

Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie
Departament Polityki Regionalnej

XI RAPORT

STAN WDRAŻANIA PROGRAMÓW OPERACYJNYCH W WOJEWÓDZTWIE LUBELSKIM

(stan na 31.12.2016r.)

- **Perspektywa finansowa 2007-2013**
- Wpływ polityki spójności na rozwój społeczno-gospodarczy województwa lubelskiego
- **Perspektywa finansowa 2014-2020**

Lubelskie

Regionalne Obserwatorium
Terytorialne

Lublin, kwiecień 2017r.

Spis treści

Wstęp.....	3
Założenia opracowania raportu	4
Część I. Perspektywa finansowa 2007-2013.....	8
1. Synteza wykorzystania Funduszy Europejskich (z wszystkich programów)	8
2. Realizacja programów w powiatach województwa lubelskiego	10
3. Realizacja projektów wg programów	17
3.1. Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego	17
3.2. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko	19
3.3. Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka	21
3.4. Program Operacyjny Kapitał Ludzki.....	23
3.5. Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej	25
3.6. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich	27
3.7. Program Operacyjny „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich”	28
3.8. Program Współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina	30
4. Poziom realizacji programów według obszarów tematycznych.....	31
4.1. Transport	32
4.2. Badania, rozwój technologiczny, innowacje i przedsiębiorczość	36
4.3. Kapitał Ludzki i infrastruktura społeczna.....	41
4.4. Rolnictwo.....	45
4.5. Energia i ochrona środowiska.....	49
4.6. Turystyka, Kultura i Rewitalizacja	53
4.7. Społeczeństwo informacyjne	57
5. Wybrane efekty rzeczowe realizacji programów w województwie lubelskim.....	62
5.1. Wybrane efekty rzeczowe RPO WL	62
5.2. Wybrane efekty rzeczowe w ramach regionalnego komponentu POKL	65
6. Wybrane efekty wpływu polityki spójności na rozwój społeczno-gospodarczy województwa lubelskiego.....	67
6.1. Ważniejsze zmiany wskaźników społeczno-gospodarczych w województwie lubelskim w latach 2007-2015	68
6.2. Wpływ polityki spójności na ważniejsze wskaźniki makroekonomiczne w regionie.....	69
Część II. Perspektywa finansowa 2014 – 2020	74
7. Analiza stanu wykorzystania Funduszy Europejskich (synteza wszystkich programów)	74
8. Finansowy wymiar realizacji programów	75
8.1. Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego	75
8.2. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko	83
8.3. Program Operacyjny Inteligentny Rozwój.....	84
8.4. Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój.....	85
8.5. Program Operacyjny Polska Wschodnia.....	87
Podsumowanie i konkluzje.....	89

Wstęp

W ramach systemu analiz i prowadzonego monitoringu zjawisk i procesów rozwojowych w Departamencie Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie funkcjonuje Regionalne Obserwatorium Terytorialne. Misją Obserwatorium jest wspomaganie procesów decyzyjnych w zarządzaniu rozwojem województwa, przy wykorzystaniu systemu monitorowania procesów społeczno-gospodarczych oraz wybranych interwencji publicznych w regionie.

Głównymi celami obserwatorium są m. in.:

- prowadzenie bieżących analiz i ewaluacji polityk publicznych na podstawie porównywalnych i agregowalnych danych;
- prowadzenie analiz strategicznych dotyczących aktualnej sytuacji, trendów rozwojowych i prognozowania zmian społeczno-gospodarczych zachodzących w regionach;
- monitorowanie procesu wdrażania wszystkich programów dostępnych na terenie województwa lubelskiego oraz ocena ich wpływu na rozwój regionu;
- stworzenie możliwości otwartego dostępu do informacji na temat poziomu wykorzystania Funduszy Europejskich na terenie województwa lubelskiego.

Regionalne Obserwatorium Terytorialne jest częścią działań systemowych w zakresie monitorowania procesu wdrażania programów oraz ich wpływu na rozwój regionu. W ramach tych działań opracowywane są co pół roku raporty, które to udostępniane są na stronie internetowej www.rotwl.lubelskie.pl

Niniejszy dokument jest już XI Raportem, który zawiera informacje o wdrażaniu programów zarówno w ramach perspektywy 2007-2013, jak i perspektywy 2014-2020. Umożliwia to lepszą i bardziej kompleksową ocenę efektów i wpływu wdrażania programów z udziałem Funduszy Europejskich na procesy rozwojowe regionu.

Dyrektor
Departamentu Polityki Regionalnej
Bogdan Kawałko

Założenia opracowania raportu

Badanie i ocena skali wsparcia oraz wpływu środków pochodzących z Funduszy Europejskich na rozwój społeczno-gospodarczy województwa lubelskiego obejmuje zarówno stronę finansową, jak i próbę rzeczowego określenia osiągniętych wskaźników realizacji. Ważnym aspektem jest także stworzenie możliwości otwartego dla społeczeństwa dostępu do zintegrowanej i możliwie pełnej informacji na temat zakresu i poziomu wykorzystania Funduszy Europejskich na terenie województwa lubelskiego w różnych przekrojach dziedzinowych i przestrzennych.

Zakres analizy

Przedmiotem oceny i analizy objęto 8 programów realizowanych w ramach perspektywy finansowej 2007 – 2013, tj.:

- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ)
- Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka (POIG)
- Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej (PORPW)
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki (POKL)
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego (RPOWL)
- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW)
- Program Operacyjny „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich” (PO RYBY)
- Program Współpracy Transgranicznej Polska – Białoruś – Ukraina (PL-BY-UA)

oraz 5 programów realizowanych w ramach perspektywy finansowej 2014-2020, tj.:

- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ)
- Program Operacyjny Inteligentny Rozwój (POIR)
- Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (POWER)
- Program Operacyjny Polska Wschodnia (POPW)
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego (RPOWL)

Analizą objęto projekty zrealizowane w ramach w/w programów wg stanu na koniec 2016 roku, za wyjątkiem programów: PROW i PO RYBY, w przypadku których wykorzystane dane GUS prezentują stan na 31 grudnia 2015r. dla PROW i 30 czerwca 2015r. dla PO RYBY. Analizą objęto wszystkie projekty realizowane od 2007 roku.

Informacja na temat efektów rzeczowych została opracowana głównie w oparciu o materiały otrzymane od właściwych Departamentów UMWL (z programów: RPO WL i komponentu regionalnego PO KL).

Założenia metodologiczne do analizy

1. Ze względu na obowiązujący zróżnicowany system gromadzenia danych w poszczególnych programach, do niniejszej analizy wykorzystano dostępne bazy danych instytucji wdrażających poszczególne programy operacyjne, dane z Krajowego Systemu Informatycznego SIMIK (KSI SIMIK) oraz Centralnego Systemu Teleinformatycznego (SL2014).
2. W Raporcie zostały wyodrębnione dwie części, w których odrębnie opisano projekty zrealizowane w ramach perspektywy finansowej 2007-2013 (dane za okres od 01.01.2007r. do 31.12.2016r.) oraz perspektywy finansowej 2014-2020 (dane za okres od 01.01.2014r. do 31.12.2016r.).
3. Na potrzeby obliczenia wysokości środków, które trafiły do beneficjentów z terenu województwa lubelskiego z tytułu realizowanych projektów, uwzględniono projekty, których obszar realizacji został określony jako „województwo lubelskie”, a beneficjent miał siedzibę w województwie lubelskim. Pod uwagę wzięto także całkowitą wartość projektu oraz wartość dofinansowania z UE.

W obliczeniach nie uwzględniono pojedynczych projektów, które jako obszar realizacji mają wskazane województwo lubelskie, ale są finansowane ze środków innych województw. Pominięcie tego zjawiska wynika z faktu małej skali jego występowania i w związku z tym nie miało istotnego znaczenia dla końcowych wyników i ocen zawartych w Raporcie.

3. Podział środków unijnych na obszary tematyczne jest zgodny z klasyfikacją wydatków strukturalnych określoną rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 10 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji wydatków strukturalnych (Dz. U. nr 44 poz. 255), zawartą w poniższym zestawieniu.

I. BADANIA I ROZWÓJ TECHNOLOGICZNY (B+RT), INNOWACJE I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ
Kategorie 01, 02, 03, 04, 05, 06, 07, 08, 09
II. SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE
Kategorie 10, 11, 12, 13, 14, 15
III. TRANSPORT
Kategorie 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32

IV. ENERGIA
Kategorie 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43
V. OCHRONA ŚRODOWISKA I ZAPOBIEGANIE ZAGROŻENIOM
Kategorie 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54
VI. TURYSTYKA
Kategorie 55, 56, 57
VII. KULTURA
Kategorie 58, 59, 60
VIII. REWITALIZACJA OBSZARÓW MIEJSKICH I WIEJSKICH
Kategoria 61
IX. ZWIĘKSZANIE ZDOLNOŚCI ADAPTACYJNYCH PRACOWNIKÓW, PRZEDSIĘBIORSTW I PRZEDSIĘBIORCÓW
Kategorie 62, 63, 64
X. POPRAWA DOSTĘPU DO ZATRUDNIENIA I JEGO TRWAŁOŚCI
Kategorie 65, 66, 67, 68, 69, 70
XI. POPRAWA INTEGRACJI SPOŁECZNEJ OSÓB W NIEKORZYSTNEJ SYTUACJI
Kategoria 71
XII. POPRAWA JAKOŚCI KAPITAŁU LUDZKIEGO
Kategorie 72, 73, 74
XIII. INWESTYCJE W INFRASTRUKTURĘ SPOŁECZNĄ
Kategorie 75, 76, 77, 78, 79
XIV. STYMULOWANIE REFORM W ZAKRESIE ZATRUDNIENIA ORAZ INTEGRACJI SPOŁECZNEJ
Kategorie 80
XV. WZMACNIANIE ZDOLNOŚCI INSTYTUCJONALNYCH NA POZIOMIE KRAJOWYM, REGIONALNYM I LOKALNYM
Kategoria 81
XVI. REKOMPENSATA ZA PODNIESIONE KOSZTY ROZWOJU REGIONÓW PERYFERYJNYCH
Kategorie 82, 83, 84 - kategorie nie mające zastosowania w przypadku Polski
XVII. POMOC TECHNICZNA
Kategorie 85, 86
RAZEM

4. Na potrzeby Raportu dla uzyskania dodatkowych informacji związanych z kierunkami wydatkowania środków dokonano następującego pogrupowania na obszary tematyczne:

- Turystyka, kultura i rewitalizacja – jako wynik połączenia VI-VII obszarów;
- Kapitał ludzki i infrastruktura społeczna – z połączenia IX-XV obszarów tematycznych;
- wprowadzono dodatkową kategorię *Rolnictwo* zawierającą wszystkie działania realizowane w ramach PROW i PO RYBY.

5. W Raporcie wykorzystano informacje zawarte w publikacji Krajowego Obserwatorium Terytorialnego „Wpływ polityki spójności na rozwój społeczno-gospodarczy Polski i regionów w latach 2004-2015”. Ministerstwo Rozwoju prowadzi bowiem systemowe analizy nad wpływem polityki spójności na rozwój społeczno-gospodarczy Polski i polskich regionów, które oparte są na badaniach prowadzonych przy wykorzystaniu systemu makroekonomicznych modeli HERMIN, składającego się z 16 modeli regionalnych, a oddziaływanie funduszy UE na kształtowanie się podstawowych wskaźników makroekonomicznych jest wyodrębniane przez zestawienie dwóch scenariuszy – ze środkami UE i bez zaangażowania tych środków.
6. W celu prezentacji najbardziej aktualnych danych wykorzystano opracowania i analizy częściowe oraz tematyczne Ministerstwa Rozwoju, Lubelskiego Oddziału Regionalnego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz Departamentów UMWL: Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Lubelskiego, Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego, Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Część I. Perspektywa finansowa 2007-2013

1. Synteza wykorzystania Funduszy Europejskich (z wszystkich programów)

Według stanu na koniec 2016 roku, wartość dofinansowania z UE wszystkich analizowanych projektów realizowanych w ramach programów wdrażanych w ramach perspektywy finansowej 2007-2013 w województwie lubelskim osiągnęła kwotę (17,3 mld zł).

W strukturze realizowanych przedsięwzięć i projektów, pod względem wartości dofinansowania z UE, dominują projekty PROW i RPO WL, które stanowią odpowiednio 29,6% i 27,2% dofinansowania wszystkich projektów realizowanych w województwie lubelskim. Kolejne miejsca pod tym względem zajmują programy: PORPW (16%) i POKL (14%) (Tab.1).

Tabela 1. Zestawienie stanu wdrażania Funduszy Europejskich w ramach perspektywy finansowej 2007-2013 na terenie województwa lubelskiego¹

Program Operacyjny	Liczba projektów/beneficjentów	Wartość całkowita projektów (mln PLN)	Wartość dofinansowania z UE (mln PLN)	Udział dofinansowania z UE w wartości poszczególnych programów w programach ogółem (%)
POIiŚ	161	2 305	1 188	6,87%
POIG	420	1 460	773	4,48%
PORPW	72	3 937	2 757	15,96%
POKL	3702	2 942	2 479	14,35%
RPO WL	3002	8 480	4 694	27,16%
PROW ²	621 122	6 808	5 116	29,61%
PL-BY-UA	38	227	203	1,18%
PO RYBY ³	457	93	70	0,40%
Razem	628 974	26 251	17 280	100%

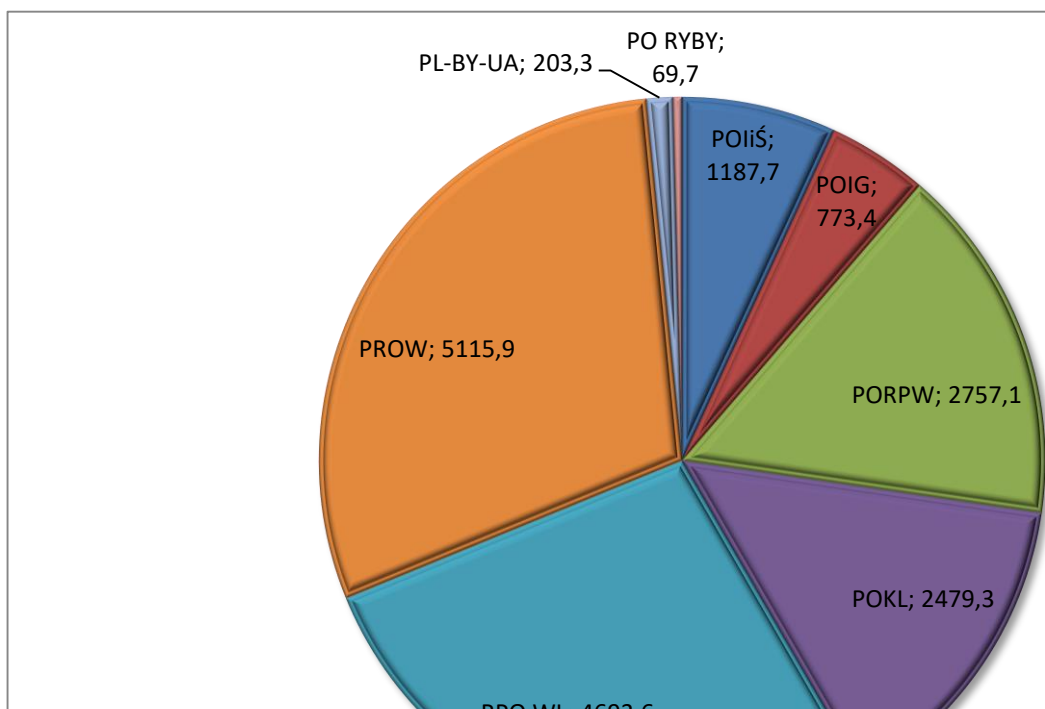
Źródło: Oprac. własne DPR UMWL na podstawie danych wygenerowanych z KSI SIMIK, wg stanu na dzień 31.12.2016r. oraz danych GUS wg stanu na 31.12.2015r.- PROW i 30.06.2015r. – PO RYBY.

¹ Zakres opracowania obejmuje środki z programów operacyjnych, w związku z powyższym nie uwzględnia środków z funduszy unijnych z systemów wsparcia bezpośredniego, w ramach których całkowita wartość dopłat bezpośrednich, narastająco dla Kampanii 2007-2015, wg stanu na dzień 2015-12-31 osiągnęła w województwie lubelskim wartość **10,53 mld zł**.

² W przypadku PROW ze względu na specyfikę programu i dostępność danych w statystyce publicznej podano liczbę beneficjentów. PROW obejmuje zarówno aspekty strukturalne jak i (w przeważającej części) aspekty wyrównawczo-kompensujące. O ile w części strukturalnej (oś priorytetowa 3) można mówić o „projektach” zgodnie z definicją używaną w przypadku Funduszy Strukturalnych, o tyle definicji tej nie można zastosować do decyzji o wypłacie środków z tytułu rent strukturalnych, programów rolnośrodowiskowych, dopłat bezpośrednich, itp.

³ W przypadku PO RYBY, ze względu na specyfikę programu oraz dostępność danych podano liczbę złożonych wniosków.

Wykres 1. Wartość dofinansowania z UE w ramach perspektywy finansowej 2007-2013 w podziale na poszczególne programy (w mln PLN)

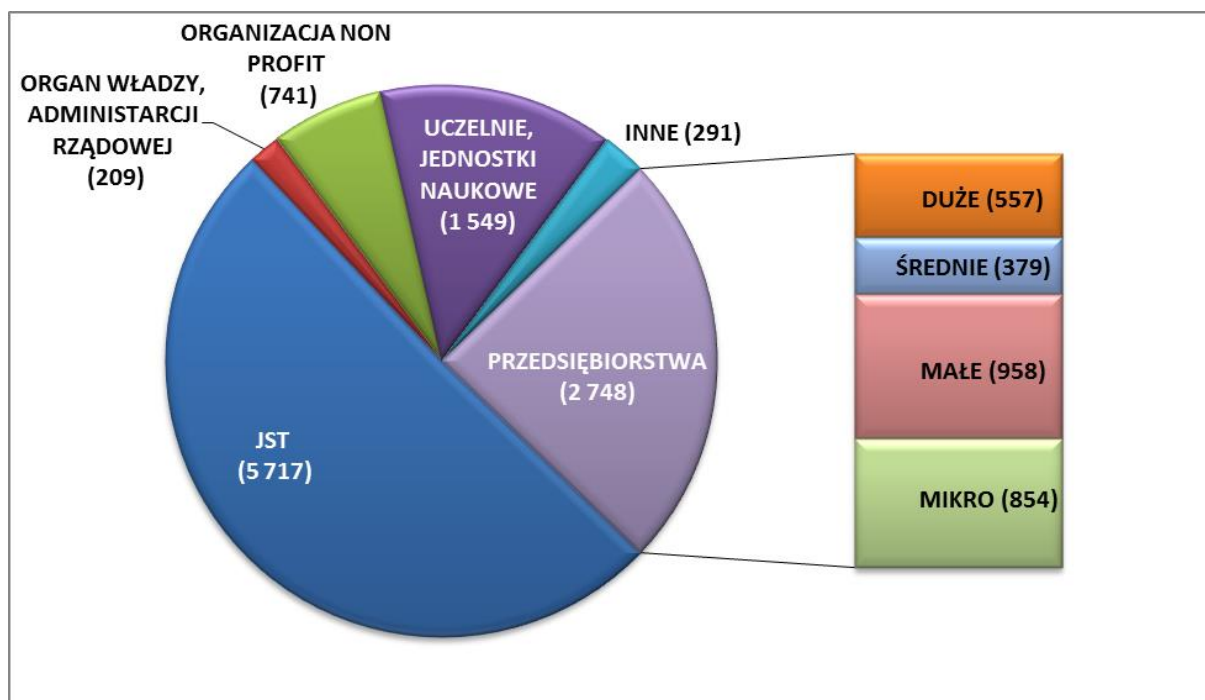

Źródło: Oprac. własne DPR UMWL na podstawie danych wygenerowanych z KSI SIMIK, wg stanu na dzień 31.12.2016r. oraz danych GUS wg stanu na 31.12.2015r.- PROW i 30.06.2015r. – PO RYBY.

Największymi beneficjentami środków przyznanych w ramach perspektywy finansowej 2007 – 2013 były jednostki samorządu terytorialnego (JST) tj. 5,7 mld zł, co stanowi 51% wartości dofinansowania w ramach analizowanych Programów Operacyjnych⁴. Ponadto do głównych beneficjentów programów należą przedsiębiorstwa oraz uczelnie wyższe, jednostki badawczo-naukowe (Wykres 2).

⁴ Analiza według form prawnych beneficjentów nie dotyczy PROW, PO RYBY i PL-BY-UA.

Wykres 2. Liczba podmiotów, które uzyskały dofinansowanie z UE w ramach perspektywy finansowej 2007-2013 wg formy prawnej beneficjentów (w mln PLN)

Źródło: Oprac. własne DPR UMWL na podstawie danych wygenerowanych z KSI SIMIK, wg stanu na dzień 31.12.2016r.

2. Realizacja programów w powiatach województwa lubelskiego

W ujęciu terytorialnym, biorąc pod uwagę analizowane programy, dominujący w realizacji projektów jest udział Lublina i powiatu lubelskiego oraz powiatu puławskiego (Tab.2). Dotyczy to zarówno wartości bezwzględnych, jak i wartości w przeliczeniu na 1 mieszkańca (Mapa nr 1 i nr 2). Sytuacja ta wynika w znacznej mierze z koncentracji w tych ośrodkach podmiotów i instytucji pełniących funkcje gospodarcze i badawczo-rozwojowe, a także realizacji na terenie tych powiatów dużych inwestycji infrastrukturalnych finansowanych z programów krajowych.

Pod względem wartości dofinansowania w przeliczeniu na 1 mieszkańca, najwyższą pozycję zajmuje powiat włodawski z kwotą 13,1 tys. zł, a następnie powiat opolski (11,8 tys. zł), parczewski (11,3 tys. zł) i m. Lublin (10,6 tys. zł). Średnia wartość dofinansowania per capita dla województwa wynosi 8,1 tys. zł. (Tab. 2).

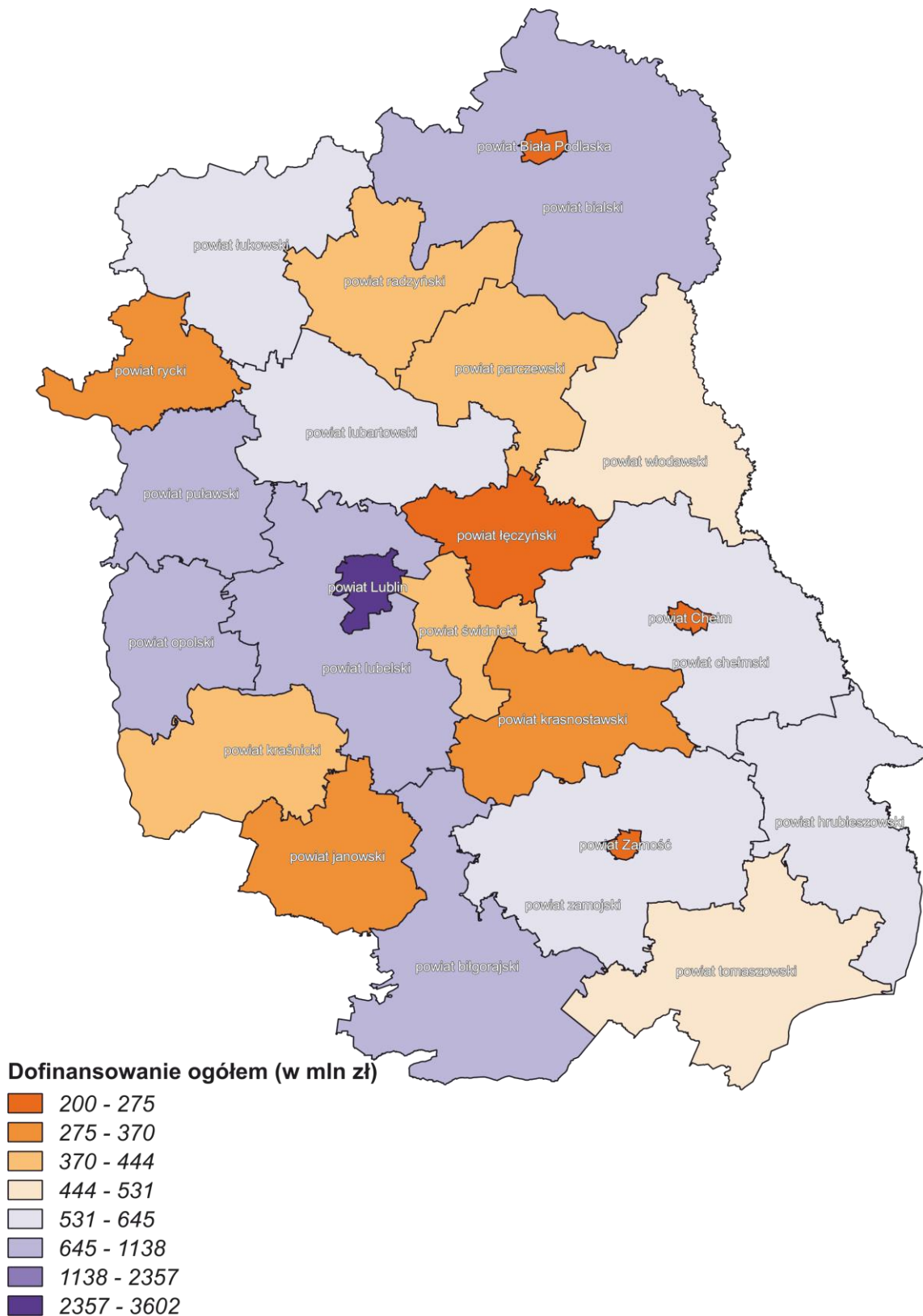
Tabela 2. Wartość dofinansowania projektów w ramach perspektywy finansowej 2007-2013 zrealizowanych na terenie powiatów województwa lubelskiego w okresie 01.01.2007-31.12.2016r ogółem (w mln PLN) i per capita (w PLN)

Lp.	POWIAT	PO IG	PO IiŚ	PO RPW	PO KL	RPO WL	PROW	PO RYBY	PL-BY-UA	Dofinansowanie ogółem (w mln PLN)	Dofinansowanie per capita (w PLN)
1.	Biała Podlaska	5,8	43,3	31,1	37,7	119,3	10,5	0,1	17,7	265,5	4 624,31
2.	Chełm	4,7	47,9	30,6	43,8	65,0	3,7	0,0	4,2	199,9	3 110,32
3.	Lublin	335,5	677,2	1234,4	138,5	1139,6	8,6	2,4	65,3	3601,5	10 570,05
4.	Zamość	1,4	61,8	11,0	41,6	135,8	7,6	0,3	12,8	272,3	4 202,94
5.	bialski	12,9	27,8	21,0	77,8	218,3	660,7	0,8	9,8	1029,1	9 146,99
6.	biłgorajski	10,7	17,2	145,9	56,8	252,5	263,0	0,6	0,0	746,7	7 274,45
7.	chełmski	4,6	6,6	78,2	106,6	78,5	293,3	1,1	10,8	579,7	7 303,12
8.	hrubieszowski	5,6	21,8	119,7	56,8	100,9	232,9	0,4	45,2	583,3	8 846,05
9.	janowski	1,6	4,6	24,9	42,0	123,9	133,4	7,3	0,0	337,7	7 201,19
10.	krasnostawski	11,8	1,8	9,8	56,1	124,5	153,5	0,9	7,3	365,7	5 589,86
11.	kraśnicki	9,3	28,4	1,3	84,5	132,8	181,6	0,6	0,0	438,5	4 494,26
12.	lubartowski	86,9	12,6	12,1	74,3	176,7	236,8	14,4	0,0	613,8	6 857,95
13.	lubelski	27,7	10,7	248,5	110,6	387,2	324,0	0,4	0,0	1109,1	7 336,38
14.	łęczyński	7,5	0,6	0,0	40,2	85,6	133,2	0,1	5,4	272,6	4 749,05
15.	łukowski	26,4	0,7	4,1	61,6	158,9	376,1	2,2	0,0	630	5 801,27
16.	opolski	20,4	0,5	300,2	59,3	81,7	251,2	4,1	0,0	717,4	11 767,60
17.	parczewski	21,7	0,9	0,0	44,2	85,0	235,4	15,1	0,0	402,3	11 291,68
18.	puławski	79,2	100,5	168,5	65,0	315,6	179,7	0,3	0,0	908,8	7 888,48
19.	radzyński	12,1	1,2	0,0	39,0	125,1	213,8	0,1	0,0	391,3	6 490,62
20.	rycki	6,6	21,4	13,2	41,6	111,9	148,9	9,6	0,0	353,2	6 154,60
21.	świdnicki	11,3	26,7	0,0	60,7	215,3	94,5	0,3	0,0	408,8	5 627,60
22.	tomaszowski	8,0	11,4	9,5	73,6	156,1	220,7	4,9	6,6	490,8	5 726,62
23.	włodawski	2,7	15,0	6,4	53,4	150,1	266,3	0,8	18,2	512,9	13 057,54
24.	zamojski	58,9	20,9	19,7	68,0	153,2	264,3	2,6	0,0	587,6	5 421,01
	puste	0,0	26,5	267,0	945,3	0,0	0,0	0,0	0,0	1238,8	
	Ogółem ⁵	773,4	1187,7	2757,1	2479,3	4693,6	5 115,9	69,7	203,3	17280	8 075,80

Źródło: Oprac. własne DPR UMWL na podstawie danych wygenerowanych z KSI SIMIK, wg stanu na dzień 31.12.2016r. oraz danych GUS wg stanu na 31.12.2015r.- PROW i 30.06.2015r. – PO RYBY.

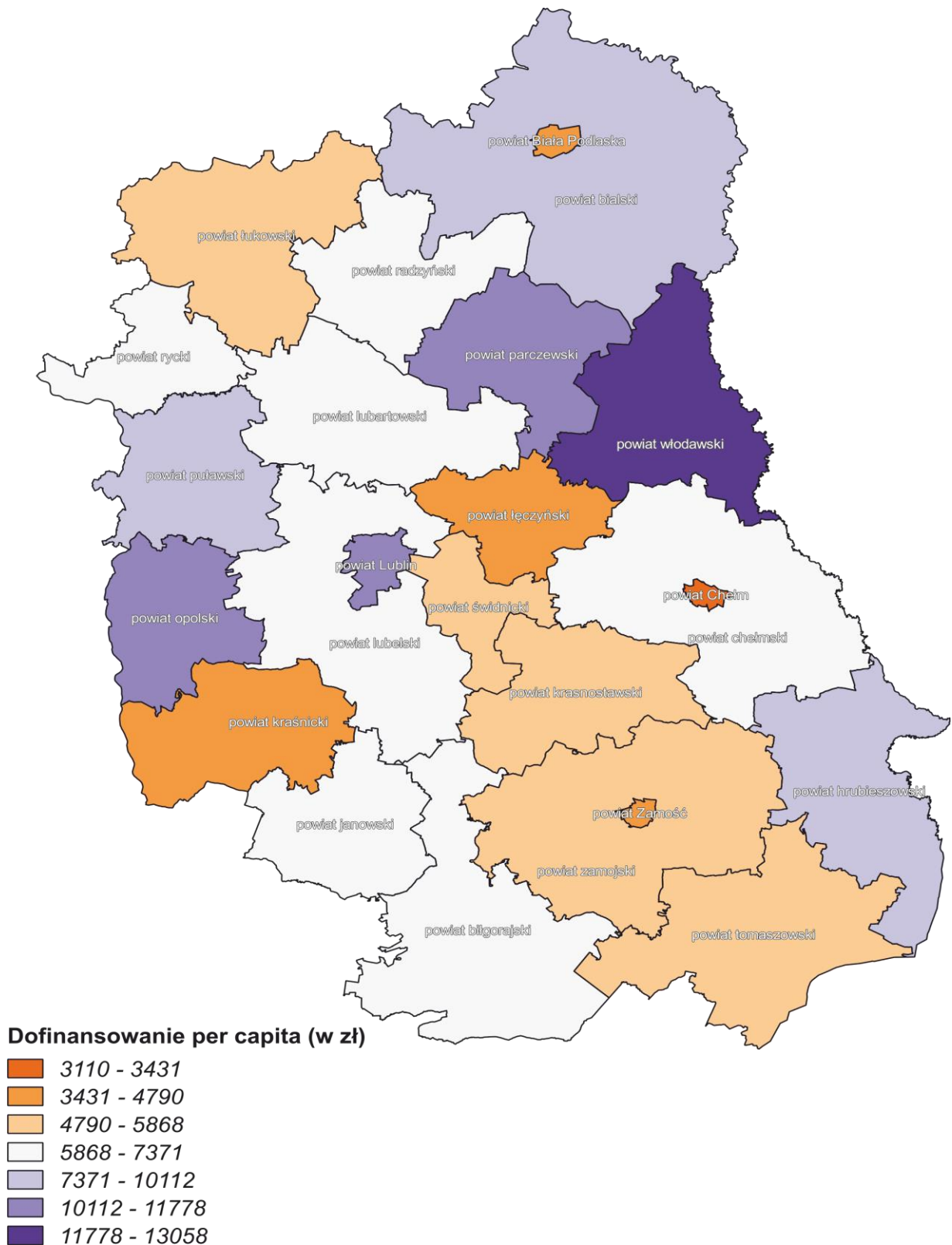
⁵ Kategoria „ogółem” zawiera sumę wartości dofinansowania projektów realizowanych na terenie wszystkich powiatów oraz tzw. kategorię „puste”, obejmującą projekty realizowane na terenie całego województwa.

Mapa 1. Wartość dofinansowania ogółem projektów w ramach perspektywy finansowej 2007-2013 zrealizowanych na terenie powiatów województwa lubelskiego (w okresie 01.01.2007 – 31.12.2016) w mln zł

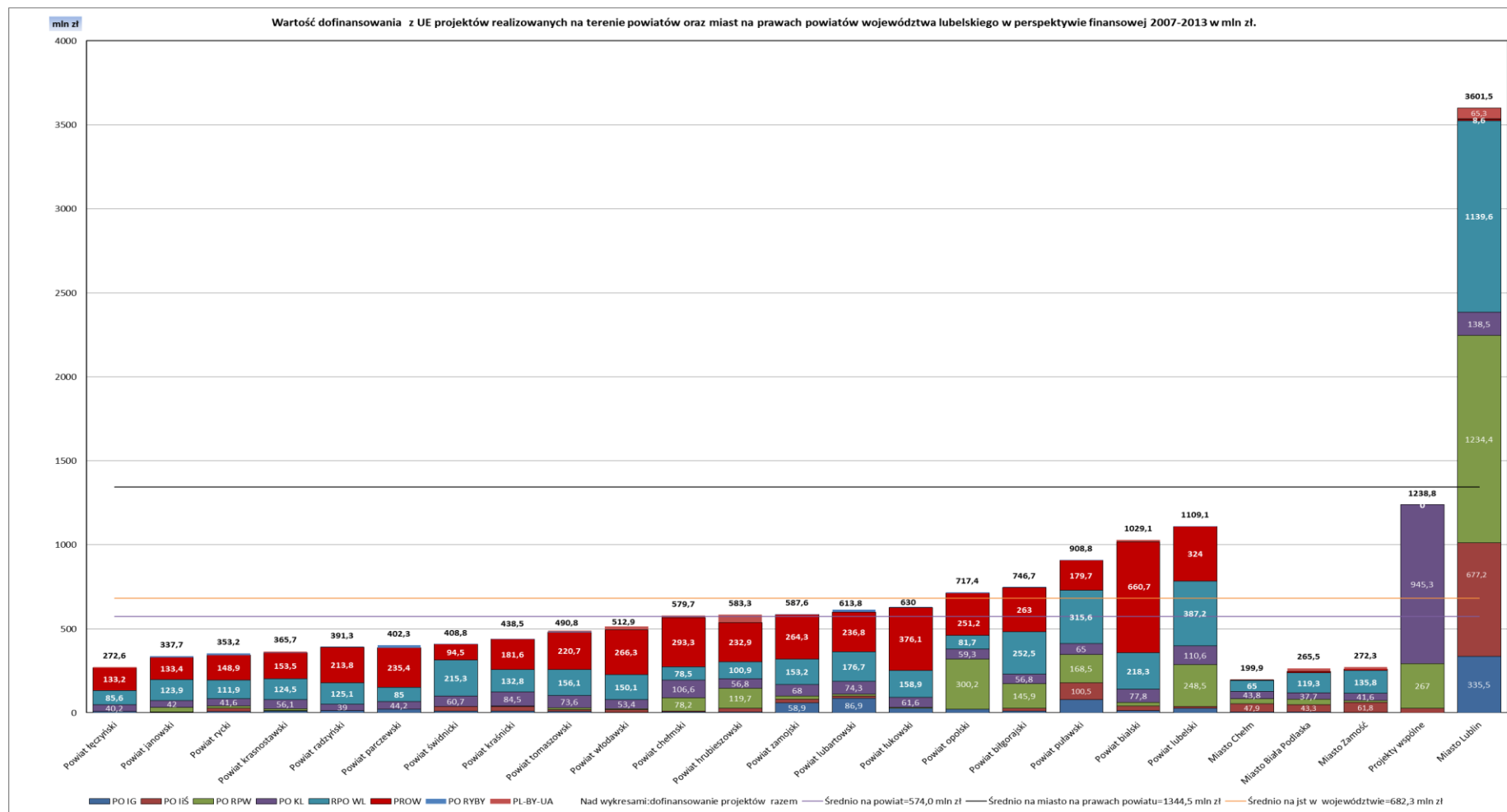
Źródło: Oprac. własne DPR UMWL na podstawie danych wygenerowanych z KSI SIMIK, wg stanu na dzień 31.12.2016r.

Mapa 2. Wartość dofinansowania projektów w ramach perspektywy finansowej 2007-2013 zrealizowanych na terenie powiatów województwa lubelskiego na 1 mieszkańca (w okresie 01.01.2007 – 30.06.2016) w zł

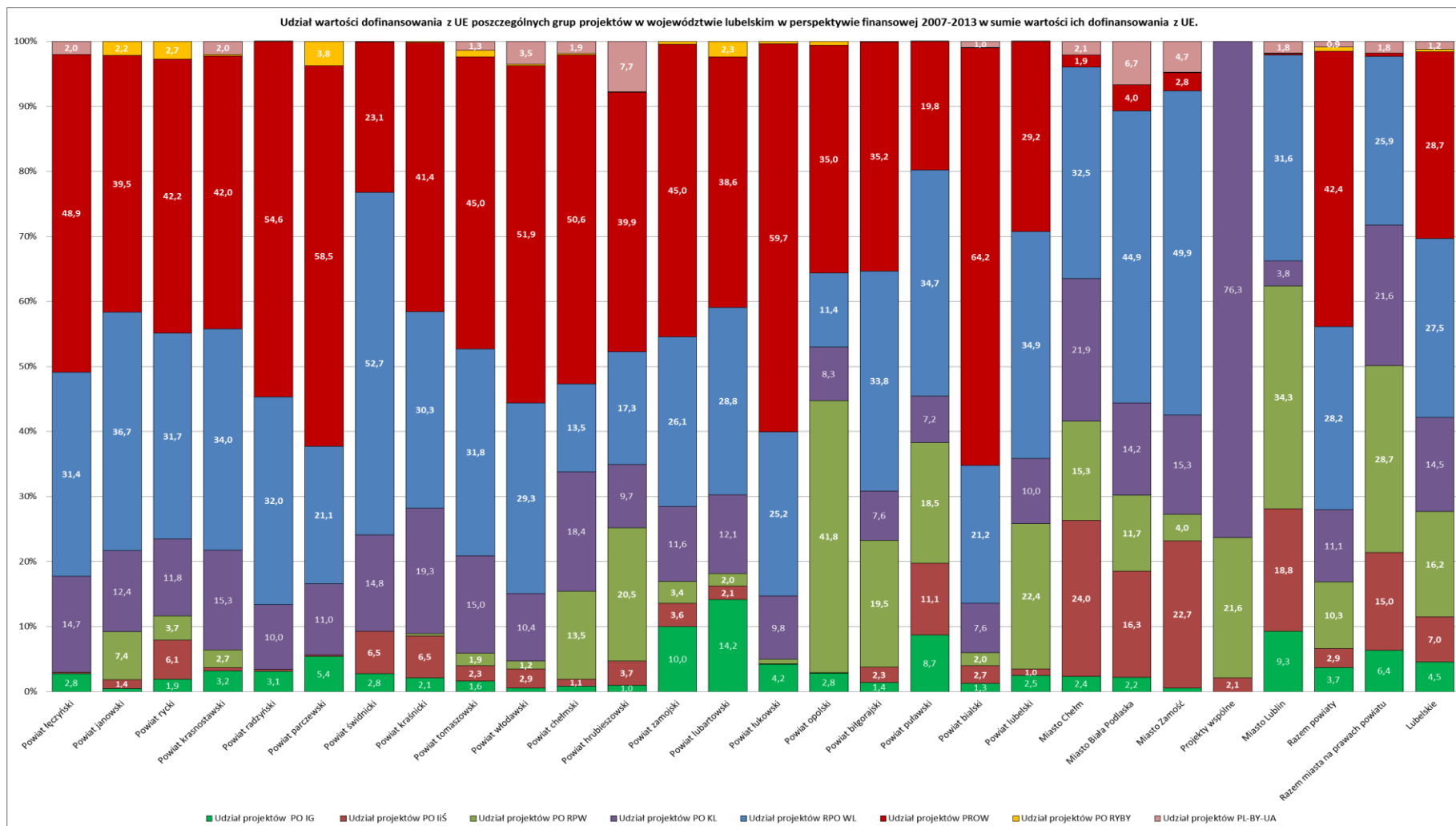
Źródło: Oprac. własne DPR UMWL na podstawie danych wygenerowanych z KSI SIMIK, wg stanu na dzień 31.12.2016r.

Wykres 3. Wartość dofinansowania z UE projektów zrealizowanych na terenie powiatów oraz miast na prawach powiatów województwa lubelskiego w perspektywie finansowej 2007-2013

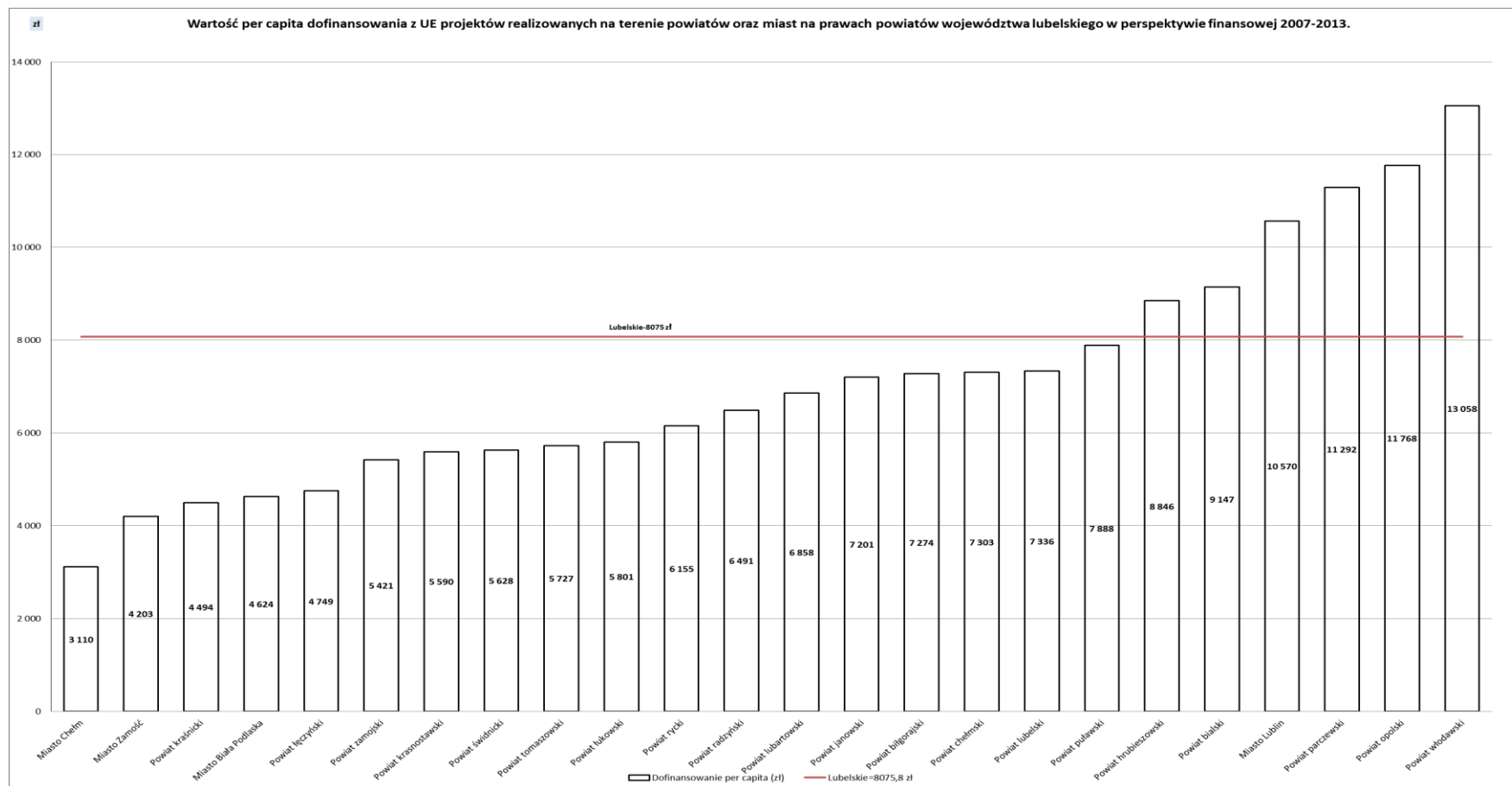
Źródło: Oprac. własne DPR UMWL na podstawie danych wygenerowanych z KSI SIMIK, wg stanu na dzień 31.12.2016r. . Dla PROW dane GUS wg stanu na 2015-12-31. Dla PO Ryby dane GUS wg stanu na 2015-06-30.

Wykres 4. Udział wartości dofinansowania z UE poszczególnych grup projektów w województwie lubelskim w perspektywie finansowej 2007-2013 w sumie wartości ich dofinansowania z UE

Źródło: Oprac. własne DPR UMWL na podstawie danych wygenerowanych z KSI SIMIK, wg stanu na dzień 31.12.2016r. . Dla PROW dane GUS wg stanu na 2015-12-31. Dla PO Ryby dane GUS wg stanu na 2015-06-30.

Wykres 5. Wartość per capita dofinansowania z UE projektów realizowanych na terenie powiatów oraz miast na prawach powiatów województwa lubelskiego w perspektywie finansowej 2007-2013⁶

Źródło: Oprac. własne DPR UMWL na podstawie danych wygenerowanych z KSI SIMIK, wg stanu na dzień 31.12.2016r. . Dla PROW dane GUS wg stanu na 2015-12-31. Dla PO Ryby dane GUS wg stanu na 2015-06-30.

⁶ Stan na 2016-31-12 z KSI SIMIK. Dla PROW dane GUS wg stanu na 2015-12-31. Dla PO Ryby dane GUS wg stanu na 2015-06-30 oraz na podstawie sprawozdania zatwierdzonego przez KM RPO WL; „Sprawozdanie końcowe z realizacji RPO WL 2007-2013r. „

3. Realizacja projektów wg programów

3.1. Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego

Według stanu na koniec 2016 roku, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego zrealizowano 3.002 projekty o łącznej wartości 8,5 mld zł i wartości dofinansowania z UE na poziomie 4,7 mld zł.

Tabela 3. Liczba, wartość umów i wartość dofinansowania w ramach RPO WL 2007-2013

Powiat	Liczba zrealizowanych projektów	Wartość ogółem (mln PLN)	Wartość dofinansowania (mln PLN)	Wartość dofinansowania UE per capita (PLN)
Miasto Biała Podlaska	76	214,4	119,3	2 078
Miasto Chełm	77	114,8	65,0	1 012
Miasto Lublin	938	2 184,2	1 139,6	3 345
Miasto Zamość	99	232,4	135,8	2 096
bialski	161	398,2	218,3	1 941
biłgorajski	113	366,0	252,5	2 460
chełmski	71	140,5	78,5	989
hrubieszowski	49	141,9	100,9	1 531
janowski	55	188,8	123,9	2 643
krasnostawski	83	201,2	124,5	1 903
kraśnicki	96	220,4	132,8	1 362
lubartowski	137	323,4	176,7	1 974
lubelski	214	790,5	387,2	2 561
łęczyński	60	156,6	85,6	1 491
łukowski	140	274,7	158,9	1 464
opolski	70	137,3	81,7	1 339
parczewski	63	138,9	85,0	2 387
puławski	165	599,3	315,6	2 740
radzyński	57	175,2	125,1	2 075
rycki	84	212,0	111,9	1 950
świdnicki	117	507,7	215,3	2 964
tomaszowski	119	265,4	156,1	1 821
włodawski	79	254,7	150,1	3 822
zamojski	107	241,9	153,2	1 413
Ogółem ⁷	3002	8 480,2	4 693,6	2 194

Źródło: Oprac. własne DPR UMWL na podstawie danych wygenerowanych z KSI SIMIK, wg stanu na dzień 31.12.2016r.

⁷ Kategoria „ogółem”, zawiera sumę wartości projektów zrealizowanych na terenie wszystkich powiatów za wyjątkiem kategorii „puste”, obejmującą projekty realizowane na terenie całego województwa

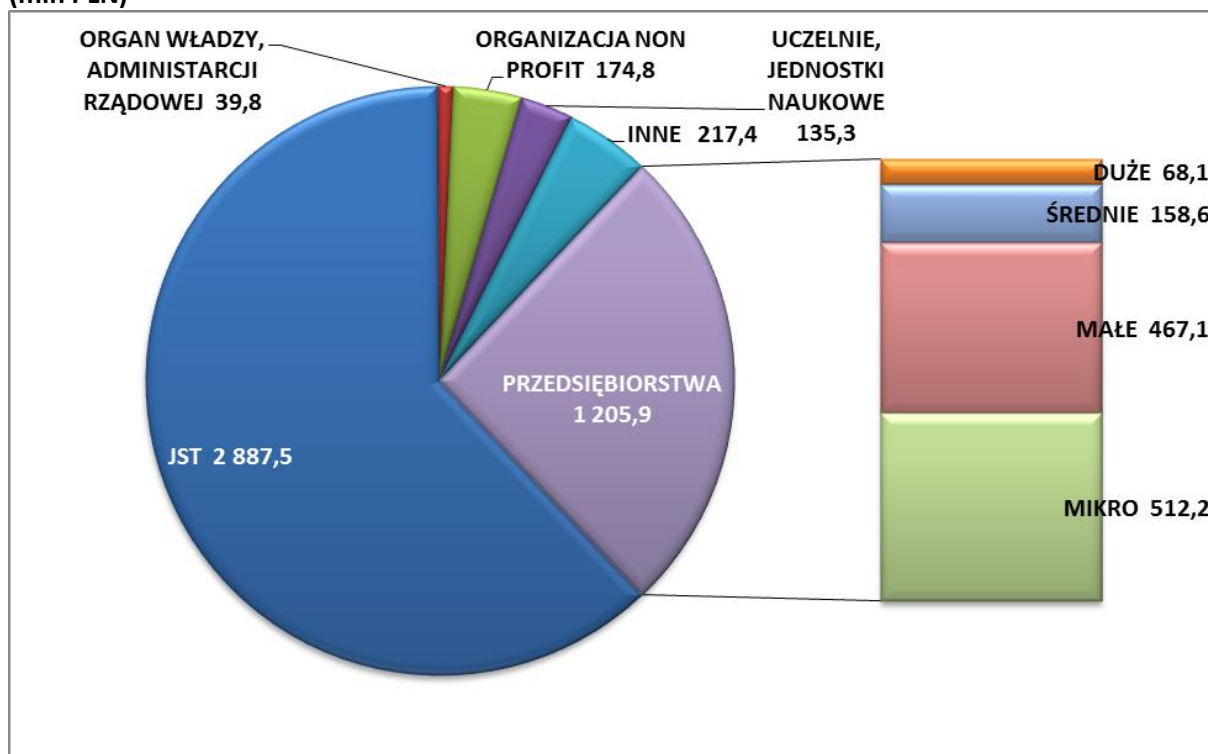
W ramach RPO WL najwięcej projektów realizowanych było na terenie miasta Lublin (938 projektów), a następnie na terenie powiatu lubelskiego (214 projektów) (Tab.3).

Również pod względem wartości wydatkowanych środków w ramach RPO WL największe fundusze zostały wykorzystane w mieście Lublin, gdzie całkowita wartość dofinansowania wyniosła 1,1 mld zł, zaś w dalszej kolejności w powiatach: lubelskim - 387,2 mln zł i puławskim - 315,6 mln zł.

Najwyższą wartość dofinansowania dla zrealizowanych projektów w przeliczeniu na 1 mieszkańca zanotowano w powiecie włodawskim, gdzie wartość dofinansowania w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła 3,8 tys. zł, miście Lublin - 3,3 tys. zł oraz powiecie świdnickim prawie 3 tys. zł.

Beneficjentami, którzy w ramach RPO, uzyskali największą wartość dofinansowania były jednostki samorządu terytorialnego - 2,9 mld zł, co stanowi 62% środków wykorzystanych w ramach tego Programu, natomiast 26% środków tj. 1,4 mld zł, pozyskały przedsiębiorstwa, w szczególności mikro i małe, co w znacznej mierze wynika z przyjętych w Programie priorytetów wsparcia (Wykres 6).

Wykres 6. Wartość dofinansowania w ramach RPO WL 2007-2013 wg formy prawnej beneficjentów (mln PLN)

Źródło: Oprac. własne DPR UMWL na podstawie danych wygenerowanych z KSI SIMIK, wg stanu na dzień 31.12.2016r.

3.2. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko

Według stanu na koniec 2016 roku, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko w województwie lubelskim zrealizowano 161 projektów o łącznej wartości blisko 2,3 mld zł i wartości dofinansowania z UE na poziomie 1,2 mld zł.

Tabela 4. Liczba, wartość umów i wartość dofinansowania w ramach POIiŚ 2007-2013

Powiat	Liczba zrealizowanych projektów	Wartość ogółem (mln PLN)	Wartość dofinansowania UE (mln PLN)	Wartość dofinansowania UE per capita (PLN)
Miasto Biała Podlaska	3	99,5	43,3	754
Miasto Chełm	3	96,6	47,9	745
Miasto Lublin	20	1 066,7	677,2	1 987
Miasto Zamość	5	85,1	61,8	954
bialski	9	77,8	27,8	247
biłgorajski	13	34,7	17,2	167
chełmski	11	11,1	6,6	83
hrubieszowski	7	36,8	21,8	331
janowski	6	6,5	4,6	98
krasnostawski	9	2,2	1,8	27
kraśnicki	8	53,9	28,4	291
lubartowski	10	27,7	12,6	140
lubelski	6	20,2	10,7	70
łęczyński	2	0,6	0,6	10
łukowski	2	0,8	0,7	6
opolski	5	0,6	0,5	8
parczewski	7	1,0	0,9	25
puławski	16	471,4	100,5	872
radzyński	3	1,4	1,2	20
rycki	4	35,5	21,4	373
świdnicki	9	43,2	26,7	368
tomaszowski	9	15,4	11,4	133
włodawski	6	21,0	15,0	382
zamojski	5	32,7	20,9	192
Ogółem⁸	178	2 242,2	1 161,2	543

Źródło: Oprac. własne DPR UMWL na podstawie danych wygenerowanych z KSI SIMIK, wg stanu na dzień 31.12.2016 r.

⁸ Kategoria „ogółem”, zawiera sumę wartości projektów zrealizowanych na terenie wszystkich powiatów za wyjątkiem kategorii „puste”, obejmującą projekty realizowane na terenie całego województwa

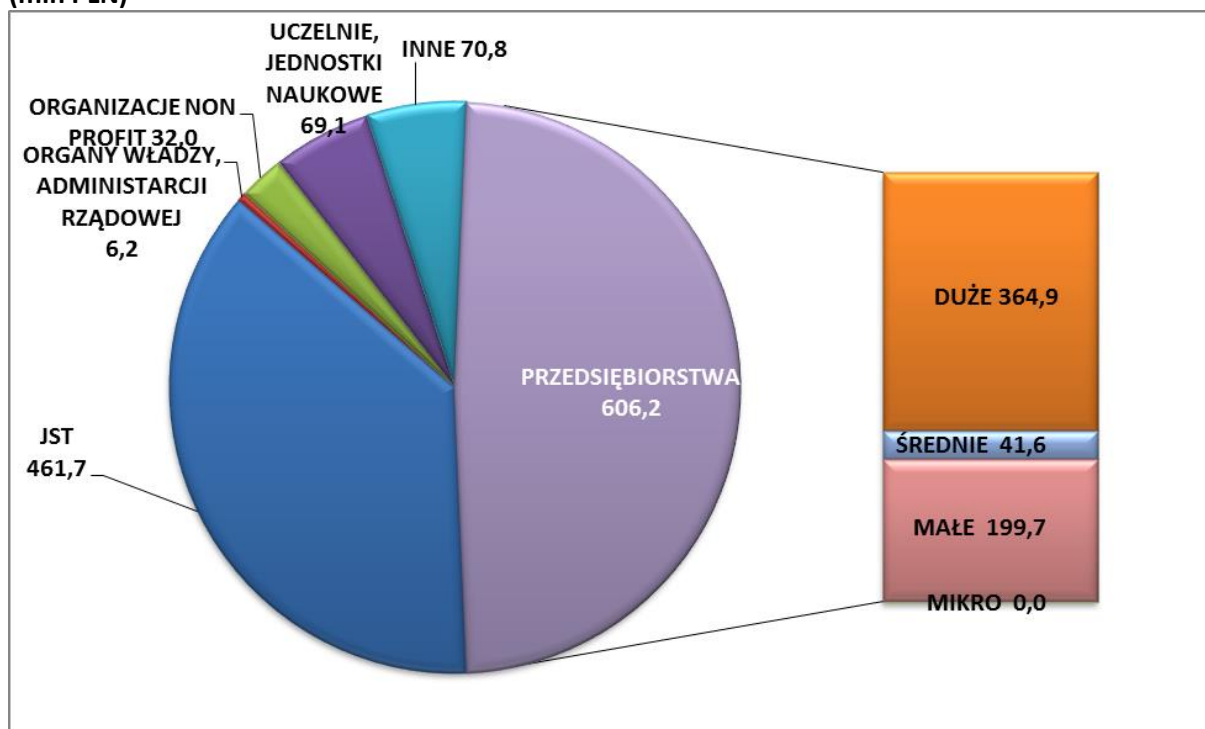
W ramach POIiŚ, najwięcej projektów realizowanych było na terenie miasta Lublin (20 projektów) oraz powiatu puławskiego (16 projektów).

Pod względem wydatkowania środków w ramach POIiŚ najwięcej funduszy zostało wykorzystanych na terenie miasta Lublin (677 mln zł), a następnie w powiecie puławskim, gdzie wartość dofinansowania wyniosła 100 mln zł (Tab. 4).

Najwyższą wartość dofinansowania dla zrealizowanych projektów w przeliczeniu na mieszkańca zanotowano w mieście Lublin, gdzie jego wartość dofinansowania w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła prawie 2 tys. zł, następnie miście Zamość - prawie 1 tys. zł oraz powiecie puławskim - 872 zł.

Beneficjentami, którzy w ramach POIiŚ, uzyskali najwyższą wartość dofinansowania, były przedsiębiorstwa - 606,2 mln zł, co stanowi 49% dofinansowania projektów realizowanych na terenie województwa lubelskiego w ramach Programu, w tym przede wszystkim duże firmy (Wykres 7).

Wykres 7. Wartość dofinansowania w ramach POIiŚ 2007-2013 wg formy prawnej beneficjentów (mln PLN)

Źródło: Oprac. własne DPR UMWL na podstawie danych wygenerowanych z KSI SIMIK, wg stanu na dzień 31.12.2016r.

3.3. Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka

Według stanu na koniec 2016 roku, w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka w województwie lubelskim zrealizowano 420 projektów o łącznej wartości blisko 1,5 mld zł i wartości dofinansowania z UE na poziomie 0,8 mld zł (Tab.5).

Tabela 5. Liczba, wartość umów i wartość dofinansowania w ramach POIG 2007-2013

Powiat	Liczba zrealizowanych projektów	Wartość ogółem (mln PLN)	Wartość dofinansowania UE (mln PLN)	Wartość dofinansowania UE per capita (PLN)
Miasto Biała Podlaska	9	8,1	5,8	102
Miasto Chełm	6	10,8	4,7	73
Miasto Lublin	199	570,1	335,5	985
Miasto Zamość	4	2,4	1,4	21
bialski	19	21,6	12,9	115
biłgorajski	19	13,5	10,7	104
chełmski	6	7,4	4,6	58
hrubieszowski	5	9,3	5,6	84
janowski	3	2,0	1,6	34
krasnostawski	5	19,3	11,8	181
kraśnicki	14	15,9	9,3	95
lubartowski	13	246,4	86,9	971
lubelski	53	80,1	27,7	183
łęczyński	8	13,4	7,5	131
łukowski	18	48,5	26,4	243
opolski	7	34,7	20,4	334
parczewski	6	39,7	21,7	608
puławski	24	150,6	79,2	688
radzyński	10	20,6	12,1	201
rycki	11	11,5	6,6	115
świdnicki	16	23,5	11,3	156
tomaszowski	9	11,8	8,0	94
włodawski	5	3,5	2,7	68
zamojski	8	95,0	58,9	543
Ogółem⁹	477	1 459,5	773,4	361

Źródło: Oprac. własne DPR UMWL na podstawie danych wygenerowanych z KSI SIMIK, wg stanu na dzień 31.12.2016 r.

⁹ Kategoria „ogółem”, zawiera sumę wartości projektów zrealizowanych na terenie wszystkich powiatów za wyjątkiem kategorii „puste”, obejmującą projekty realizowane na terenie całego województwa

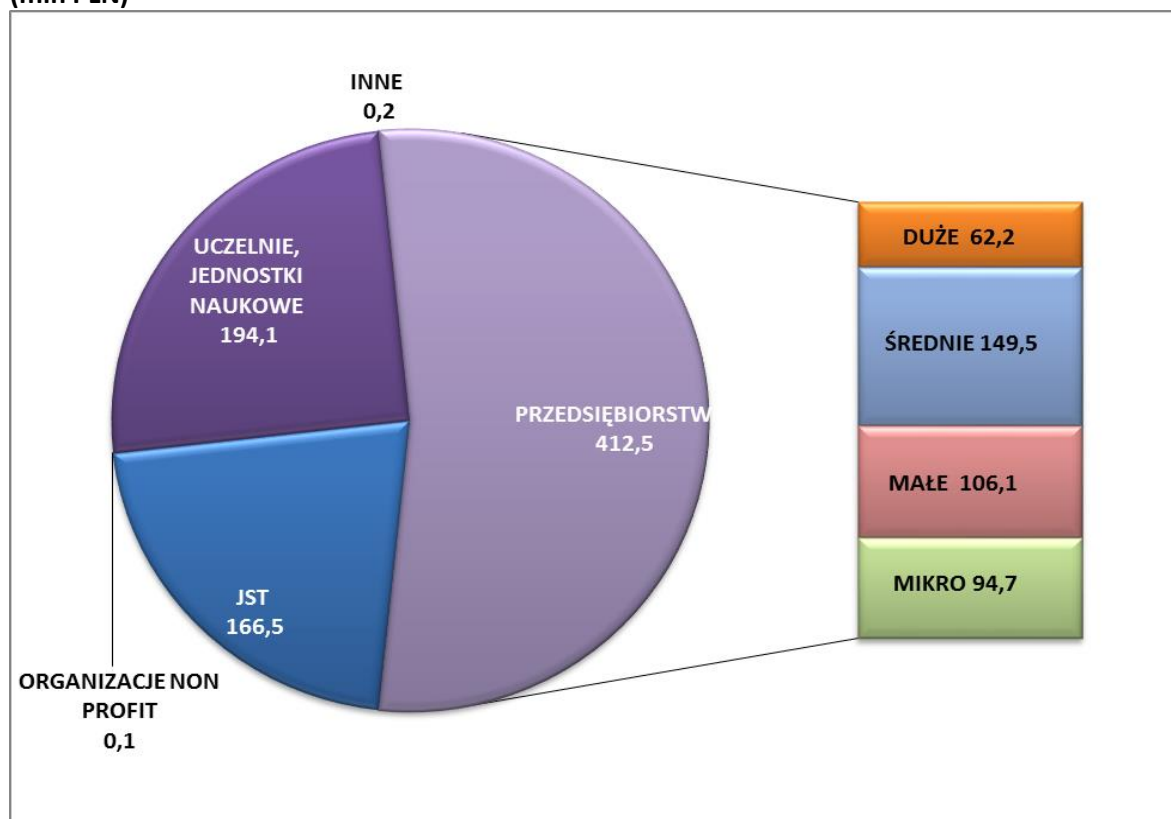
Najwięcej projektów realizowanych było na terenie Miasta Lublin (199 projektów), a w dalszej kolejności na terenie powiatu lubelskiego (53 projekty) (Tab. 5).

Pod względem wartości dofinansowania UE w ramach POIG największe kwoty zostały wykorzystane na terenie Miasta Lublin (335,5 mln zł), a następnie: powiatu lubartowskiego (86,9 mln zł) oraz powiatu puławskiego (79,2 mln zł).

Najwyższą wartość dofinansowania dla zrealizowanych projektów w przeliczeniu na jednego mieszkańca przypada na miasto Lublin, gdzie wartość dofinansowania z UE w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła ok. 984,6 zł oraz na powiat lubartowski 971,4 zł.

Beneficjentami, którzy w ramach POIG, uzyskali największą wartość dofinansowania, były przedsiębiorstwa (412,5 mln zł, co stanowi 53,3% środków wykorzystanych w ramach Programu) (Wykres 8). Na uwagę zasługuje stosunkowo duży udział średnich firm, dla których POIG stanowił najważniejsze źródło finansowania, natomiast relatywnie niski był udział firm dużych, co w dużej mierze wynika z istniejącej struktury przedsiębiorstw w regionie lubelskim.

Wykres 8. Wartość dofinansowania w ramach POIG 2007-2013 wg formy prawnej beneficjentów (mln PLN)

Źródło: Oprac. własne DPR UMWL na podstawie danych wygenerowanych z KSI SIMIK, wg stanu na dzień 31.12.2016r.

3.4. Program Operacyjny Kapitał Ludzki

Według stanu na koniec 2016 roku, w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki w województwie lubelskim zrealizowano 3.702 projektów o łącznej wartości 2,9 mld zł i wartości dofinansowania z UE na poziomie 2,5 mld zł (Tab.6).

Tabela 6. Liczba, wartość umów i wartość dofinansowania w ramach POKL 2007-2013

Powiat	Liczba zrealizowanych projektów	Wartość ogółem (mln PLN)	Wartość dofinansowania UE (mln PLN)	Wartość dofinansowania UE per capita (PLN)
Miasto Biała Podlaska	58	44,5	37,7	656
Miasto Chełm	114	52,3	43,8	682
Miasto Lublin	153	164,6	138,5	407
Miasto Zamość	55	49,2	41,6	642
bialski	231	91,7	77,8	692
biłgorajski	107	66,9	56,8	553
chełmski	243	125,8	106,6	1 343
hrubieszowski	126	67,1	56,8	861
janowski	81	49,6	42,0	896
krasnostawski	144	66,1	56,1	858
kraśnicki	184	100,0	84,5	866
lubartowski	217	88,1	74,3	830
lubelski	233	130,9	110,6	732
łęczyński	102	47,5	40,2	701
łukowski	117	73,1	61,6	567
opolski	137	70,0	59,3	973
parczewski	142	52,2	44,2	1 240
puławski	125	76,8	65,0	565
radzyński	93	46,0	39,0	647
rycki	84	49,6	41,6	726
świdnicki	129	72,1	60,7	835
tomaszowski	166	87,5	73,6	859
włodawski	161	62,9	53,4	1 360
zamojski	139	80,2	68,0	628
Ogółem¹⁰	3702	2 941,5	2 479,3	1 159

Źródło: Oprac. własne DPR UMWL na podstawie danych wygenerowanych z KSI SIMIK, wg stanu na dzień 31.12.2016 r.

¹⁰ Kategoria „ogółem”, zawiera sumę wartości projektów zrealizowanych na terenie wszystkich powiatów za wyjątkiem kategorii „puste”, obejmującą projekty realizowane na terenie całego województwa

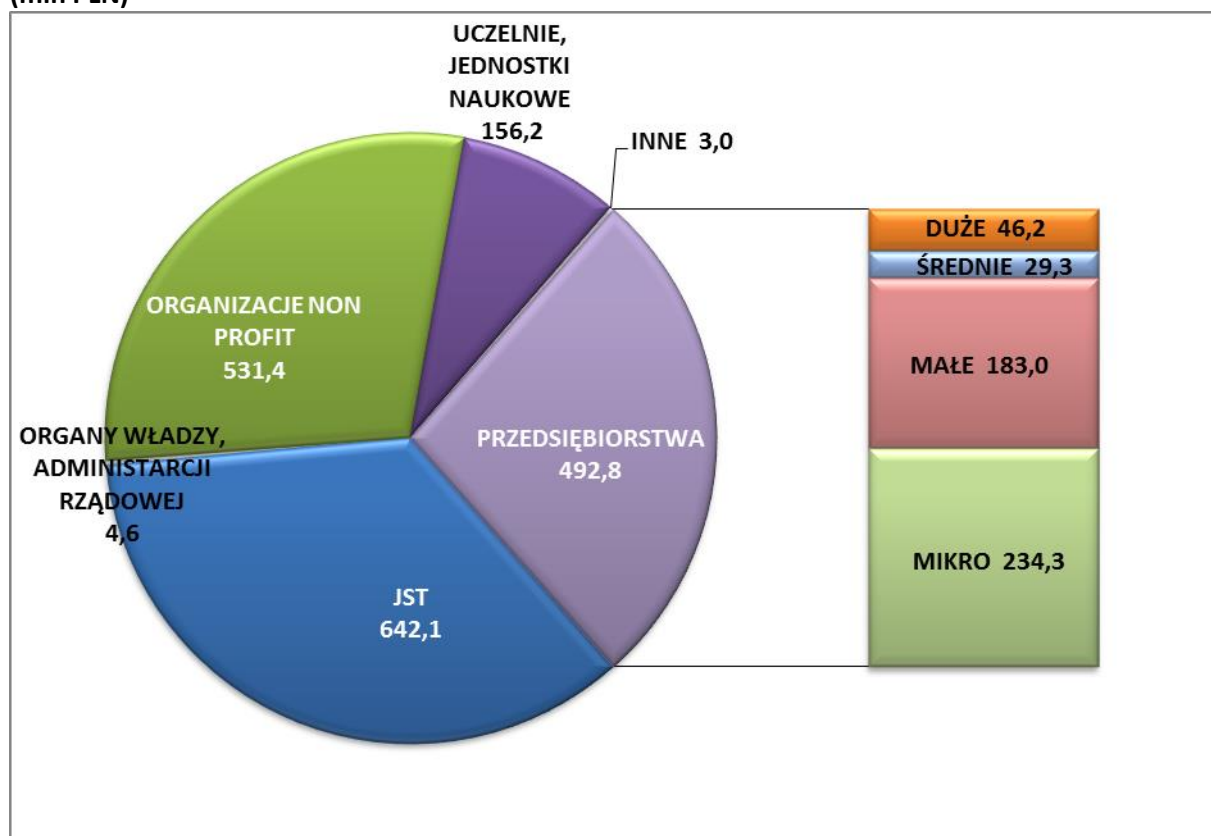
W ramach POKL najczęściej projektów realizowanych było na terenie powiatu chełmskiego (243 projekty), lubelskiego (233 projekty), bialskiego (231 projektów) oraz lubartowskiego (217 projektów) (Tab.6).

Pod względem wydatkowania środków w ramach POKL najczęściej funduszy zostało wykorzystanych na terenie miasta Lublin, gdzie wartość dofinansowania z UE wyniosła 138,5 mln zł oraz powiecie lubelskim (110,6 mln zł) i chełmskim (106,6 mln zł).

Najwyższą wartość dofinansowania dla zrealizowanych projektów w przeliczeniu na jednego mieszkańca zanotowano w powiatach: włodawskim, gdzie dofinansowanie per capita wyniosła 1,4 tys. zł), chełmskim (1,3 tys. zł) oraz parczewskim (1,2 tys. zł).

Analiza wartości dofinansowania ze względu na formę prawną beneficjentów wskazuje, że 35% środków tj.642,1 mld zł została pozyskana przez jednostki samorządu terytorialnego, 29% środków pozyskały organizacje non-profit zaś 27% przedsiębiorstwa (Wykres 9).

Wykres 9. Wartość dofinansowania w ramach POKL 2007-2013 wg formy prawnej beneficjentów (mln PLN)

Źródło: Oprac. własne DPR UMWL na podstawie danych wygenerowanych z KSI SIMIK, wg stanu na dzień 31.12.2016r.

3.5. Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej

Według stanu na koniec 2016 roku, w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej w województwie lubelskim zrealizowano 72 projekty o łącznej wartości 3,9 mld zł i wartości dofinansowania z UE na poziomie 2,8 mld zł.

Tabela 7. Liczba, wartość umów i wartość dofinansowania w ramach PORPW 2007-2013

Powiat	Liczba zrealizowanych projektów	Wartość ogółem (mln PLN)	Wartość dofinansowania (mln PLN)	Wartość dofinansowania UE per capita (PLN)
Miasto Biała Podlaska	1	38,0	31,1	542
Miasto Chełm	1	40,3	30,6	476
Miasto Lublin	31	1 789,0	1 234,4	3 623
Miasto Zamość	1	12,9	11,0	169
bialski	3	30,6	21,0	187
biłgorajski	7	185,5	145,9	1 421
chełmski	4	111,8	78,2	985
hrubieszowski	1	230,0	119,7	1 815
janowski	2	35,5	24,9	531
krasnostawski	3	14,9	9,8	150
kraśnicki	1	2,9	1,3	14
lubartowski	3	22,4	12,1	136
lubelski	8	348,8	248,5	1 644
łęczyński	0	0,0	0,0	0
łukowski	1	4,8	4,1	38
opolski	2	374,4	300,2	4 925
parczewski	0	0,0	0,0	0
puławski	6	235,6	168,5	1 463
radzyński	0	0,0	0,0	0
rycki	1	27,4	13,2	231
świdnicki	0	0,0	0,0	0
tomaszowski	3	14,2	9,5	110
włodawski	1	7,7	6,4	163
zamojski	3	24,9	19,7	182
Ogółem¹¹	72	3 936,9	2 757,1	1 289

Źródło: Oprac. własne DPR UMWL na podstawie danych wygenerowanych z KSI SIMIK, wg stanu na dzień 31.12.2016 r.

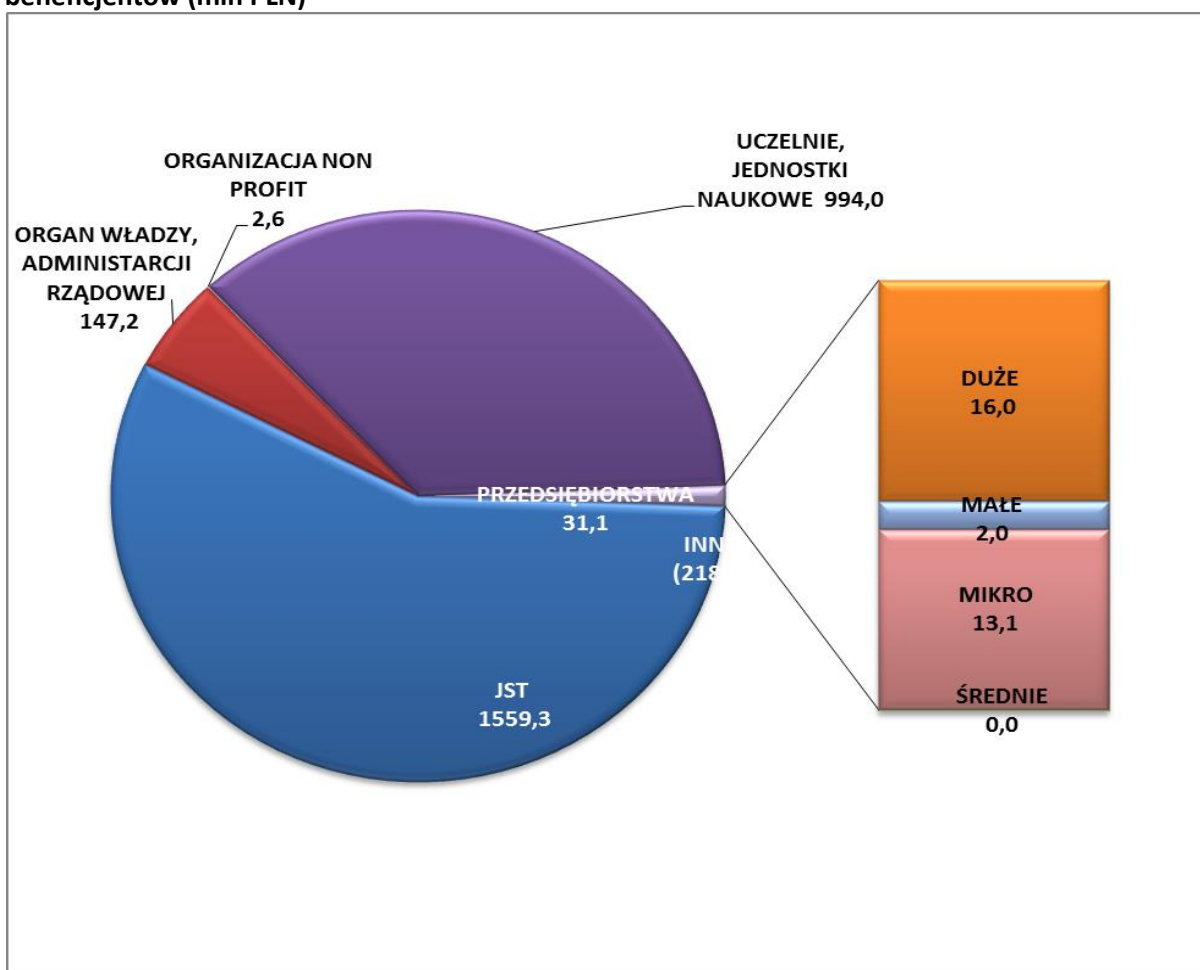
¹¹ Kategoria „ogółem”, zawiera sumę wartości projektów zrealizowanych na terenie wszystkich powiatów za wyjątkiem kategorii „puste”, obejmującą projekty realizowane na terenie całego województwa

W ramach PORPW zdecydowanie najwięcej projektów realizowanych było na terenie Miasta Lublin, bo było to aż 31 projektów (z 72 projektów w całym województwie, przy czym w niektórych powiatach nie zrealizowano żadnego projektu).

Pod względem wydatkowania środków w ramach PORPW największe fundusze w kwocie 1,2 mld zł zostały wykorzystane na terenie miasta Lublin. Na kolejnych miejscach uplasowały się powiaty: opolski, gdzie kwota dofinansowania wyniosła 300,2 mln zł, lubelski - 248,5 mln zł, puławski - 168,5 mln zł i biłgorajski - 145,9 mln zł (Tab. 7).

Najwyższą wartość dofinansowania dla zrealizowanych projektów w przeliczeniu na jednego mieszkańca zanotowano w powiecie opolskim - 4,9 tys. zł oraz mieście Lublin - 3,6 tys. zł, a następnie w powiatach: hrubieszowskim - 1,8 tys. zł, lubelskim - 1,6 tys. zł, puławskim - 1,5 tys. zł oraz biłgorajskim - 1,4 tys. zł.

Wykres 10. Wartość dofinansowania w ramach PORPW 2007-2013 wg formy prawnej beneficjentów (mln PLN)

Źródło: Oprac. własne DPR UMWL na podstawie danych wygenerowanych z KSI SIMIK, wg stanu na dzień 31.12.2016r.

Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej stanowił główne źródło dofinansowania projektów dotyczących budowy, rozbudowy oraz wyposażenia laboratoriów i centrów naukowych realizowanych przez uczelnie i jednostki naukowe. Ponad połowę środków Programu pozyskały jednostki samorządu terytorialnego 1,6 mld zł, co stanowi 57% (Wykres 10).

W szczególności zostały dofinansowane duże inwestycje drogowe, jak np. rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 747 Iłża – Konopnica z budową mostu na Wiśle w m. Kamień oraz projekty ponadregionalne, jak budowa sieci szerokopasmowej, czy też budowa trasy rowerowej Green Velo.

3.6. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich

Według stanu na koniec 2015 roku, w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich w województwie lubelskim zrealizowano projekty o łącznej wartości dofinansowania z UE 5,1 mld zł.

Tabela 8. Wartość dofinansowania w ramach PROW 2007-2013

Powiat	Wartość dofinansowania (mln PLN)	Wartość dofinansowania UE per capita (PLN)
Miasto Biała Podlaska	10,5	182,4
Miasto Chełm	3,7	56,8
Miasto Lublin	8,6	25,3
Miasto Zamość	7,6	116,9
białski	660,7	5 872,2
biłgorajski	263,0	2 562,5
chełmski	293,3	3 695,5
hrubieszowski	232,9	3 532,6
janowski	133,4	2 845,3
krasnostawski	153,5	2 345,9
kraśnicki	181,6	1 861,3
lubartowski	236,8	2 645,8
lubelski	324,0	2 143,1
łęczyński	133,2	2 321,0
łukowski	376,1	3 463,2
opolski	251,2	4 120,8

parczewski	235,4	6 606,3
puławski	179,7	1 559,7
radzyński	213,8	3 546,3
rycki	148,9	2 593,9
świdnicki	94,5	1 300,9
tomaszowski	220,7	2 575,5
włodawski	266,3	6 779,9
zamojski	264,3	2 438,7
Ogółem¹²	4 893,7	2287,06

Źródło: Oprac. własne DPR UMWL na podstawie danych GUS, wg stanu na dzień 31.12.2015 r. (Kwota zrealizowanych płatności - dofinansowanie z UE)

Pod względem wydatkowania środków w ramach PROW najczęściej funduszy zostało wykorzystanych na terenie powiatu bialskiego, gdzie wartość dofinansowania z UE wyniosła 660,7 mln zł, a następnie w powiatach: łukowskim - 376,1 mln zł i lubelskim - 324 mln zł. Najwyższą wartość dofinansowania dla zrealizowanych projektów w przeliczeniu na jednego mieszkańca zanotowano natomiast w powiatach: włodawskim (6,8 tys. zł) i parczewskim (6,6 tys. zł) (Tab.8).

3.7. Program Operacyjny „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich”

Według stanu na koniec czerwca 2015 roku, w ramach Programu Operacyjnego „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich” (PO RYBY) w województwie lubelskim zrealizowano projekty o łącznej wartości dofinansowania z UE 69,7 mln zł.

¹² Kategoria „ogółem,, zawiera sumę wartości projektów zrealizowanych na terenie wszystkich powiatów za wyjątkiem kategorii „puste,, , obejmującą projekty realizowane na terenie całego województwa

Tabela 9 . Wartość dofinansowania w ramach PO RYBY 2007-2013

Powiat	Wartość dofinansowania (mln PLN)	Wartość dofinansowania UE per capita (PLN)
Miasto Biała Podlaska	0,1	2,1
Miasto Chełm	0,0	0,0
Miasto Lublin	2,4	7,1
Miasto Zamość	0,3	5,1
bialski	0,8	6,9
biłgorajski	0,6	5,6
chełmski	1,1	14,4
hrubieszowski	0,4	5,6
janowski	7,3	156,4
krasnostawski	0,9	13,4
kraśnicki	0,6	6,2
lubartowski	14,4	161,4
lubelski	0,4	2,6
łęczyński	0,1	2,5
łukowski	2,2	20,4
opolski	4,1	66,9
parczewski	15,1	424,1
puławski	0,3	2,9
radzyński	0,1	2,1
rycki	9,6	167,5
świdnicki	0,3	4,6
tomaszowski	4,9	57,5
włodawski	0,8	19,6
zamojski	2,6	24,2
Ogółem¹³	69,7	1 178,9

Źródło: Oprac. własne DPR UMWL na podstawie danych GUS wg stanu na dzień 30.06.2015r. (Podpisane umowy- dofinansowanie z EFR)

Pod względem wydatkowania środków w ramach PO RYBY największe fundusze zostały wykorzystane na terenie powiatów: parczewskiego, gdzie wartość dofinansowania z UE osiągnęła poziom 15,1 mln zł oraz lubartowskiego - 14,4 mln zł. Najwyższą wartość dofinansowania dla zrealizowanych projektów w przeliczeniu na 1 mieszkańca zanotowano w powiecie parczewskim (424,05 zł) (Tab.9).

¹³ Kategoria „ogółem,” zawiera sumę wartości projektów zrealizowanych na terenie wszystkich powiatów za wyjątkiem kategorii „puste,, , obejmującą projekty realizowane na terenie całego województwa

3.8. Program Współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina

Według stanu na koniec 2016r., w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Polska – Białoruś – Ukraina w województwie lubelskim zrealizowano 38 projektów o łącznej wartości 226,9 mln zł i wartości dofinansowania z UE na poziomie 203,3 mln zł. Projekty te realizowane były w województwie lubelskim na terenie jedenastu powiatów.

Tabela 10. Liczba, wartość umów i wartość dofinansowania w ramach PL-BY-UA 2007-2013

Powiat	Liczba zrealizowanych projektów	Wartość ogółem (mln PLN)	Wartość dofinansowania UE (mln PLN)	Wartość dofinansowania UE per capita (PLN)
Miasto Biała Podlaska	4	20	18	308
Miasto Chełm	3	5	4	65
Miasto Lublin	14	73	65	192
Miasto Zamość	2	14	13	198
białski	1	11	10	87
biłgorajski	0	0	0	0
chełmski	1	12	11	136
hrubieszowski	6	50	45	685
janowski	0	0	0	0
krasnostawski	1	8	7	112
kraśnicki	0	0	0	0
lubartowski	0	0	0	0
lubelski	0	0	0	0
łęczyński	2	7	5	94
łukowski	0	0	0	0
opolski	0	0	0	0
parczewski	0	0	0	0
puławski	0	0	0	0
radzyński	0	0	0	0
rycki	0	0	0	0
świdnicki	0	0	0	0
tomaszowski	2	7	7	77
włodawski	2	20	18	463
zamojski	0	0	0	0
Ogółem ¹⁴	38	227	203	2 418

Źródło: Oprac. własne DPR UMWL na podstawie danych OEWT DPR UMWL, wg stanu na dzień 31.12.2016 r.

¹⁴ Kategoria „ogółem”, zawiera sumę wartości projektów zrealizowanych na terenie wszystkich powiatów za wyjątkiem kategorii „puste”, obejmującą projekty realizowane na terenie całego województwa

Najwięcej umów o dofinansowanie podpisały podmioty i instytucje z tereny miasta Lublin - 14 projektów oraz powiatu hrubieszowskiego na 6 projektów.

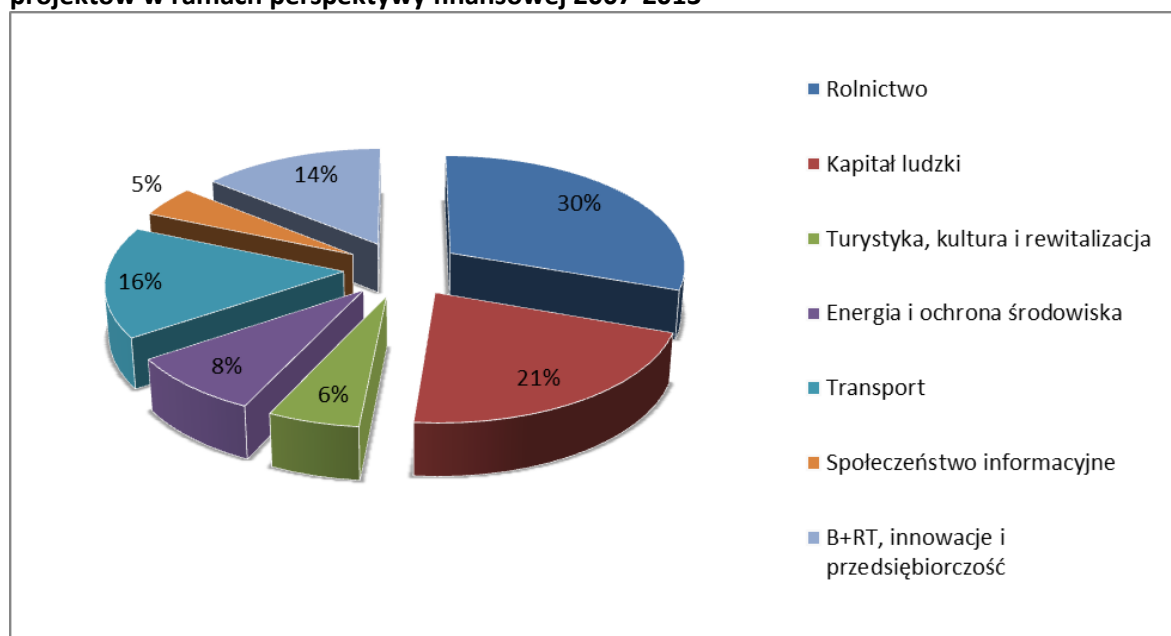
Pod względem wydatkowania środków w ramach PWT PL-BY-UA najwięcej funduszy zostało wykorzystanych na terenie miasta Lublin, gdzie wartość dofinansowania w ramach tego programu osiągnęła kwotę 65,3 mln zł zaś na terenie powiatu hrubieszowskiego - 45,2 mln zł (Tab.10).

Najwyższą wartość dofinansowania dla zrealizowanych projektów per capita zanotowano w powiecie hrubieszowskim - 685,5 zł na osobę oraz włodawskim - 463,3 zł.

4. Poziom realizacji programów według obszarów tematycznych

Analizując wartość dofinansowania projektów pod kątem obszarów tematycznych największy udział posiadają projekty z zakresu *Rolnictwo*, których wartość dofinansowania stanowi 30% wszystkich projektów realizowanych w regionie oraz z zakresu *Kapitał ludzki*, których wartość stanowi 21%, a następnie inwestycje w *Transport* -16% oraz w *Badania, rozwój technologiczny, innowacje i przedsiębiorczość* -14%.

Wykres 11. Udział poszczególnych obszarów tematycznych w ogólnej wartości dofinansowania projektów w ramach perspektywy finansowej 2007-2013

Źródło: Oprac. własne DPR UMWL na podstawie danych wygenerowanych z KSI SIMIK, wg stanu na dzień 31.12.2016r.

4.1. Transport

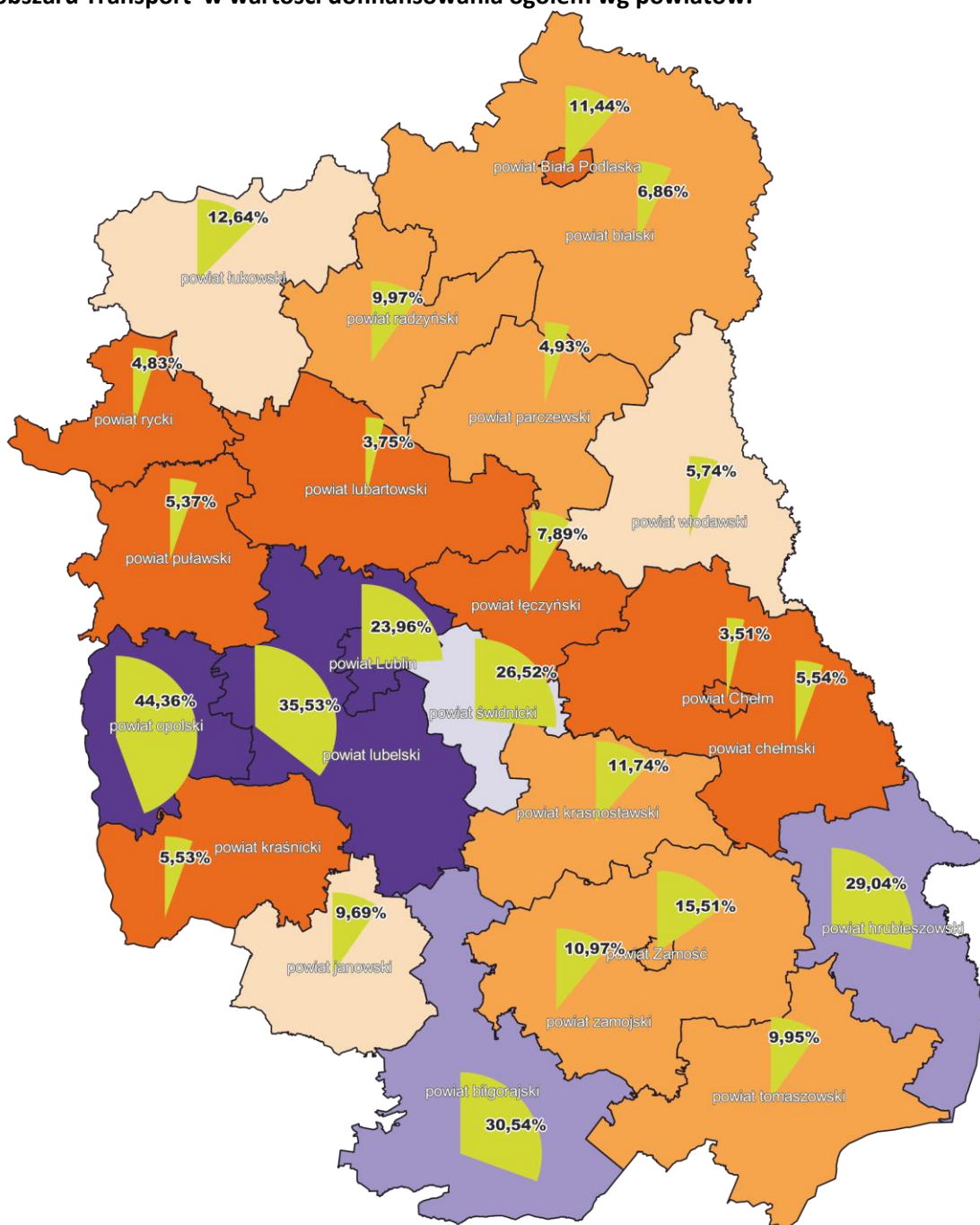
Dostępność komunikacyjna stanowi jeden z głównych czynników decydujących o atrakcyjności i konkurencyjności inwestycyjnej regionu, jest także ważnym wyznacznikiem jakości życia jego mieszkańców.

Na koniec 2016r. największą wartością dofinansowania projektów z zakresu transportu charakteryzowały się: miasto Lublin - 849,7 mln zł, powiat lubelski - 394 mln zł oraz powiat opolski - 318,2 mln zł.

W analizie wartości dofinansowania projektów per capita najwyższy wskaźnik uzyskał powiat opolski - 5,2 tys. zł/os. Wartość powyżej średniej dla wszystkich powiatów wynoszącej 1,1 zł/os. uzyskał także powiat lubelski - 2,6 tys. zł/os, miasto Lublin - 2,5 tys. zł, hrubieszowski - 2,4 tys. zł, biłgorajski - 2,2 tys. zł oraz świdnicki - 1,5 tys. zł (Mapa nr 3).

Analiza udziału wartości dofinansowania projektów z zakresu transportu w wartości dofinansowania ogółem na terenie danej jednostki wskazuje na duże zróżnicowania w tym zakresie. Największym udziałem charakteryzuje się powiat opolski - 44,4%, lubelski - 35,5% i biłgorajski - 30,5%, z kolei najniższym: m. Chełm - 3,5% i powiat lubartowski.

Mapa 3. Wartość dofinansowania per capita (w zł) oraz udział wartości dofinansowania projektów z obszaru Transport w wartości dofinansowania ogółem wg powiatów.

Wartość dofinansowania per capita (w zł) w obszarze Transport

- 107 - 556
- 556 - 673
- 673 - 1020
- 1020 - 1565
- 1565 - 2485
- 2485 - 5220

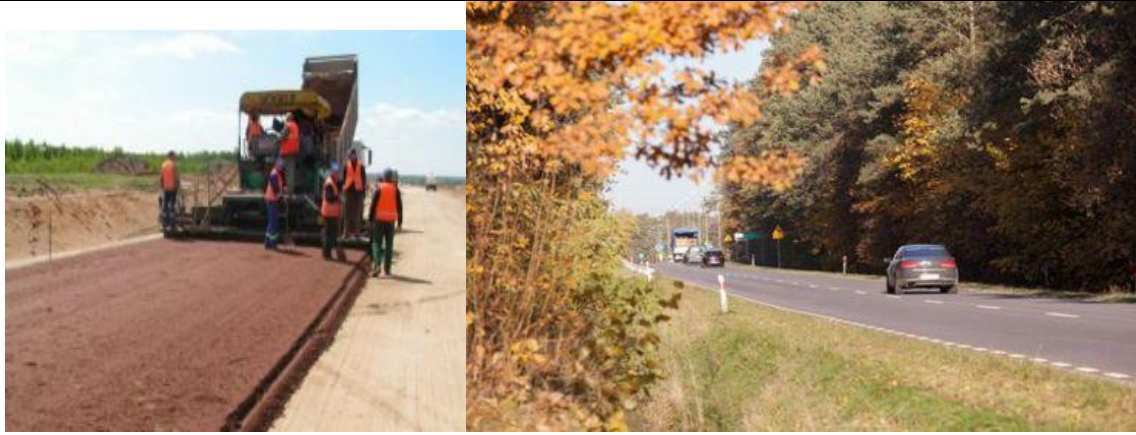

Udział wartości dofinansowania projektów w wartości dofinansowania ogółem

Źródło: Oprac. własne DPR UMWL na podstawie danych wygenerowanych z KSI SIMIK, wg stanu na dzień 31.12.2016r.

Spośród projektów realizowanych w województwie lubelskim z obszaru *Transport*, kilka wybranych przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 11. Wybrane projekty realizowane na terenie województwa lubelskiego z obszaru tematycznego Transport

Nazwa projektu	Wartość ogółem (mln PLN)	Informacja o projekcie
Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 747 Iłża - Konopnica na odcinku Konopnica - Kamień	Ok. 318	<p>Droga wojewódzka nr 747 (DW747) przebiega równoleżnikowo przez województwo mazowieckie oraz lubelskie. Swoj początek bierze w Iłży, gdzie krzyżuje się z drogą krajową nr 9. Następnie prowadzi na wschód, do Lipska, gdzie łączy się z drogą krajową nr 79. Później prowadzi do Wisły, gdzie między miejscowościami Solec nad Wisłą i Kamień znajdowała się przeprawa promowa. Po przekroczeniu rzeki kieruje się nadal na wschód, m.in. przez Opole Lubelskie i Bełżyce, do Lublina. Trasa kończy się na przedmieściach stolicy Lubelszczyzny, skrzyżowaniem z drogą krajową nr 19 (w przyszłości węzłem z S19 zachodnią obwodnicą Lublina).</p> <p>DW747 jest trasą o znaczeniu regionalnym, uzupełniającą sieć dróg krajowych i zapewniającą spójność terytorialną. Stanowi połączenie Lublina i miasta powiatowego Opole Lubelskie, a jednocześnie – dzięki mostowi w m. Kamień – sprawniejsze powiązanie z Kielcami. Ponadto spina drogi krajowe przebiegające z północy na południe: DK9, DK79 oraz DK19 (planowana S19).</p>
		
Budowa obwodnicy m. Hrubieszowa w ciągu DK nr 74 Janów Lubelski - granica państwa	Ok. 189,8	<p>Przedmiotem projektu „Budowa obwodnicy m. Hrubieszowa w ciągu DK nr 74 Janów Lubelski – granica państwa” była budowa 9,269 km obwodnicy m. Hrubieszowa. Droga nr 74 łączy przejście graniczne w Zosinie z przyszłymi drogami szybkiego ruchu, tj. drogą S17, S19 i A-1. W rezultacie wybudowana obwodnica pozwoli wyeliminować wąskie gardła w ciągu DK nr 74 oraz skrócić czas przejazdu do przejścia granicznego w Zosinie.</p>

Budowa Terminala EUROPORT
w Małaszewiczach

Ok. 69,8

Projekt zakładał zwiększenie udziału transportu intermodalnego w ogólnych przewozach towarowych. W celu zapewnienia transportu przyjaznego dla środowiska, a jednocześnie efektywnego pod względem kosztów, w transporcie intermodalnym łączone są ze sobą optymalnie różne środki transportu. W projekcie uwzględniono koszty infrastruktury wykorzystywanej wyłącznie na potrzeby transportu intermodalnego jak również zakup systemów informatycznych, maszyn i urządzeń niezbędnych do przeładunku kontenerów

Rozbudowa Regionalnego Portu
Lotniczego: Port Lotniczy Lublin
S.A. (Świdnik)

Ok.62

Projekt zakładał poprawę stanu infrastruktury transportowej w województwie lubelskim poprzez rozbudowę lotniska w Świdniku i przystosowanie go do kategorii lotniska regionalnego o charakterze międzynarodowym. Swoimi parametrami lotnisko nawiązuje do lotnisk typu Regional City Airport – z drogą startową o dł. 2,5k m. Zakres inwestycji zawierał wszystkie niezbędne elementy infrastruktury lotniczej, dzięki czemu lotnisko w Świdniku spełnia wszystkie wymogi, funkcjonuje prawidłowo a także zapewnia optymalne standardy bezpieczeństwa oraz ochrony infrastruktury lotniskowej i lotniczych urządzeń naziemnych. Port lotniczy realizuje połączenia między innymi do Wielkiej Brytanii (Glasgow, Doncaster Sheffield, Londyn Stansted, Londyn Luton), Szwecji (Sztokholm Skavsta), Norwegii (Oslo), Irlandii (Dublin), Holandii (Eindhoven, Maastricht), Niemiec (Frankfurt).

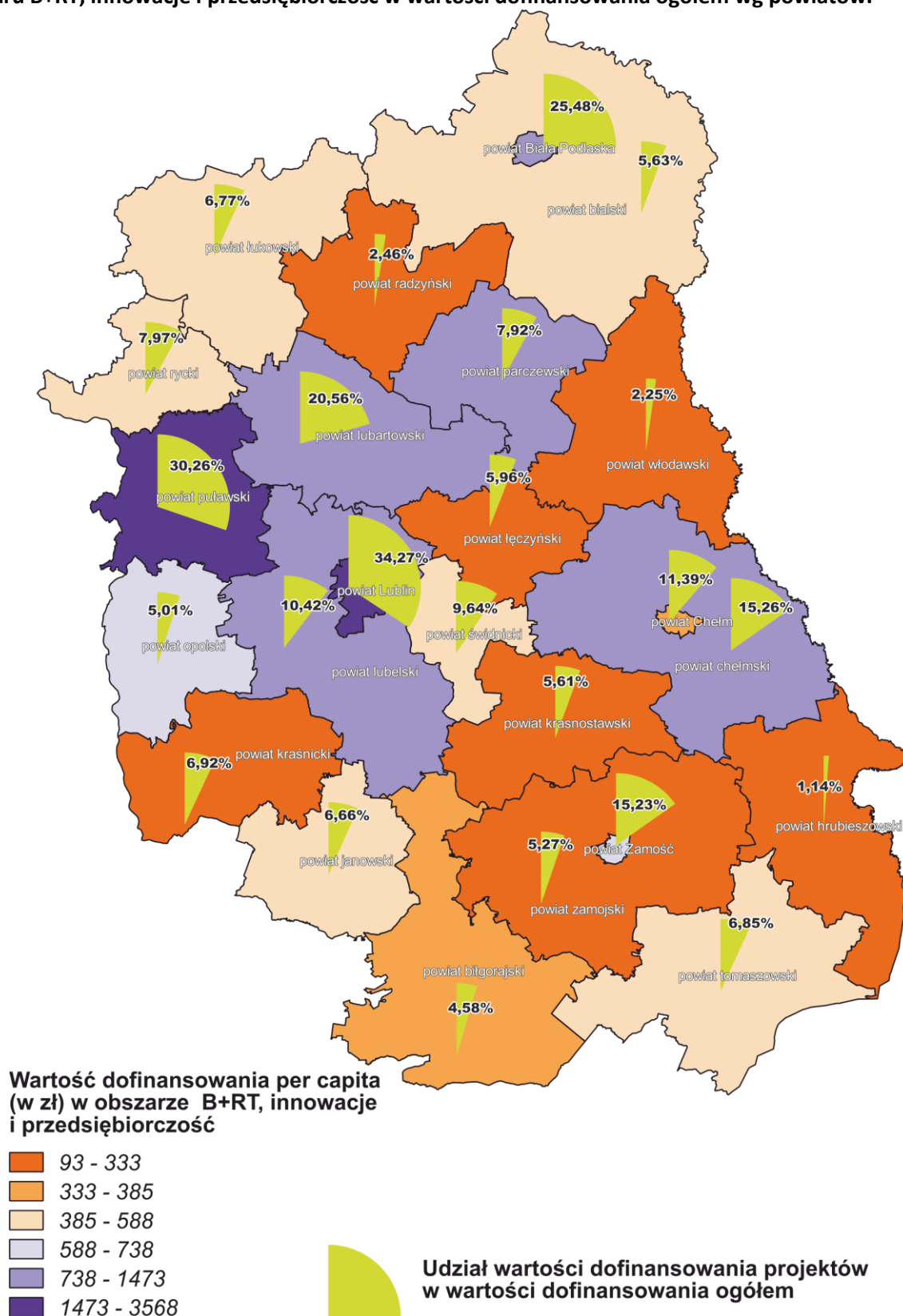
		
<p>Modernizacja linii kolejowej nr 63 Dorohusk – Zawadówka Naftobaza (SZ) na odcinku granica państwa Dorohusk – Wólka Okopska w km 0,100 – 4,000</p>	<p>Ok. 26,8</p>	<p>Celem projektu była modernizacja infrastruktury kolejowej linii szerokotorowej wraz z modernizacją stacji granicznej Dorohusk służącej przeładunkom towarów. Odtworzenie parametrów techniczno – eksploatacyjnych linii miało na celu wzrost jakości transportu kolejowego oraz pobudzenie przedsiębiorczości i ożywienie współpracy gospodarczej z Ukrainą.</p>
		

4.2. Badania, rozwój technologiczny, innowacje i przedsiębiorczość

Wkład instytucji sektora B+R Lubelszczyzny w rozwój innowacyjności gospodarki jest stosunkowo niski, co częściowo wynika z ich koncentracji na badaniach podstawowych, ale także z niskiego poziomu komercjalizacji efektów badań. Tym niemniej obserwuje się stopniowy wzrost skali współpracy jednostek naukowych z sektorem gospodarki, co przyczynia się do zwiększenia gospodarczego wykorzystania innowacyjnych rozwiązań w regionie.

Na koniec 2016r. największą wartością dofinansowania projektów z obszaru B+R, innowacyjności i przedsiębiorczości charakteryzowały się ośrodki lubelski - 1,2 mld zł, co wynika z koncentracji w mieście Lublin, zarówno jednostek naukowo-badawczych, jak i przedsiębiorstw.

Mapa 4. Wartość dofinansowania per capita (w zł) oraz udział wartości dofinansowania projektów z obszaru B+RT, innowacje i przedsiębiorczość w wartości dofinansowania ogółem wg powiatów.

Źródło: Oprac. własne DPR UMWL na podstawie danych wygenerowanych z KSI SIMIK, wg stanu na dzień 31.12.2016r.

Większe zróżnicowania widoczne są pod względem wartości dofinansowania w przeliczeniu na mieszkańca. Poza m. Lublin, gdzie taki wskaźnik wynosi - 3,6 tys. zł/os., powiatami wykazującymi się wartością wyższą od średniej dla wszystkich powiatów 734,zł/os są powiaty: puławski - 2,4 tys. zł, lubartowski - 1,4 tys. zł, chełmski i m. Biała Podlaska po 1,1 tys. zł, parczewski i lubelski (Mapa nr 4).

Dofinansowanie projektów z grupy B+R stanowiło ponad 14% wszystkich projektów realizowanych na terenie województwa lubelskiego. Duży udział tego obszaru tematycznego odnotowano w powiatach: m. Lublin - 34,3%, puławskim - 30,3%, m. Biała Podlaska - 25,5% i lubartowskim - 20,6%.

Spośród projektów realizowanych w województwie lubelskim z obszaru *B+R, innowacyjność i przedsiębiorczość* kilka wybranych przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 12. Wybrane projekty realizowane na terenie województwa lubelskiego z obszaru tematycznego „B+R innowacyjność i przedsiębiorczość”

Nazwa projektu	Wartość ogółem (mln PLN)	Informacja o projekcie
ECOTECH - COMPLEX - Człowiek, Środowisko, Produkcja	Ok. 145	<p>Projekt „ECOTECH – COMPLEX – Człowiek, Środowisko, Produkcja” jest wspólną inicjatywą 5 najważniejszych jednostek prowadzących działalność naukowo – badawczą na terenie województw lubelskiego i podkarpackiego.</p> <p>Projekt na niespotykaną dotychczas skalę konsoliduje potencjał badawczy i produkcyjny regionu w zakresie zarządzania środowiskiem dla polepszenia jakości życia i wzrostu konkurencyjności sektora B+R. Zakres rzeczowy projektu obejmował przede wszystkim inwestycję w Lublinie, gdzie zbudowano Centrum Analityczno – Programowe dla Zaawansowanych Technologii Przyjaznych Środowisku - o powierzchni 11 072 m², wyposażony w nowoczesną aparaturę badawczą. Projekt obejmował również utworzenie 4 nowych laboratoriów w pomieszczeniach Politechniki Rzeszowskiej w Rzeszowie (pow. 190 m²).</p>

Utworzenie Puławskiego Parku Naukowo-Technologicznego i przygotowanie terenów inwestycyjnych

Ok. 77,2

Utworzenie PPNT przyczyniło się do powstania i udostępnienia nowoczesnej bazy lokalowej, niezbędnej dla podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej opartej na nowoczesnych technologiach. Jest to zatem miejsce praktycznej współpracy instytucji naukowo-badawczych, uczelni oraz firm w zakresie prowadzenia badań nad nowoczesnymi technologiami i produktami rynkowymi i ich transferu do procesów produkcyjnych.

Pierwsze wdrożenie do produkcji nowej generacji analizatora biochemicznego krwi - PZ CORMAY S.A.

Ok. 55,3

Projekt miał na celu wdrożenie do produkcji innowacyjnego urządzenia BlueBox, służącego do wykonania badań krwi w trakcie wizyty lekarskiej, bezpośrednio w gabinecie lekarskim, bez klasycznego pobierania krwi i jej transportu do laboratorium.

Zapewnienie rozwoju innowacji poprzez modernizację i rozbudowę infrastruktury oraz stworzenie bazy dla klastra producentów lotniczych i Centrów Badawczo-Rozwojowych w Regionalnym Parku Przemysłowym ŚWIDNIK

Ok. 44

Celem działania była poprawa warunków dla prowadzenia działalności gospodarczej – rozwoju i dyfuzji przedsięwzięć innowacyjnych. Realizacja projektu pozwoliła na budowę nowego obiektu wielofunkcyjnego, modernizację obiektu na pomieszczenia dla firm i produkcji lekkiej, rewitalizację infrastruktury drogowej i technicznej na terenie Parku Przemysłowego ŚWIDNIK.

Adaptacja i wyposażenie laboratoriów Centrum Badań i Transferu Technologii (CeBiTT) Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Zamościu

Ok. 13,8

Głównym celem projektu było wzmocnienie potencjału badawczo-rozwojowego Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Szymona Szymonowica w Zamościu i przekształcenie Uczelni w lokalny, innowacyjny ośrodek prac badawczo - rozwojowych szczególnie w zakresie nauk technicznych i matematycznych.

Źródło: Oprac. własne DPR UMWL

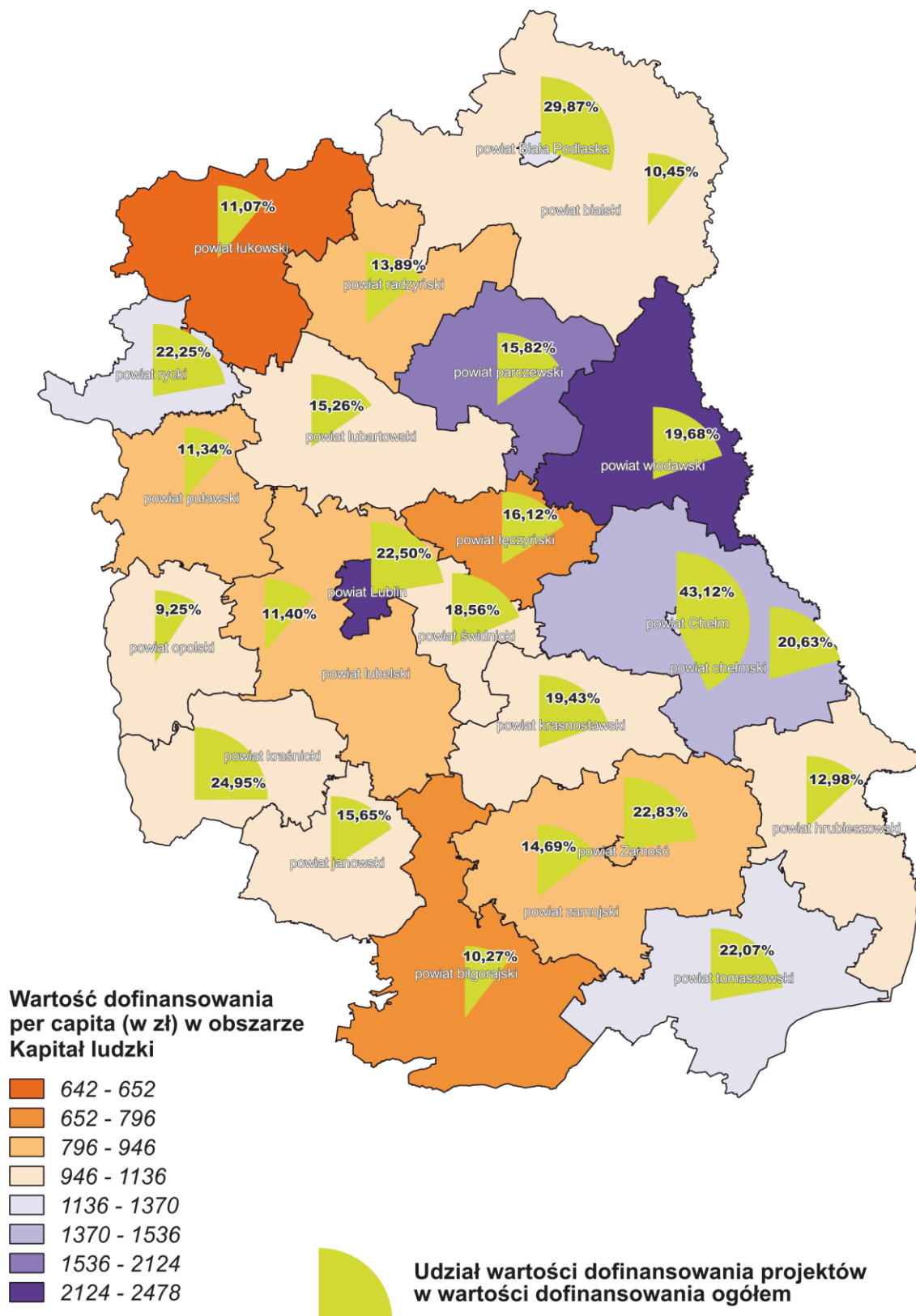
4.3. Kapitał Ludzki i infrastruktura społeczna

Działania podejmowane w ramach tego obszaru tematycznego służą przyspieszeniu rozwoju społeczno-gospodarczego kraju, wzrostowi poziomu zatrudnienia oraz zwiększeniu spójności społecznej, gospodarczej i terytorialnej. Wsparcie objęło różne grupy społeczne (osoby bezrobotne, niepełnosprawnych, pracowników firm, urzędników samorządowych, uczniów, itp.) i instytucje (instytucje publiczne, przedsiębiorstwa, organizacje pozarządowe, szkoły), a skupiało się na wspieraniu zatrudnienia, poprawie warunków pracy i wyrównywaniu szans osób poszukujących pracy.

Na koniec 2016 r. największą wartością dofinansowania projektów z obszaru *Kapitał ludzki i infrastruktura społeczna* odnotowano w mieście Lublin 798 mln zł, na co największy wpływ miały projekty z zakresu inwestycji w infrastrukturę społeczną. W pozostałych powiatach wartość dofinansowania rozkłada się dość równomiernie.

Analizując wartość dofinansowania projektów w tym obszarze tematycznym w przeliczeniu na mieszkańca relatywnie wysokie wartości odnotowano w powiatach włodawskim - 2,5 tys. zł/os. i m. Lublin - 2,3 tys. zł/os.. Wartości powyżej średniej dla wszystkich powiatów, wynoszącej ponad 1.178,0 zł, odnotowano również w powiatach: parczewskim (1,8 tys. zł), chełmskim (1,5 tys. zł), świdnickim (1,4 tys. zł), m. Chełm i m. Biała Podlaska (po 1,3 tys. zł), tomaszowskim (1,2 tys. zł) (Mapa nr 5).

Mapa 5. Wartość dofinansowania per capita (w zł) oraz udział wartości dofinansowania projektów z obszaru Kapitał ludzki i infrastruktura społeczna w wartości dofinansowania ogółem w powiatów.

Źródło: Oprac. własne DPR UMWL na podstawie danych wygenerowanych z KSI SIMIK, wg stanu na dzień 31.12.2016r.

Biorąc pod uwagę udział procentowy projektów tego obszaru tematycznego w wartości dofinansowania ogółem projektów realizowanych w poszczególnych powiatach największy wskaźnik tych projektów uzyskało m. Chełm – 43,1% oraz m. Biała Podlaska – 29,9%. Średnio w województwie lubelskim udział ten wynosił 21%.

Spośród projektów realizowanych w województwie lubelskim z obszaru *Kapitał ludzki*, kilka wybranych przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 13. Wybrane projekty realizowane na terenie województwa lubelskiego z obszaru tematycznego Kapitał ludzki

Nazwa projektu	Wartość ogółem (mln PLN)	Informacja o projekcie
Ambitni i Przedsiębiorczy	Ok. 59	<p>Celem głównym projektu była aktywizacja zawodowa i poprawa zdolności do zatrudnienia osób bezrobotnych z terenu miasta Lublin. Działania zrealizowane w ramach projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> -pośrednictwo pracy; -poradnictwo zawodowe; - opracowanie Indywidualnego Planu Działania; - szkolenia; - staże.
		
Uwierz w siebie – dokonaj metamorfozy!	Ok. 6	<p>Głównym celem Projektu była integracja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez wspieranie zdolności do podjęcia zatrudnienia, jak również prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie.</p>
		

<p>Edukacja zawodowa bliżej nowoczesnych technologii</p>	<p>Ok. 4,8</p>	<p>Zrealizowany projekt przyczyni się do wzmocnienia systemu edukacji oraz podniesienia jakości kształcenia zawodowego i doskonalenia nauczycieli w województwie lubelskim. Celem inicjatywy był wzrost kompetencji wśród 200 nauczycieli przedmiotów zawodowych oraz 100 instruktorów praktycznej nauki zawodu z terenu woj. lubelskiego. Uczestnicy przedsięwzięcia uaktualnili wiedzę z zakresu nowoczesnych technologii poprzez odbycie praktyk w sektorze przedsiębiorstw poprzedzonych szkoleniami z zakresu najnowocześniejszych rozwiązań wykorzystywanych w branży informatycznej, finansowej, elektronicznej oraz budownictwie. Jednym z głównych dążeń projektu było wypracowanie i wdrożenie ścisłej współpracy szkół zawodowych z firmami zaawansowanych technologicznie branż.</p>
<div style="display: flex; justify-content: space-between; align-items: center;"> </div>		
<p>Z gospodarki do edukacji - studia podyplomowe</p>	<p>Ok. 2,4</p>	<p>Celem projektu było podwyższenie jakości oświaty poprzez utworzenie kierunku studiów podyplomowych przez Wyższą Szkołę Zarządzania i Administracji w Zamościu, dostosowanego do potrzeb gospodarki opartej na wiedzy, a także umożliwiającego przepływ kadr z sektora gospodarki do edukacji.</p>
		

Mechanik lotniczy - zawód z przyszłością	Ok.2	<p>Celem głównym projektu było zwiększenie poziomu wiedzy i umiejętności 334 uczniów oraz rozszerzenie oferty edukacyjnej Zespołu Szkół Zawodowych nr 1 w Dęblinie poprzez wdrożenie kompleksowego programu rozwojowego na potrzeby lotnictwa.</p> <p>Cele szczegółowe projektu to:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wzrost wiedzy 245 uczniów z przedmiotów kluczowych (matematyka, fizyka, język angielski zawodowy, język polski). 2. Dostosowanie praktycznych kwalifikacji zawodowych i zdolności do zatrudnienia w zawodach: <ul style="list-style-type: none"> - technik mechanik lotniczy - technik mechanik - technik informatyk 3. Poszerzenie oferty edukacyjnej Zespołu Szkół Zawodowych nr 1 w Dęblinie (w tym uzyskanie certyfikacji Urzędu Lotnictwa Cywilnego) dla nowopowstałego kierunku technika mechanika lotniczego i dostosowanie we współpracy z pracodawcami z branży lotniczej programów nauczania. 4. Zmniejszenie zagrożenia przedwczesnym wykluczeniem z systemu oświaty i rynku pracy.
		

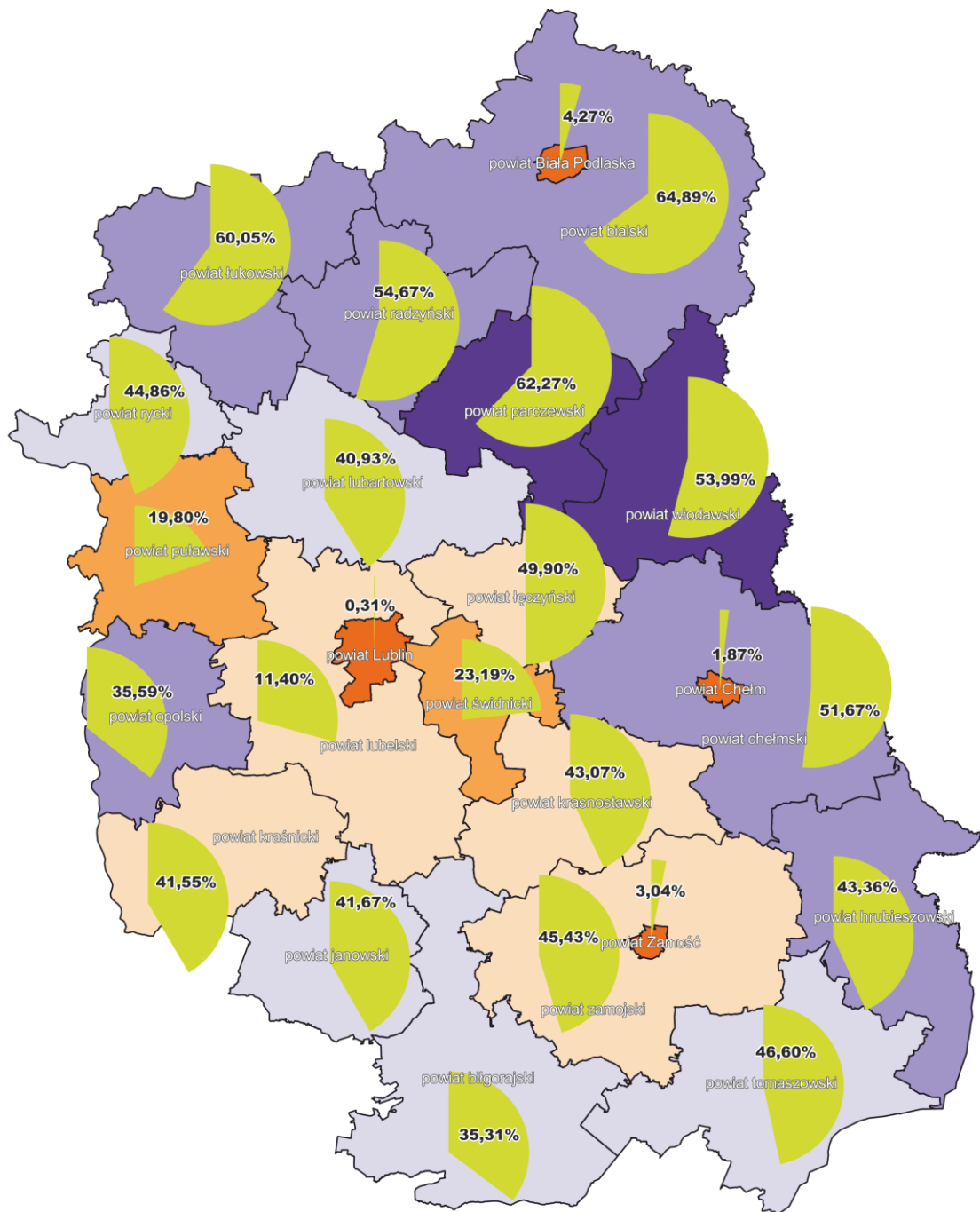
Źródło: Oprac. własne DPR UMWL

4.4. Rolnictwo

Województwo lubelskie nie tylko korzysta w dużym zakresie ze wsparcia unijnego dla rozwoju regionalnego, ale jest też w czołówce krajowych beneficjentów wsparcia udzielanego w ramach Wspólnej Polityki Rolnej.

Na koniec 2015r. największą wartością dofinansowania projektów w ramach perspektywy finansowej 2007-2013 z obszaru *Rolnictwo* charakteryzował się powiat bialski - 661,4 mln zł oraz powiaty łukowski - 378,3 mln zł i lubelski - 324,4 mln zł.

Mapa 6. Wartość dofinansowania per capita (w zł) oraz udział wartości dofinansowania projektów z obszaru Rolnictwo w wartości dofinansowania ogółem wg powiatów.

Wartość dofinansowania per capita (w zł) w obszarze Rolnictwo

- 32 - 184
- 184 - 1563
- 1563 - 2463
- 2463 - 3002
- 3002 - 5879
- 5879 - 7030

Udział wartości dofinansowania projektów w wartości dofinansowania ogółem

Źródło: Oprac. własne DPR UMWL na podstawie danych GUS, wg stanu na dzień 31.12.2015r.

Średnia wartość dofinansowania projektów w kategorii *Rolnictwo* w przeliczeniu na mieszkańca wyniosła blisko 2,8 tys. zł. Ponad dwukrotnie przewyższały tę średnią powiaty parczewski - ponad 7 tys.zł/os, włodawski - 6,8 tys. zł/os. i bialski - 5,9 tys. zł/os (Mapa nr 6).

Znaczenie funduszy uzyskanych w ramach Wspólnej Polityki Rolnej dla regionu świadczyć może fakt, iż w ponad połowie powiatów wartość dofinansowania projektów z tego obszaru tematycznego stanowiła 40-60% wartości wszystkich realizowanych na ich terenie projektów. W latach 2007-2013 istotne wsparcie dla województwa lubelskiego stanowiły też dopłaty bezpośrednie dla rolników (w formie bezpośredniego wsparcia), które osiągnęły poziom 8,7 mld zł.¹⁵

Spośród projektów realizowanych w województwie lubelskim z obszaru *Rolnictwo*, kilka wybranych przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 14. Wybrane projekty realizowane na terenie województwa lubelskiego z obszaru tematycznego Rolnictwo

Nazwa projektu	Wartość ogółem (mln PLN)	Informacja o projekcie
Scalanie gruntów we wsiach Andrzejów, Wincencin, Zastawie w pow. włodawskim	Ok. 12,7	Celem projektu była poprawa struktury obszarowej gospodarstw rolnych, likwidacja wspólnot gruntowych oraz wytyczenie i urządzenie funkcjonalnej sieci dróg na opracowanym obszarze.
		

¹⁵ Dane z Lubelskiego Oddziału Regionalnego ARiMR, stan na 10.04.2017r.

<p>Rozbudowa wału przeciwpowodziowego rzeki Wisły w dolinie Puławsko – Parchacko – Bochotnickiej w km 0+000 – 4+580 m. i gm. Kazimierz Dolny, pow. Puławy, ob. 1 w km 3+203 - 4+580, gm. i m. Kazimierz Dolny, pow. Puławy, woj. Lubelskie</p>	<p>Ok. 7,7</p>	<p>Celem projektu była poprawa jakości gleb poprzez regulację stosunków wodnych, realizowana przez rozbudowę istniejącego korpusu wału, z uwagi na wymaganą przepisami klasę ważności budowli hydrotechnicznej; uszczelnienie podłoża jako ochronę przed wstępującymi przebiciami hydraulicznymi, a także zwiększenie stopnia zabezpieczenia przeciwpowodziowego doliny Puławsko – Parchacko – Bochotnickiej i terenów chronionych na obszarze gruntów miasta i gminy Kazimierz Dolny – wsie Bochotnica i Parchatka oraz obszarze Kazimierskiego Parku Krajobrazowego i związanego z nim obszaru chronionego krajobrazu.</p>
		
<p>Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Sawin</p>	<p>Ok. 4,3</p>	<p>Celem projektu była poprawa warunków życia mieszkańców wsi na terenie gminy Sawin poprzez poprawę infrastruktury technicznej związanej z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków socjalno-bytowych tj. budowę 379 sztuk przydomowych oczyszczalni ścieków.</p>
		
<p>Rewitalizacja centrum miejscowości Wołyń</p>	<p>Ok. 1,2</p>	<p>Celem projektu była poprawa wizerunku, estetyki, funkcjonalności oraz jakości życia. Podniesienie atrakcyjności oraz promocja miejscowości Wołyń nastąpiła poprzez: zagospodarowanie centrum, budowę nawierzchni, miejsc parkingowych, oświetlenia ulicznego, małej architektury, stworzenie przyjaznego miejsca wypoczynku.</p>

		
<p>Zakup maszyn rolniczych i urządzeń wykorzystywanych do produkcji sadowniczej oraz produkcji pieczarek</p>	<p>Ok. 0,3</p>	<p>Inwestycja spowodowała bezpośrednio poprawę organizacji produkcji poszczególnych upraw poprzez usprawnienie procesu technologicznego, pośrednio zaś przyczyniła się do wzrostu konkurencyjności gospodarstwa na rynku, a także zmniejszenia kosztów produkcji. Przedsięwzięcie pozytywnie wpłynęło na kompleksowy rozwój gospodarstwa. Przeprowadzona inwestycja jest kontynuacją planu inwestycyjnego, który od kilku lat jest wdrażany w gospodarstwie. W ramach przeprowadzonych projektów rolnik wykonał m.in. system nawadniania sadu, powiększył plantację jabłoni i gruszy oraz zakupił linie sortowniczą do owoców.</p>
		

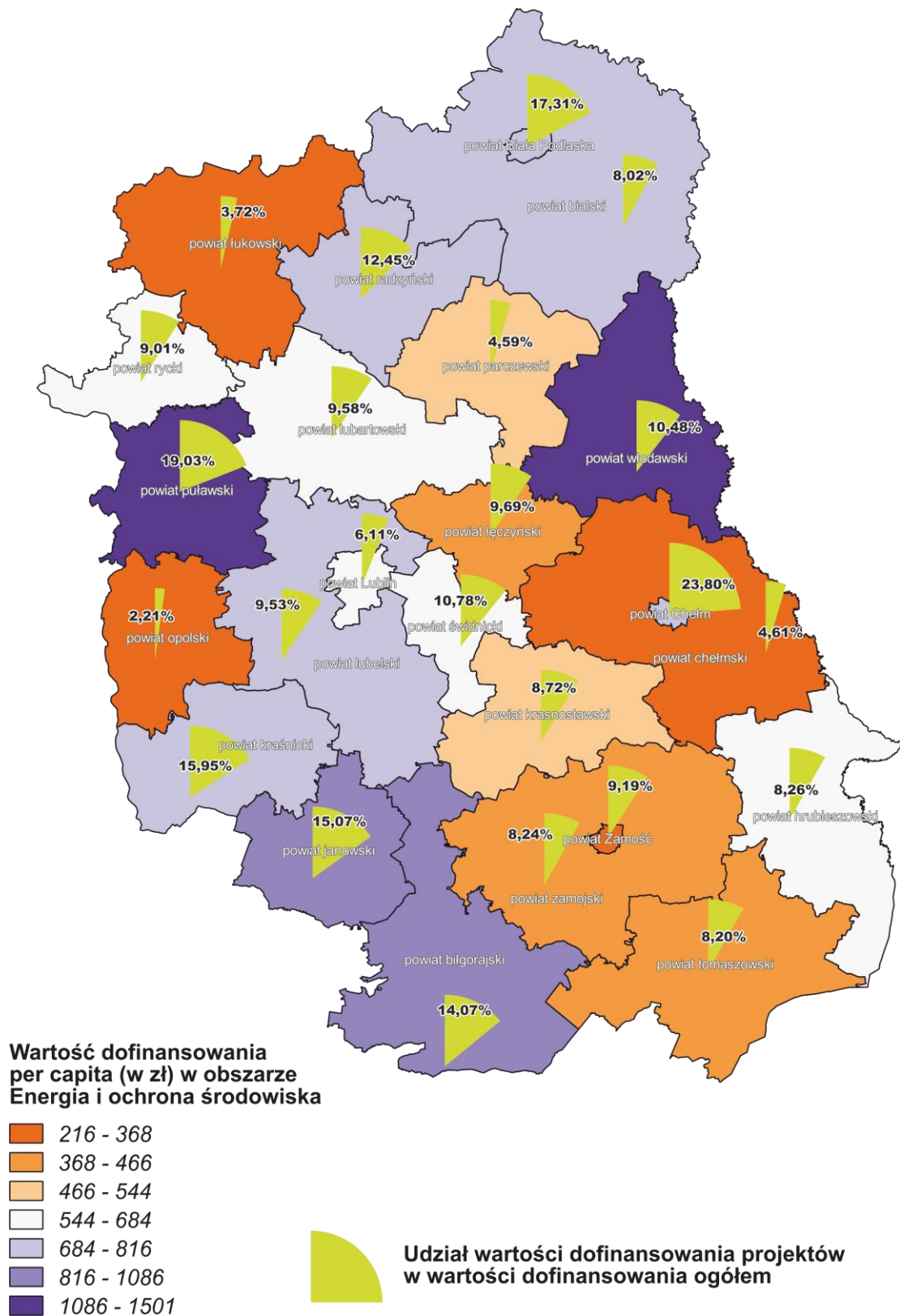
Źródło: Oprac. własne DPR UMWL

4.5. Energia i ochrona środowiska

Ochrona środowiska naturalnego jest jednym z krajowych i europejskich priorytetów rozwoju. Unijne prawodawstwo wprowadza wymagające normy dotyczące m.in. redukcji emisji zanieczyszczeń powietrza, oczyszczania ścieków i zagospodarowania odpadów komunalnych i przemysłowych.

Na koniec 2016 r. największą wartością dofinansowania projektów z obszaru *Energia i ochrona środowiska* charakteryzowały się powiaty m. Lublin - 216,8 mln zł, puławski - 173 mln zł, lubelski i biłgorajski, odpowiednio: 105,7 mln zł i 105,1 mln zł, na co w dużej mierze złożyły się duże projekty Miejskich Przedsiębiorstw Wodociągów i Kanalizacji w Lublinie i Puławach.

Mapa 7. Wartość dofinansowania per capita (w zł) oraz udział wartości dofinansowania projektów w ramach perspektywy finansowej 2007-2013 z obszaru Energia i ochrona środowiska w wartości dofinansowania ogółem wg powiatów

Źródło: Oprac. własne DPR UMWL na podstawie danych wygenerowanych z KSI SIMIK, wg stanu na dzień 31.12.2016r.

Średnie dofinansowanie projektów w tej kategorii we wszystkich powiatach w przeliczeniu na mieszkańca wyniosło ponad 667 zł. W układzie przestrzennym istnieje istotne zróżnicowanie w tym zakresie. Przykładowo ponad dwukrotnie wyższe dofinansowanie zrealizowanych projektów zanotowano w powiecie puławskim tj. ponad 1,5 tys. zł/os., w powiecie włodawskim - 1,3 tys. zł/os., a także w janowskim i biłgorajskim po ok. 1 tys. zł/os. (Mapa 7).

Wysoką pozycję uzyskały inwestycje z zakresu *Energii i ochrony środowiska* zrealizowane dla m. Chełm gdzie wartość dofinansowania projektów z tego obszaru stanowiła 23,8% dofinansowania wszystkich projektów realizowanych na terenie miasta. Stosunkowo wysokimi wartościami charakteryzują się także powiaty: puławski (19%), m. Biała Podlaska (17,3%) i kraśnicki (16%).

Spśród projektów realizowanych w województwie lubelskim z obszaru *Energia i ochrona środowiska*, kilka wybranych przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 15. Wybrane projekty realizowane na terenie województwa lubelskiego z obszaru tematycznego Energia i ochrona środowiska

Nazwa projektu	Wartość ogółem (mln PLN)	Informacja o projekcie
Rozbudowa i modernizacja systemu zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków w Lublinie	ok. 311,5	Realizacja projektu miała strategiczne znaczenie dla rozwoju społeczno-gospodarczego kraju. Projekt był realizowany w aglomeracji powyżej 100 000 RLM. Celem zasadniczym projektu było uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie miasta Lublin oraz kompleksowa rozbudowa i modernizacja systemu zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków na terenie miasta Lublin, zlokalizowanego na terenie Aglomeracji Lublin.
		
Budowa instalacji odsiarczania spalin metodą moką amoniakalną w	Ok. 223,9	Budowa instalacji odsiarczania spalin metodą moką amoniakalną w Zakładach Azotowych Puławy S.A. był jednym z 6 projektów (łącznie na ponad 361 mln PLN) zrealizowanych przez Zakłady Azotowe

Zakładach Azotowych Puławy S.A.		„PUŁAWY” S.A. przy współudziale dotacji z UE służący ochronie środowiska, a w szczególności powietrza atmosferycznego.
		
Budowa silosów klinkieru w celu realizacji programu dostosowawczego Pozwolenia Zintegrowanego Cementowni Chełm.	Ok. 76	Efektem inwestycji jest przede wszystkim eliminacja niezorganizowanej emisji pyłowej z otwartego składu klinkieru, ale również poprawa jakości składowanego klinkieru co przełoży się na poprawę stabilności produkowanego cementu.
		
Modernizacja i rozbudowa systemu odprowadzania ścieków oraz zaopatrzenia w wodę na terenie aglomeracji Dęblin	Ok. 16	Projekt ten zakładał budowę kanalizacji sanitarnej o łącznej długości 23,13 km wraz z infrastrukturą towarzyszącą, w tym m.in. studzienki zbiorczo-zaworowe żelbetowe, zawory podciśnieniowe i studzienki rewizyjne z tworzywa sztucznego PP. Sieć została wykonana w systemie podciśnieniowym oraz grawitacyjnym i tłocznym z uwzględnieniem przepompowni ścieków oraz pozostałych obiektów inżynierskich. Inwestycja objęła również budowę magistrali i sieci wodociągowych oraz modernizację istniejących sieci wodociągowych.

Wykorzystanie energii przyjaznej środowisku poprzez montaż instalacji solarnych w Biłgoraj.

Ok. 16

Głównym celem projektu był zrównoważony i wielofunkcyjny rozwój społeczno – gospodarczy miasta oraz poprawa warunków i jakości życia mieszkańców poprzez zmianę źródeł energii na ekologiczne.

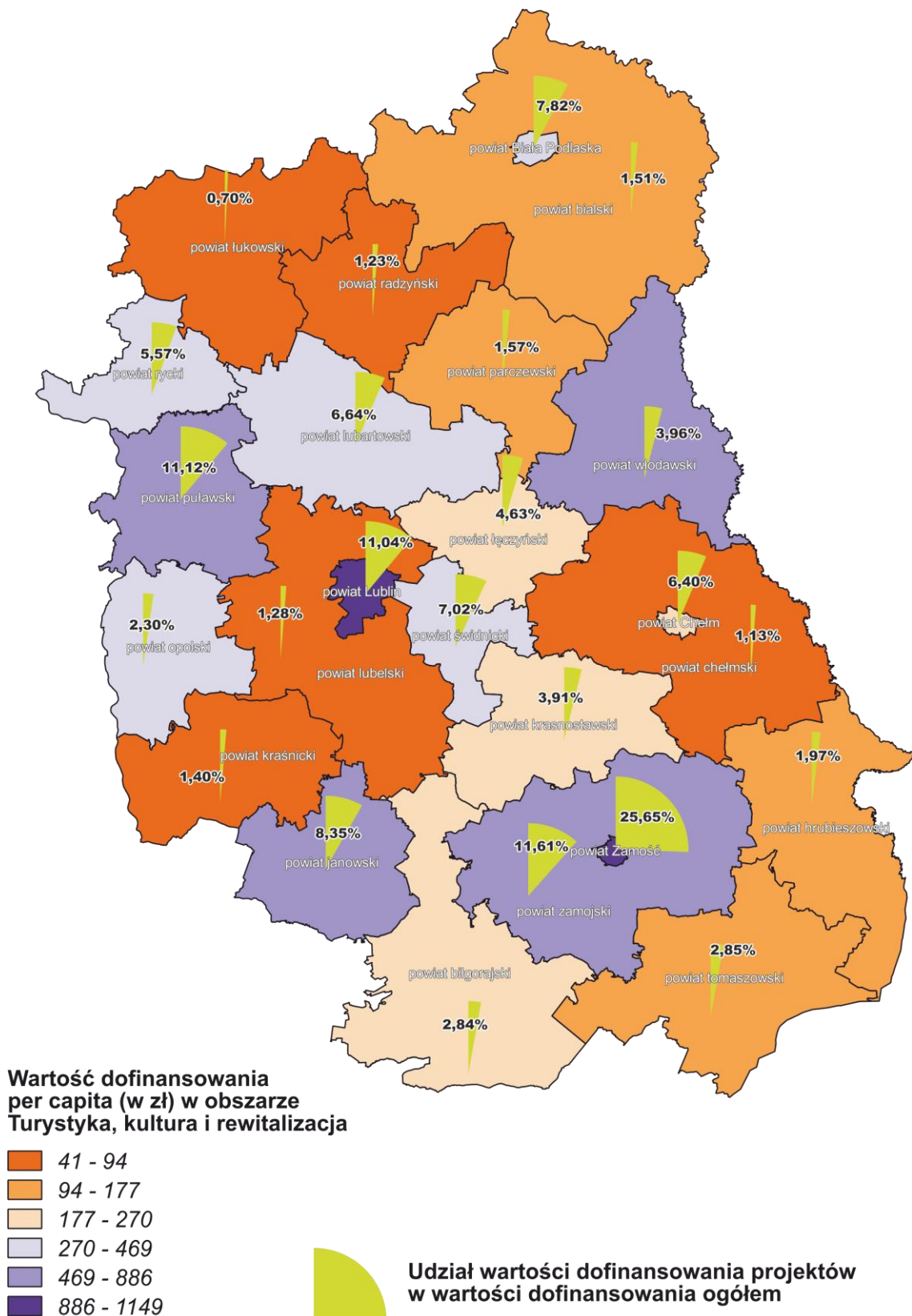
Źródło: Oprac. własne DPR UMWL

4.6. Turystyka, Kultura i Rewitalizacja

Inwestycje na rzecz kultury wpływają na zwiększenie atrakcyjności regionu dla mieszkańców i inwestorów, determinują rozwój turystyki, kreują przemysły kultury, pozytywnie wpływają na wzrost kompetencji i uczestnictwa w kulturze społeczeństwa.

Na koniec 2016 r. największą wartość dofinansowania projektów z obszaru *Turystyki, Kultury i Rewitalizacji* odnotowano w m. Lublin (391,4 mln zł), przy czym znaczny udział tej wartości stanowiła realizacja projektu budowy Centrum Spotkania Kultur.

Mapa 8. Wartość dofinansowania per capita (w zł) oraz udział wartości dofinansowania projektów w ramach perspektywy finansowej 2007-2013 z obszaru Turystyka, Kultura i Rewitalizacja w wartości dofinansowania ogółem wg powiatów.

Źródło: Oprac. własne DPR UMWL na podstawie danych wygenerowanych z KSI SIMIK, wg stanu na dzień 31.12.2016r.

Analizując wartość dofinansowania projektów w powyższym obszarze w przeliczeniu na mieszkańca, najwyższe wartości uzyskało m. Lublin - 1,1 tys. zł/os, oraz m. Zamość - 1 tys. zł/os natomiast wartości powyżej średniej, wynoszącej 350,0 zł/os., zanotowano w powiatach: puławskim (877 zł/os.), zamojskim (629 zł/os.), janowskim (601 zł/os.), włodawskim, lubartowskim i świdnickim (Mapa nr 8).

Najwyższy udział dofinansowania projektów z zakresu *Kultury, Turystyki i Rewitalizacji* w ogólnej wartości projektów realizowanych w poszczególnych powiatach charakteryzował tereny o uznanych walorach turystycznych. Na uwagę zasługuje fakt, iż dofinansowanie projektów z tego obszaru tematycznego stanowiło ponad 1/4 wszystkich realizowanych w m. Zamość, 11,6% realizowanych w powiecie zamojskim oraz po 11% w m. Lublin i powiecie puławskim. Średnio w województwie lubelskim udział ten kształtował się na poziomie 5,5%.

Spośród projektów realizowanych w województwie lubelskim z obszaru *Turystyki, Kultury i Rewitalizacji*, kilka wybranych przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 16. Wybrane projekty realizowane na terenie województwa lubelskiego z obszaru tematycznego Turystyka, Kultura i Rewitalizacja

Nazwa projektu	Wartość ogółem (mln PLN)	Informacja o projekcie
Budowa Centrum Spotkania Kultur w Lublinie	Ok. 134,7	Jeden z największych tego typu obiektów kulturalnych w Polsce. Realizacja inwestycji podkreśla metropolitarny charakter miasta. Centrum Spotkania Kultur to nie tylko Sala Operowa dla 1000 widzów, przygotowana do wystawiania spektakli operowych i teatralnych, koncertów symfonicznych i muzyki rozrywkowej, ale też Sala Operowa, Aleja Kultur, podniebne galerie. W Centrum mieszczą się również sala kameralna, kino studyjne oraz profesjonalne przestrzenie wystawiennicze. Ideą tego miejsca są spotkania. Sprzyja im organizacja przestrzeni: kawiarnie, ciche kąty, concept store'y, galerie widokowe i zielone, ekologiczne dachy, miejsca do rozmów i refleksji. Plac Teatralny jest zaanektowany przez miłośników sportów ulicznych.

		<p>Zamość miasto UNESCO, Pomnik Historii RP produktem turystycznym polskiej gospodarki</p>	<p>Ok. 69,6</p>	<p>Projekt kreuje unikatowy produkt turystyczny obejmujący udostępnienie i opisanie Twierdzy Zamość poprzez poprawę wizerunku miejsc już znanych, lecz słabo wyeksponowanych oraz promocję miejsc dotąd nie udostępnionych. Celem była ochrona relikwów i rewaloryzacja krajobrazu warownego oraz historycznej panoramy Twierdzy Zamość wpisanej wraz z miastem renesansowym na Listę Światowego Dziedzictwa Kultury UNESCO i Pomników Historii RP i tym samym zachowanie dla przyszłych pokoleń obiektów o dużym znaczeniu historycznym i kulturalnym.</p>
		<p>Budowa Parku Rekreacji "Zoom Natury" nad zalewem w Janowie Lubelskim</p>	<p>Ok. 21,3</p>	<p>Zespół atrakcji turystycznych zlokalizowany jest na obszarze 10 ha położonych nad Zalewem Janowskim. Projekt Parku Rekreacji „Zoom Natury” obejmował budowę obiektów turystyki edukacyjnej i rekreacyjnej oraz urządzenie zieleni i małą infrastrukturę. Nowoczesna, ekologiczna architektura kompleksu została zaprojektowana w formie kilku budynków, zaadaptowanych na małe laboratoria, interaktywnie “zoomujące” poszczególne dziedziny z zakresu ekologii i ochrony środowiska. Wchodząc do głównego budynku, zwiedzający przechodzą kolejno przez multimedialną, dydaktyczną część obiektu ku głównej sali projekcyjnej 3D. Park daje rzadką możliwość poznawania natury w sposób aktywny, poprzez zabawę, doświadczania multisensoryczne czy eksperymentowanie.</p>

		
<p>Rewitalizacja miasta Tomaszów Lubelski poprzez remont uliczek starego miasta oraz parku miejskiego</p>	<p>ok. 10,1</p>	<p>Projekt miał na celu wykorzystać tkwiący w parku potencjał, przyciągnąć do tego miejsca ludzi aktywnych sportowo ale również kulturalnie, odtworzyć stare tradycje. Przedmiotem projektu było wykonanie między innymi amfiteatru, instalacji elektrycznej amfiteatru, fontanny oraz pomieszczeń technicznych fontanny, skateparku, lodowiska sezonowego. Projekt swym zakresem obejmował również utwardzenie alejek oraz przyłącza wodociągowe oraz kanalizacji deszczowej.</p>
		

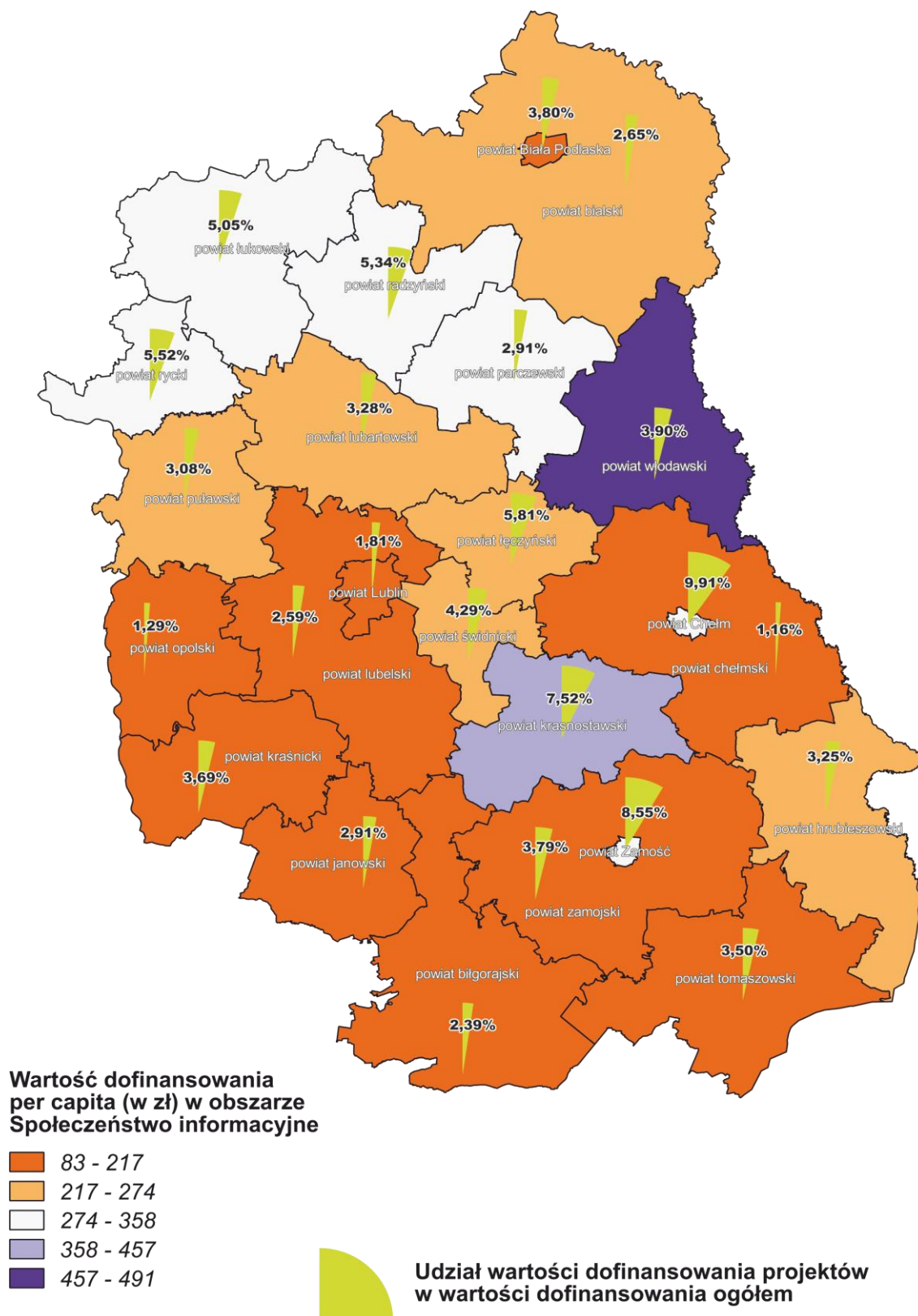
Źródło: Oprac. własne DPR UMWL

4.7. Społeczeństwo informacyjne

Przestrzeń wirtualna stwarza szerokie możliwości dla rozwoju gospodarczego i społecznego, zwiększania dostępności do usług publicznych oraz ograniczenia wykluczenia społecznego.

Do końca 2016r. w ramach obszaru tematycznego *Społeczeństwo informacyjne* najwyższą wartość dofinansowania (64,1 mln zł) uzyskało m. Lublin, co ma bezpośredni związek z koncentracją podmiotów gospodarczych stanowiących głównych beneficjentów tego typu projektów w stolicy województwa. W pozostałych powiatach wartości te rozkładały się dość równomiernie.

Mapa 9. Wartość dofinansowania per capita (w zł) oraz udział wartości dofinansowania projektów w ramach perspektywy finansowej 2007-2013 z obszaru Społeczeństwo informacyjne w wartości dofinansowania ogółem wg powiatów.

Źródło: Oprac. własne DPR UMWL na podstawie danych wygenerowanych z KSI SIMIK, wg stanu na dzień 31.12.2016r

Biorąc pod uwagę wartości dofinansowania per capita obserwuje się niewielkie zróżnicowania w tym zakresie. Najwyższą wartością i jednocześnie niemal dwukrotnie wyższą niż średnia dla wszystkich powiatów - 253 zł/os, uzyskał powiat włodawski - 491,0zł/os, zaś wartość powyżej średniej odnotowano w powiatach: krasnostawskim - 412 zł/os., radzyńskim - 346,5 zł/os., m. Zamość - 342 zł/os., ryckim - 339,6 zł/os., parczewskim - 328 zł/os., łukowskim, łączyńskim i hrubieszowskim, a także w m. Chełm (Mapa 9).

Udział dofinansowania projektów z zakresu *Społeczeństwa informacyjnego* w wartości dofinansowania projektów ogółem w poszczególnych powiatach kształtował się na średnim poziomie wynoszącym 4,5%. Najwyższą wartość (9,9%) osiągnęło m. Chełm, m. Zamość – 8,6% oraz powiat krasnostawski – 7,5%.

Spośród projektów realizowanych w województwie lubelskim z obszaru *Społeczeństwa informacyjnego*, kilka wybranych przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 17. Wybrane projekty realizowane na terenie województwa lubelskiego z obszaru tematycznego *Społeczeństwo informacyjne*.

Nazwa projektu	Wartość ogółem (mln PLN)	Informacja o projekcie
Sieć szerokopasmowa Polski Wschodniej - województwo lubelskie	Ok. 385	Celem tego programu było przyspieszenie tempa rozwoju społeczno-gospodarczego Polski Wschodniej w zgodzie z zasadą zrównoważonego rozwoju. W ramach projektu wybudowano 2908,651 km sieci światłowodowej oraz 298 węzłów dystrybucyjnych i 14 szkieletowych, przeprowadzono kampanię informacyjną i edukacyjno-szkoleniową, podpisano umowę o partnerstwie publiczno-prywatnym z lubelskim Operatorem Infrastruktury.
		
		Projekt zakładał jak najszerszą współpracę bibliotek i instytucji kultury Lublina oraz regionu w tworzeniu

Lubelska Biblioteka Wirtualna	Ok. 19	zasobów cyfrowych, a także mechanizmów łatwego i powszechnego do nich dostępu. Przedmiotem projektu było utworzenie internetowej platformy łączącej zasoby cyfrowe będące w posiadaniu bibliotek i instytucji kultury Lubelszczyzny oraz umożliwienie szybkiego i powszechnego do nich dostępu. Równie istotnym celem projektu było zabezpieczenie cennych dokumentów regionu i piśmienniczych zabytków kultury oraz promocja regionu i uczestników projektu. Projekt był realizowany na terenie Lublina i Zamościa.
-------------------------------	--------	--

Budowa Regionalnej Infrastruktury Informacji Przestrzennej	Ok. 16,9	RIIP był to projekt kluczowy Samorządu Województwa Lubelskiego, który umożliwi powszechny dostęp do danych przestrzennych charakteryzujących teren województwa lubelskiego przez Internet. Dzięki realizacji projektu każdy przy pomocy komputera z dostępem do Internetu może bezpłatnie wyszukiwać oraz przeglądać aktualne dane. Wszystkie dane z dziedzin: zagospodarowanie przestrzenne, ochrona środowiska, geologia, hydrologia, zdrowie i bezpieczeństwo ludności czy rozmieszczenie ludności, które będą współtworzyły Regionalną Infrastrukturę Informacji Przestrzennej będą danymi jednostek, które mają ustawowy obowiązek tworzenia ich i zarządzania nimi, a zatem wraz z każdym zapytaniem system sięga po informacje do aktualnych danych źródłowych. Założenia te zapewniają nie tylko ważność danych, ale również ich aktualność, co sprawia, że udostępniane informacje są w pełni wiarygodne.
--	----------	--

5. Wybrane efekty rzeczowe realizacji programów w województwie lubelskim

5.1 Wybrane efekty rzeczowe RPO WL

Wskaźniki realizacji celu głównego przyjętego w RPO WL na lata 2007-2013, którym jest „*Podniesienie konkurencyjności Lubelszczyzny prowadzące do szybszego wzrostu gospodarczego oraz zwiększenia zatrudnienia z uwzględnieniem walorów naturalnych i kulturowych regionu*”, wg stanu na koniec 2016 r. przedstawiają się następująco¹⁶:

Liczba utworzonych miejsc pracy:

5663

Liczba projektów z dziedziny B+R:

42

**Liczba projektów z zakresu energii
odnawialnej:**

101

¹⁶ Na podstawie sprawozdania zatwierzonego przez KM RPO WL; „Sprawozdanie końcowe z realizacji RPO WL 2007-2013r.”

Liczba założonych przedsiębiorstw, którym udzielono wsparcia:

381

Dodatkowe (przeciętne) inwestycje wykreowane dzięki wsparciu:

295.84 mln euro

Liczba kilometrów zrekonstruowanych dróg:

540,4 km

Liczba kilometrów nowych dróg:

63,8 km

Wartość oszczędności czasu dla przewozu pasażerów i towarów, uzyskanych dzięki budowie i modernizacji dróg:

124,2 mln euro/rocznie

Wartość oszczędności czasu dla przewozu pasażerów i towarów, uzyskanych dzięki budowie i modernizacji linii kolejowych:

9,7 mln euro/rocznie

Dodatkowa liczba pasażerów obsługanych przez usprawniony transport miejski:

817.439 osób

Liczba osób, która uzyskała dostęp do sieci wodociągowej:

17.743 osób

Liczba osób podłączonych do systemu kanalizacji sanitarnej:

43.245 osób

5.2. Wybrane efekty rzeczowe w ramach regionalnego komponentu POKL:

Celem działań realizowanych w ramach POKL był szeroko rozumiany rozwój społeczno – gospodarczy. Zrealizowane projekty przyczyniły się do wzrostu zatrudnienia, rozwoju oferty edukacyjnej, przyspieszenia integracji społecznej, upowszechniania praktyk dobrego rządzenia i przyjaznej pacjentom ochrony zdrowia, a ich efekty są następujące¹⁷:

Liczba osób, które brały udział w projektach realizowanych w ramach EFS:

406.335 osób

Osoby młode (15-24 lata), które brały udział w projektach EFS:

149.650 osób

Osoby w wieku starszym (55-64 lata), które brały udział w projektach EFS:

21.730 osób

¹⁷ Na podstawie informacji otrzymanych z Departamentu Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego UMWL

**Liczba osób, które otrzymały dotacje
na podjęcie działalności gospodarczej:**

14.948 osób

**Liczba osób zagrożonych wykluczeniem
społecznym objętych wsparciem:**

13.498 osób

**Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem
w zakresie projektów szkoleniowych:**

19.483

**Liczba pracujących osób dorosłych,
które ukończyły udział w projektach
szkoleniowych:**

78.352 osób

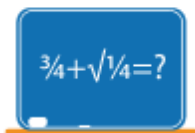
**Liczba pracowników o niskich
kwalifikacjach objętych wsparciem:**

30.173 osób

**Liczba ośrodków wychowania
przedszkolnego objętych wsparciem:**

663

**Liczba szkół, które zrealizowały projekty
rozwojowe:**

803

6. Wybrane efekty wpływu polityki spójności na rozwój społeczno-gospodarczy województwa lubelskiego

Wysoki wzrost gospodarczy, uzyskany w ostatnich latach zarówno na poziomie kraju, jak i w regionie, jest w decydującej mierze efektem wdrażania programów europejskich, jak i pełnego wykorzystania funduszy unijnych. Podczas kryzysu gospodarczego, fundusze europejskie były amortizatorem łagodzącym negatywne skutki zewnętrzne i wpływały na stabilizację finansów publicznych. Środki unijne, poprzez stymulowanie popytu inwestycyjnego, bezpośrednio oddziaływały na wzrost dochodów i popyt konsumpcyjny, w rezultacie przyczyniając się do wzrostu PKB. Efekty podażowe, związane m.in. z rozbudową i modernizacją infrastruktury technicznej, poprawą jakości kapitału ludzkiego, a także rozbudową i unowocześnianiem parku maszynowego przedsiębiorstw, w dużej mierze ujawniają się w dłuższej perspektywie czasowej potęgując tym samym wielkość wpływu w późniejszych latach realizacji polityki spójności. Inwestycje finansowane z funduszy europejskich są również czynnikiem zmian sektorowej struktury gospodarki, wyrażających się zwłaszcza wzrostem udziału sektora II (przemysł i budownictwo) w wartości dodanej brutto, przy spadku udziału sektora I (rolnictwo).

Środki zasilające gospodarkę krajową i regionalną w ramach polityki spójności przyczyniły się również do natężenia procesów realnej konwergencji gospodarczej z UE, realizując tym samym jeden z głównych celów tej polityki. Przybliżanie się do przeciętnego

poziomu rozwoju notowanego w Unii Europejskiej następuje w wyniku bardziej dynamicznego wzrostu gospodarczego, związanego z przyrostem kapitału rzeczowego i ludzkiego oraz postępem technologicznym, który z kolei wpływa na wzrost wydajności pracy. Równie ważne jest to, że realizacja polityki spójności przyczyniła się również do ograniczenia procesów zróżnicowań wewnętrznych, chociaż w poszczególnych regionach procesy konwergencji zachodzą nierównomiernie. Wynika to głównie z silniejszego oddziaływania funduszy UE w województwach uboższych, niż w województwach lepiej rozwiniętych, ale także z faktu kierowania do tych regionów większych alokacji per capita. Choć tym, co najbardziej determinuje skalę wpływu polityki spójności na rozwój jest przede wszystkim wielkość środków, to jednak dużą rolę odgrywają także inne czynniki, jak np. wewnętrzne potencjały regionów oraz stopień dopasowania tematycznej struktury funduszy do ich potrzeb.

6.1. Ważniejsze zmiany wskaźników społeczno-gospodarczych w województwie lubelskim w latach 2007-2015

Województwo lubelskie mimo, iż jest słabiej rozwiniętym regionem Polski, charakteryzuje się dużą dynamiką rozwoju. W ostatnich latach województwo lubelskie odnotowało znaczące zmiany strukturalne. W sposób widoczny spadło zatrudnienie w rolnictwie na rzecz przemysłu i usług, jednak w dalszym ciągu 308,2 tys. osób (w 2015r.), czyli 37,7% ogółu pracujących stanowią osoby pracujące w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie. W 2014r. w woj. lubelskim w sekcji A: „Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo” wytworzono 3,1 mld zł Wartości Dodanej Brutto, co stanowi 5,3% WDB ogółem. Plasuje to woj. lubelskie na 3 miejscu w kraju pod względem udziału WDB w rolnictwie (wyższy udział mają województwa: podlaskie i warmińsko-mazurskie). Udział ten jednak sukcesywnie spada, na rzecz WDB wytwarzanej w przemyśle, która wynosi aktualnie 28,5% i w usługach (66,2%). Stały wzrost WDB i zatrudnienia w tych sektorach świadczy o rozwoju regionu.

Znaczący wpływ na dynamikę rozwoju województwa przypisuje się środkom finansowym, płynącym do regionu w ramach Polityki Spójności oraz Wspólnej Polityki Rolnej, co poza bezpośrednim wpływem, niesie także szereg korzyści pośrednich w postaci napływu kapitału zagranicznego, możliwości eksportowych, importu technologii, transferów wiedzy, otwartego rynku pracy, wymiany młodzieży itd. Efekty realizacji tych programów będą widoczne w dłuższej perspektywie czasowej, niemniej jednak wiele z nich obserwuje się już teraz.

W okresie wdrażania programów operacyjnych z perspektywy 2007-2013 (tj. w latach 2007-2015) zaobserwowano szereg pozytywnych zmian w sytuacji społeczno-gospodarczej województwa, w tym m.in.

- wzrost liczby pracujących z 758 tys. w 2007r. do 817,2 w 2015r.,
- spadek stopy bezrobocia rejestrowanego z 13% do 11,7%,
- wzrost odsetka gospodarstw domowych wyposażonych w komputer osobisty z dostępem do Internetu z 28,1% do 68,4%,
- wzrost odsetka szkół wyposażonych w komputer z 74,5% do 85,1%,
- spadek liczby ofiar śmiertelnych wypadków drogowych z 351 do 188 osób,
- wzrost długości dróg publicznych o twardej nawierzchni z 18,5 do 21,6 tys. km,
- wzrost wartości PKB na 1 mieszkańca z 21,8 do 32,1 tys. zł/os.,
- wzrost WDB na 1 pracującego z 54,1 do 78,6 tys. zł/os.,
- wzrost liczby podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 10 tys. ludności z 699 na 809,4,
- wzrost liczby przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego z 329 na 446,
- wzrost nakładów inwestycyjnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca z 2,8 na 4,8 tys. zł,
- wzrost nakładów na działalność badawczo-rozwojową (ceny bieżące) w relacji do PKB z 0,4 do 1%.

Zgodnie z przyjętymi założeniami, środki finansowe w ramach nowej perspektywy 2014-2020 są ukierunkowane na wzmocnienie zarysowanych w poprzednim okresie programowania pozytywnych tendencji i zmian.

6.2. Wpływ polityki spójności na ważniejsze wskaźniki makroekonomiczne w regionie

Dotychczasowy wpływ polityki spójności na rozwój społeczno-gospodarczy województwa lubelskiego i Polski jest jednoznacznie pozytywny. Fundusze europejskie w istotnym stopniu oddziaływały na wzrost gospodarczy, aktywność inwestycyjną i rynek pracy, a także na wewnętrzną i zewnętrzną równowagę gospodarki. Dzięki tym środkom następowało przyspieszenie wzrostu PKB, w efekcie czego w dużo mniejszym stopniu odczuwalne były skutki globalnego kryzysu finansowego. Wykorzystanie środków UE przyspieszyło także proces konwergencji gospodarki do krajów UE.

Pozytywne oddziaływanie polityki spójności na rozwój gospodarczy województwa lubelskiego przejawiało się przede wszystkim we wzroście poziomu PKB w cenach

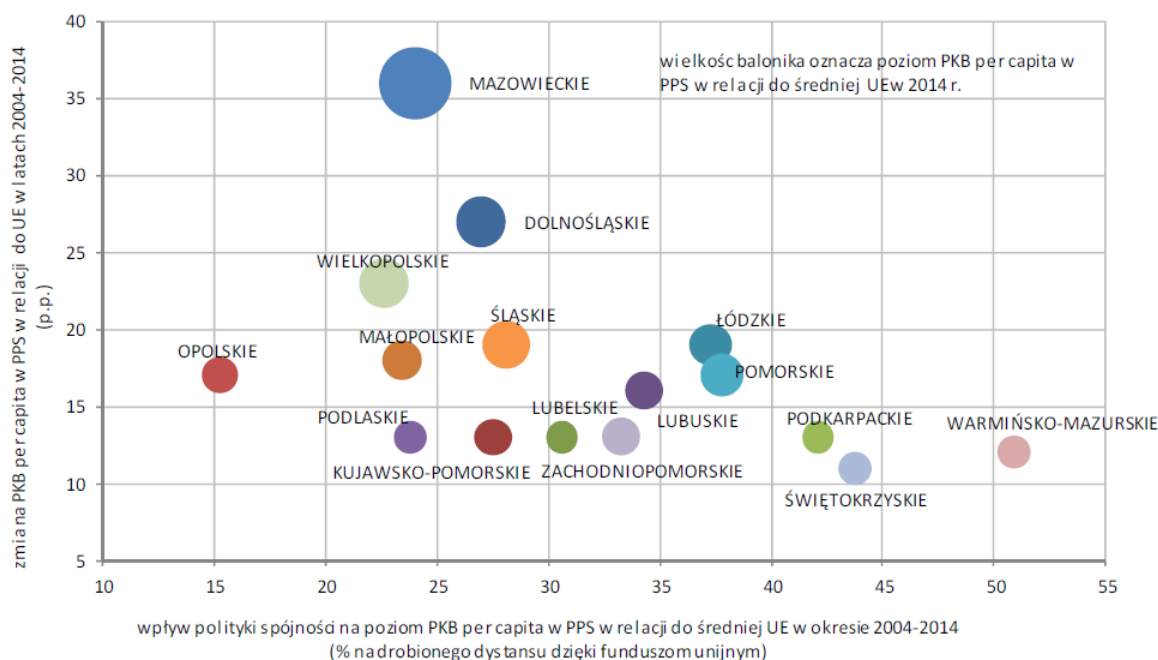
bieżących i wpłynęło pozytywnie na zmniejszenie dystansu dzielącego region od średniego poziomu PKB per capita w Polsce. Na dynamikę PKB per capita w województwie lubelskim kluczowy wpływ miały trzy zmienne: zmiany wydajności pracy, zmiany odsetka zatrudnionych oraz dynamika aktywności zawodowej ludności.

Na koniec 2015r. środki w ramach polityki spójności przypadające na jednego mieszkańca oraz w relacji do PKB, wynosiły w województwie lubelskim odpowiednio 2.104 EUR i 2,5% PKB. Były to wartości wyższe do średniej w kraju (2.039 EUR na mieszkańca i 1,8% PKB).¹⁸

W 2014 r. PKB per capita (w PPS) w województwie lubelskim wynosił 47% średniej UE-28. W okresie 2004-2014 dystans pomiędzy lubelskim a UE-28 mierzony PKB na mieszkańca (w PPS) zmalał o 13 p.p., z czego ponad 30% (3 p.p.) było efektem realizacji polityki spójności. Zatem dzięki funduszom unijnym dystans w poziomie rozwoju gospodarczego dzielącego lubelskie od średniej UE-28 stopniowo się zmniejsza.

Najważniejsze zmiany PKB zostały zilustrowane na wykresach nr 12 i 13 .

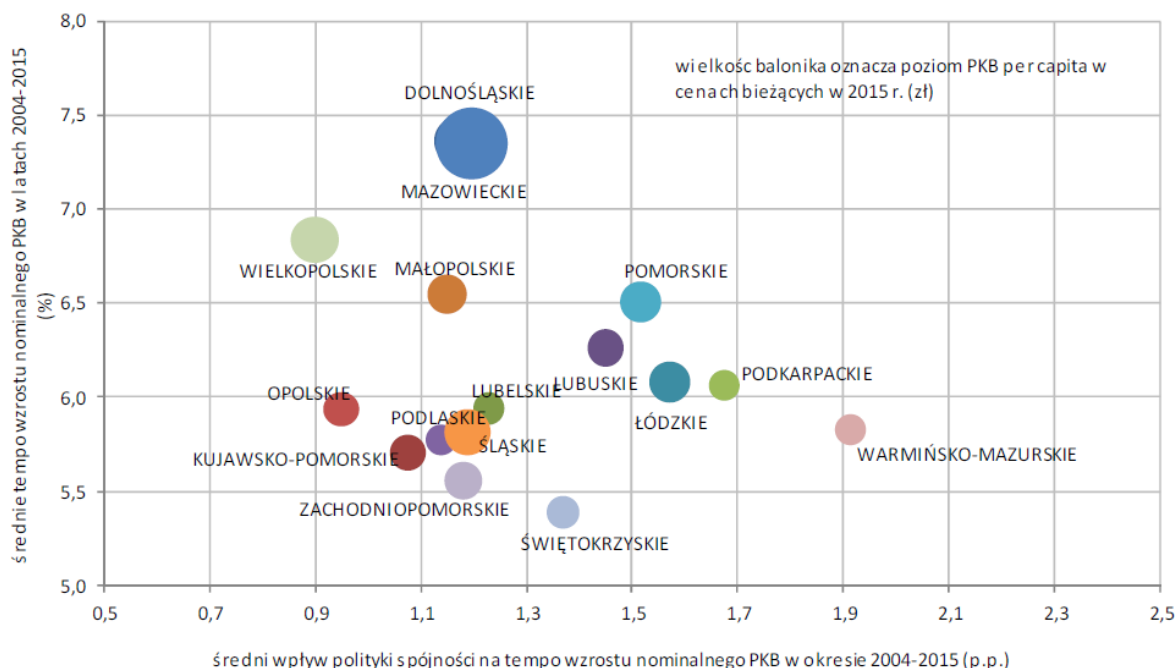
Wykres 12. Wpływ polityki spójności na poziom PKB per capita (w PPS) w relacji do UE-28 w latach 2004-2014

Źródło: Wpływ polityki spójności na rozwój społeczno-gospodarczy Polski i regionów w latach 2004-2015, Ministerstwo Rozwoju, Warszawa, lipiec 2016 r.

¹⁸ Wpływ polityki spójności na rozwój społeczno-gospodarczy Polski i regionów w latach 2004-2015, Ministerstwo Rozwoju, Warszawa, lipiec 2016 r.

Wykres 13. Wpływ polityki spójności na tempo wzrostu nominalnego PKB w województwach w latach 2004-2015

Źródło: Wpływ polityki spójności na rozwój społeczno-gospodarczy Polski i regionów w latach 2004-2015, Ministerstwo Rozwoju, Warszawa, lipiec 2016 r.

Tempo procesu konwergencji zależy głównie od tempa wzrostu gospodarczego regionu. W okresie 2004-2015 lubelskie rozwijało się w średnim tempie 5,9% (w cenach bieżących), z czego ponad 20% (1,2 p.p.) było efektem realizacji inwestycji współfinansowanych z funduszy europejskich. Inwestycje finansowane funduszami unijnymi stanowią znaczącą część inwestycji publicznych w województwie lubelskim – w 2014r. ich udział wynosił aż 68,4% ogółu inwestycji publicznych w regionie (przy średniej dla kraju wynoszącej 48,1%).

Zdolność gospodarki regionu do rozwoju jest także determinowana m.in. przez relację pomiędzy środkami przeznaczanymi na spożycie i akumulację, której najbardziej istotnym komponentem są nakłady brutto na środki trwałe (NBnŚT). Wskaźnik ten od momentu akcesji do UE w woj. lubelskim wzrósł ponad trzykrotnie. Do tak znacznego ożywienia działalności inwestycyjnej w dużej mierze przyczyniły się finansowane środkami z UE nakłady infrastrukturalne oraz bezpośrednie wsparcie przedsiębiorstw - dzięki wydatkom unijnym NBnŚT były wyższe w regionie o ok. 32,2%.¹⁹

Wykorzystanie funduszy unijnych pozytywnie wpłynęło również na wskaźnik zatrudnienia w województwie lubelskim, poprzez tworzenie nowych miejsc pracy, poprawę kwalifikacji pracowników i ich lepszą adaptację do zmieniających się warunków na rynku pracy. Oprócz

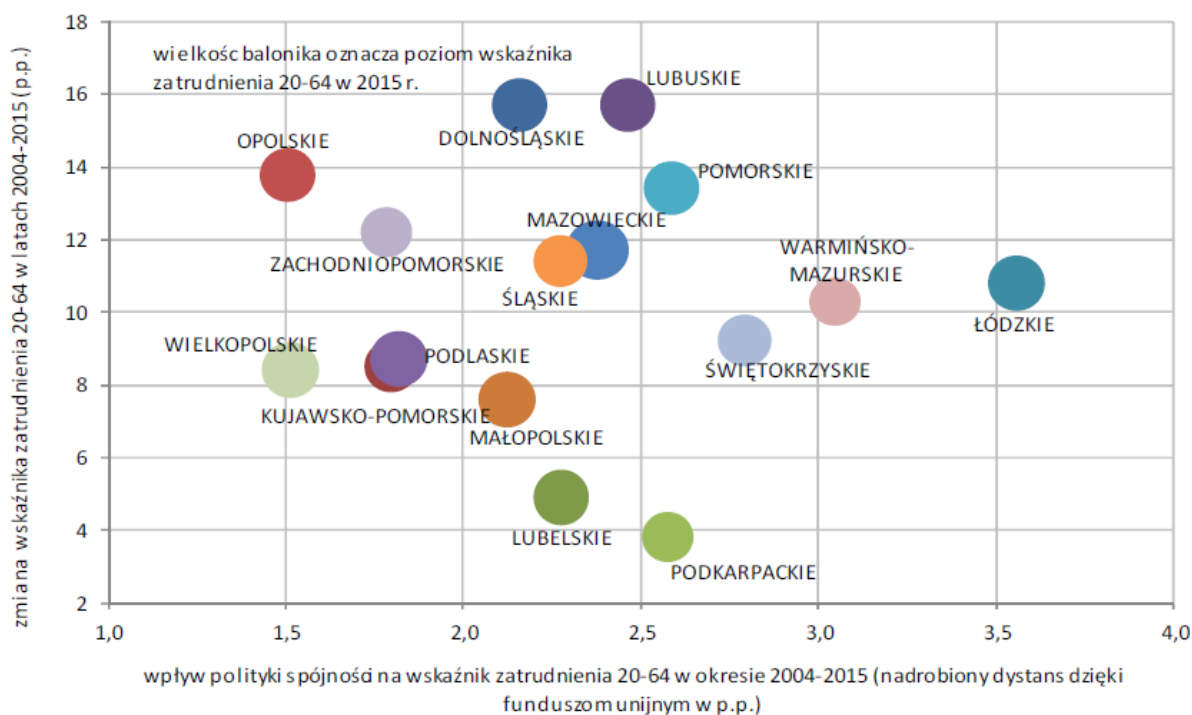
¹⁹ Tamże.

wpływu na ogólny poziom zatrudnienia, realizacja polityki spójności powoduje jednocześnie zmiany w jego strukturze sektorowej. Oddziaływanie funduszy UE na rynek pracy następowało w większym stopniu poprzez kanał popytowy zwiększając znaczenie sektora przemysłowego oraz budownictwa, a także sektora usługowego i równocześnie ograniczając udział rolnictwa w strukturze zatrudnienia.

W momencie wejścia do UE, woj. lubelskie charakteryzowało się wskaźnikiem zatrudnienia osób w wieku 20-64 wynoszącym 59,5%, natomiast w 2015 r. wynoszącym już 66,9%. Prawie połowa uzyskanego w tym okresie wzrostu (2,3 p.p.) było efektem oddziaływania funduszy unijnych.

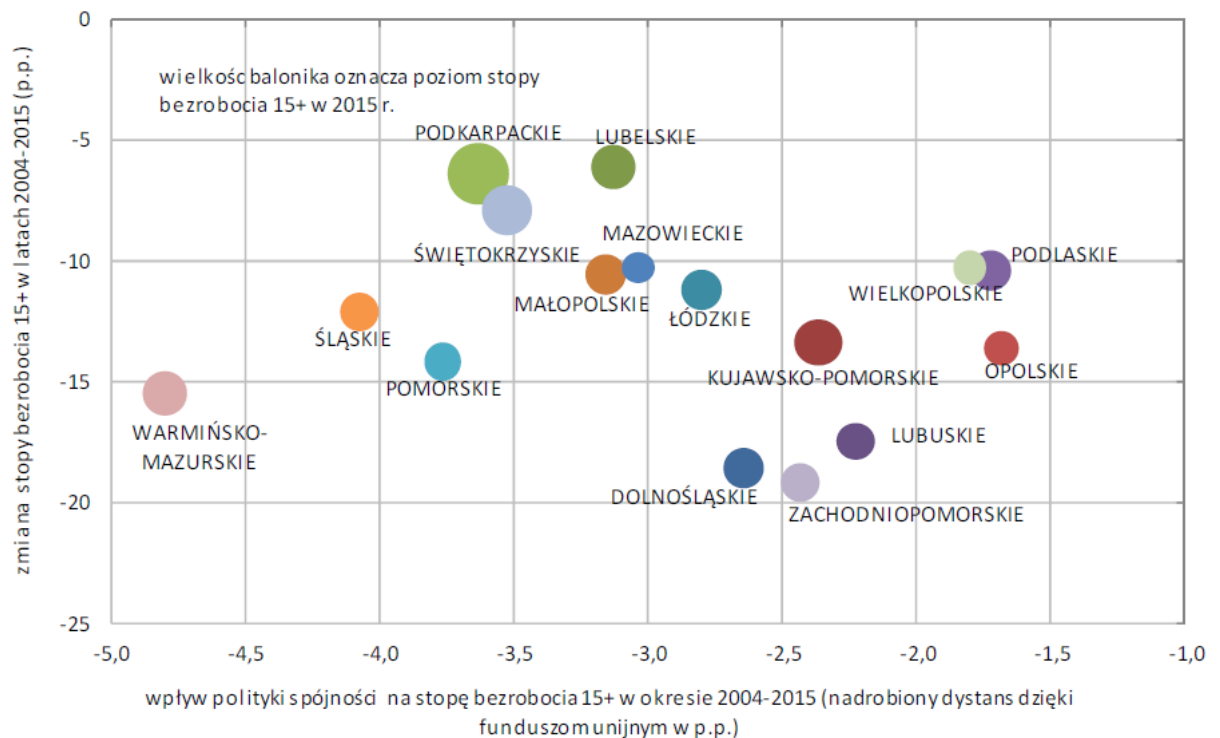
Polityka spójności pozytywnie wpłynęła na stopę bezrobocia oraz na wydajność pracy w relacji do średniej unijnej. Liczbę miejsc pracy powstałych w województwie lubelskim w wyniku realizacji inwestycji współfinansowanych ze środków UE szacuje się na ok. 33,3 tys. Stopa bezrobocia osób w wieku 15+w woj. lubelskim w momencie wejścia do UE wynosiła 16,1%, a w 2015r. już tylko 9,3%. W dużej mierze do ograniczenia stopy bezrobocia przyczyniły się fundusze unijne – szacuje się, że ponad połowa redukcji tego wskaźnika w regionie była efektem realizacji inwestycji współfinansowanych w ramach polityki spójności (3,1 p.p.).

Wykres 14. Wpływ polityki spójności na wskaźnik zatrudnienia 20-64 w województwach w latach 2004-2015

Źródło: Wpływ polityki spójności na rozwój społeczno-gospodarczy Polski i regionów w latach 2004-2015, Ministerstwo Rozwoju, Warszawa, lipiec 2016 r.

Wykres 15. Wpływ polityki spójności na stopę bezrobocia 15+ w województwach w latach 2004-2015

Źródło: Wpływ polityki spójności na rozwój społeczno-gospodarczy Polski i regionów w latach 2004-2015, Ministerstwo Rozwoju, Warszawa, lipiec 2016 r.

Warto dodać, że procesy zachodzące na rynku pracy w wysokim stopniu determinują poziom i dynamikę rozwoju społecznego regionu. Poprawa sytuacji w zakresie popytu na siłę roboczą ogranicza szereg negatywnych konsekwencji związanych z długookresowym bezrobociem bądź biernością zawodową, takich jak: ubóstwo, patologie społeczne, apatia, poczucie zrezygnowania i bezradności, co z kolei przyczynia się do poprawy nastrojów społecznych w danym kraju/regionie i zwiększa jego atrakcyjność inwestycyjną. Większy stopień wykorzystania potencjału siły roboczej na danym obszarze zwiększa wolumen dóbr i usług wytwarzanych na jego terytorium, a tym samym jego realne bogactwo. Stąd też za istotny należy uznać wkład, jaki w poprawę sytuacji na rynku pracy ma polityka spójności.

Należy zaznaczyć, iż część inwestycji publicznych (m.in. budowa obiektów sportowych) nie niesie za sobą bezpośrednio efektów popytowych mających relatywnie proste przełożenie na rozwój gospodarczy (co można zauważyć m.in. w przypadku budowy autostrad). Z drugiej jednak strony, nie można jednoznacznie wykluczyć ich pozytywnego oddziaływania na gospodarkę, które jest uskuteczniane poprzez inny kanał niż popytowy. Warto mieć na uwadze chociażby wkład w poprawę jakości życia i tym samym optymalizację warunków inwestycyjnych na objętych wsparciem obszarach.

Część II. Perspektywa finansowa 2014 – 2020

7. Analiza stanu wykorzystania Funduszy Europejskich (synteza wszystkich programów)

Według stanu na koniec 2016 roku, w ramach perspektywy finansowej 2014-2020 na terenie województwa lubelskiego podpisano 732 umowy o dofinansowanie projektów (wg danych z SL2014, tj. z programów: POIŚ, POIR, POPW, POWER, RPOWL). Wartość projektów realizowanych na terenie województwa lubelskiego wyniosła 6,95 mld zł, w tym wartość dofinansowania UE to 4,86 mld zł.

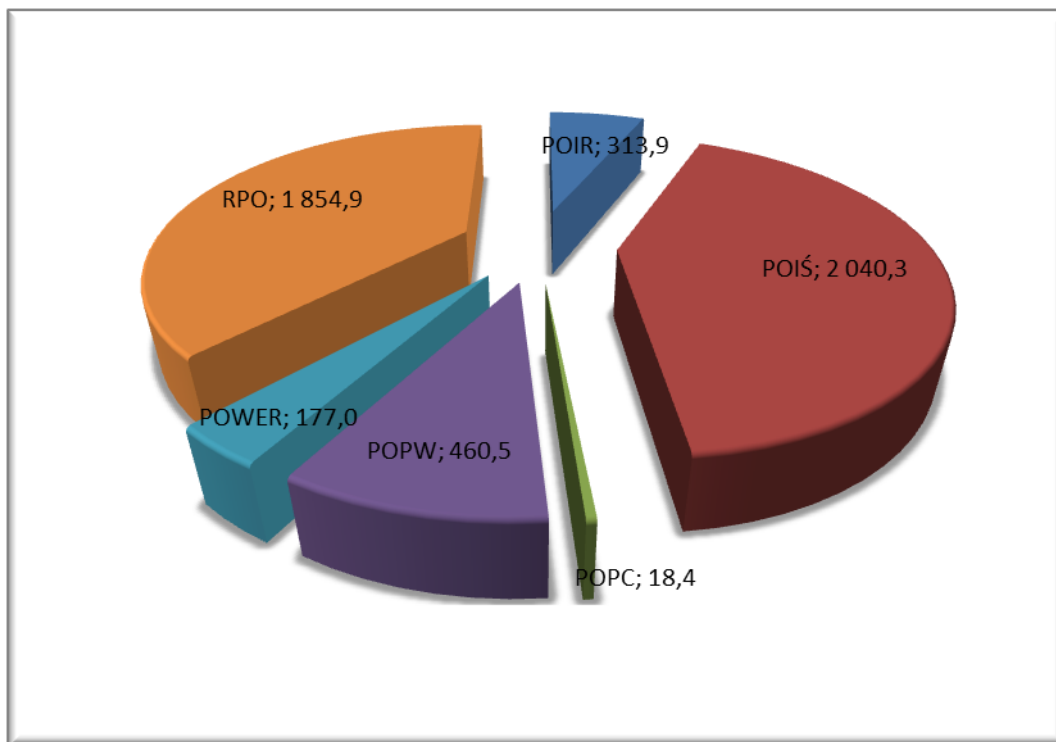
Najwięcej umów zostało podpisanych w ramach RPO WL (505), na łączną kwotę 2,31 mld zł. Największą wartość projektów odnotowano jednak dla programu POIŚ w kwocie 3,18 mld zł, mimo iż zrealizowano tylko 24 projekty.

Tabela 18. Zestawienie stanu wdrażania Funduszy Europejskich w ramach perspektywy finansowej 2014-2020 na terenie województwa lubelskiego

Program Operacyjny	Liczba projektów	Wartość całkowita (mln PLN)	Wartość dofinansowania z UE (mln PLN)	Udział dofinansowania projektów poszczególnych programów w programach ogółem (%)
POIR	48	598	314	6,45%
POIŚ	24	3 178	2 040	41,94%
POPC	6	33	18	0,38%
POPW	40	635	461	9,47%
POWER	109	195	177	3,64%
RPO	505	2 313	1 855	38,13%
Razem	732	6 952	4 865	100%

Źródło: Oprac. własne DPR UMWL na podstawie danych wygenerowanych z SL2014, wg stanu na dzień 31.12.2016r.

Wykres 16. Wartość dofinansowania UE w ramach perspektywy finansowej 2014-2020 w podziale na poszczególne programy (w mln PLN)

Źródło: Oprac. własne DPR UMWL na podstawie danych wygenerowanych z SL2014, wg stanu na dzień 31.12.2016r.

8. Finansowy wymiar realizacji programów

8.1. Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego

Według stanu na koniec 2016 roku, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego 2014-2020 realizowano 505 projektów o łącznej wartości 2,3 mld zł i wartości dofinansowania z UE na poziomie 1,9 mld zł.

Tabela 19. Liczba, wartość umów i wartość dofinansowania w ramach RPO WL 2014-2020

Powiat	Liczba zrealizowanych projektów	Wartość ogółem (mln PLN)	Wartość dofinansowania (mln PLN)	Wartość dofinansowania per capita (PLN)
Miasto Biała Podlaska	22	5,4	4,5	79
Miasto Chełm	27	7,6	6,4	100
Miasto Lublin	97	246,5	173,8	510
Miasto Zamość	22	5,4	4,6	71
bialski	37	48,3	36,3	323
biłgorajski	27	52,7	40,4	394
chełmski	31	33,2	25,1	316
hrubieszowski	23	10,5	8,4	128
janowski	27	42,8	33,3	710
krasnostawski	29	69,5	54,8	838
kraśnicki	30	35,9	28,2	289
lubartowski	40	171,1	138,5	1 548
lubelski	53	163,2	126,1	834
łęczyński	27	93,3	74,5	1 297
łukowski	21	17,9	13,5	125
opolski	21	14,3	11,3	185
parczewski	27	185,6	154,4	4 335
puławski	32	37,7	28,3	246
radzyński	24	78,2	62,8	1 041
rycki	24	24,3	18,4	321
świdnicki	31	104,1	84,2	1 158
tomaszowski	24	15,8	11,2	131
włodawski	27	16,9	13,2	336
zamojski	29	144,5	117,5	1 084
Ogółem²⁰	505	2 312,7	1 854,9	867

Źródło: Oprac. własne DPR UMWL na podstawie danych wygenerowanych z SL2014, wg stanu na dzień 31.12.2016r.

Najwięcej projektów z RPO WL realizowanych było na terenie Miasta Lublin (97 projektów), a w dalszej kolejności na terenie powiatu lubelskiego (53 projekty) (Tab.19)

Również pod względem wartości wydatkowanych środków w ramach RPO WL największe fundusze zostały wykorzystane na terenie Miasta Lublin (wartość dofinansowania z UE wyniosła 173,8 mln zł), a w dalszej kolejności w powiatach: parczewskim (154,4 mln zł), i lubartowskim (138,5 mln zł).

²⁰ Kategoria „ogółem”, zawiera sumę wartości projektów zrealizowanych na terenie wszystkich powiatów za wyjątkiem kategorii „puste”, obejmującą projekty realizowane na terenie całego województwa

Najwyższą wartość dofinansowania dla realizowanych projektów w przeliczeniu na 1 mieszkańca zanotowano w powiecie parczewskim (wartość dofinansowania w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła tutaj 4,3 tys. zł).

Zaprezentowane dane finansowe dotyczące postępu w realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 odnoszą się do alokacji RPO WL na lata 2014-2020 bez rezerwy wykonania, wynoszącej 2 097 100 684,00 EUR (8 862 907 245,12 PLN).²¹

- **Nabory wniosków o dofinansowanie**

Od początku uruchomienia programu ogłoszono 77 naborów wniosków o dofinansowanie, w trybie konkursowym i pozakonkursowym, w ramach których ogólna pula środków przeznaczona na dofinansowanie projektów wyniosła ponad 5 722 mln , w tym 5 519 mln dofinansowania z UE, co stanowi 62,27% alokacji na Program, w tym:

w ramach Priorytetów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego ogłoszono 36 naborów wniosków o dofinansowanie, w ramach których kwota przeznaczona na dofinansowanie projektów wyniosła ponad 4 047 mln dofinansowania z UE, co stanowi 63,54% alokacji Programu z EFRR;

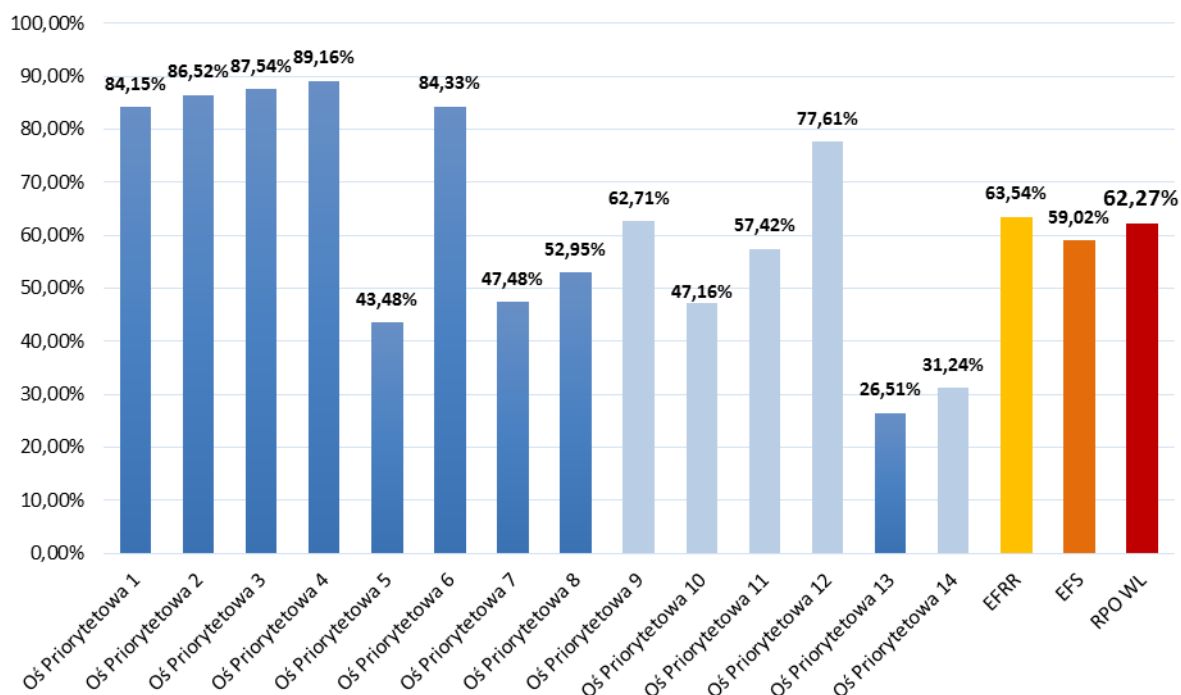
w ramach Priorytetów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego ogłoszono 41 naborów wniosków o dofinansowanie, w ramach których kwota przeznaczona na dofinansowanie projektów wyniosła 1 .471 mln, co stanowi 59,02% alokacji Programu z EFS.

Informacje ilustrujące przeprowadzone nabory przedstawiono na wykresie nr 17.

²¹ W materiale przyjęto wartości alokacji w PLN wyliczaną przez Ministerstwo Finansów obowiązującą w kwietniu 2017 roku według następującego przelicznika 1 EUR = 4,2233 PLN.

Dane zawarte w tej części Raportu pochodzą z opracowania „Stan wykorzystania środków w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 na dzień 31 marca 2017r.”

Wykres 17. Kwota przeznaczona na dofinansowanie projektów w ramach ogłoszonych naborów wniosków o dofinansowanie jako % alokacji na Osie Priorytetowe i Program

Źródło: Oprac. na podstawie „Stanu wykorzystania środków w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020, na dzień 31 marca 2017r.

- **Nabory wniosków o dofinansowanie w trybie konkursowym planowane do ogłoszenia w 2017 r.**

Zgodnie z Harmonogramem naborów wniosków o dofinansowanie w trybie konkursowym dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014–2020 na 2017 rok (wersja z 28 marca 2017r.) w 2017r. zaplanowane jest przeprowadzenie 30 naborów wniosków o dofinansowanie w trybie konkursowym na kwotę dofinansowania publicznego wynoszącą 1 502 mln , w tym ok. 1 460 mln dofinansowania z UE.

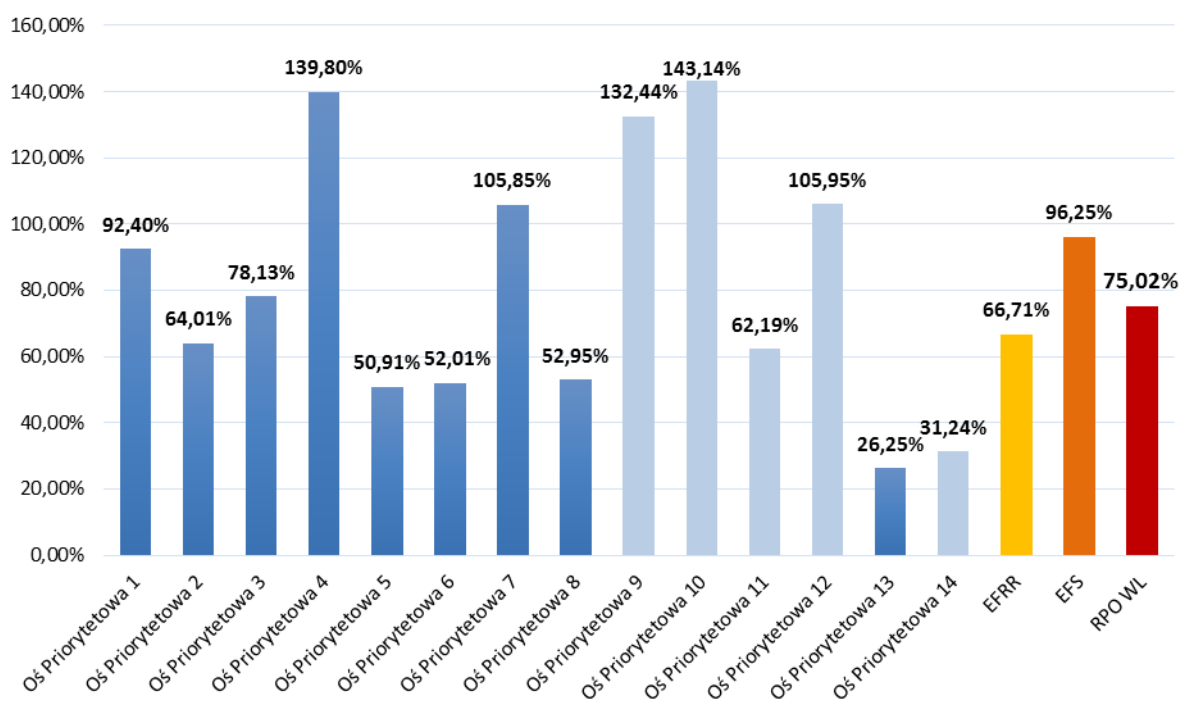
- **Złożone wnioski o dofinansowanie**

Od początku uruchomienia Programu w odpowiedzi na ogłoszone nabory złożono 3 708 wniosków o dofinansowanie, w których zgłoszono zapotrzebowanie na dofinansowanie w kwocie 6 649 mln, co stanowi 120,48% alokacji przewidzianej na ogłoszone nabory wniosków o dofinansowanie oraz 75,02% alokacji na Program, w tym:

- w ramach Priorytetów współfinansowanych z EFRR złożono 1 796 wniosków o dofinansowanie w kwocie wynoszącej 4 249 mln , co stanowi 104,98% alokacji przeznaczonej na ogłoszone nabory przeznaczonych na ogłoszone nabory oraz 66,71% alokacji na Program z EFRR;

- w ramach Priorytetów współfinansowanych z EFS złożono 1 912 wniosków o dofinansowanie o łącznej wartości dofinansowania z EFS wynoszącej 2 400 mln , co stanowi 163,08% alokacji przeznaczonej na ogłoszone nabory wniosków o dofinansowanie oraz 96,25% alokacji na Program z EFS (Wykres nr 18).

Wykres 18. Wnioskowana wartość dofinansowania z UE w złożonych wnioskach o dofinansowanie jako % alokacji na Oś Priorytetową i Program

Źródło: Oprac. na podstawie „Stanu wykorzystania środków w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020, na dzień 31 marca 2017r.

- **Wnioski zatwierdzone do realizacji**

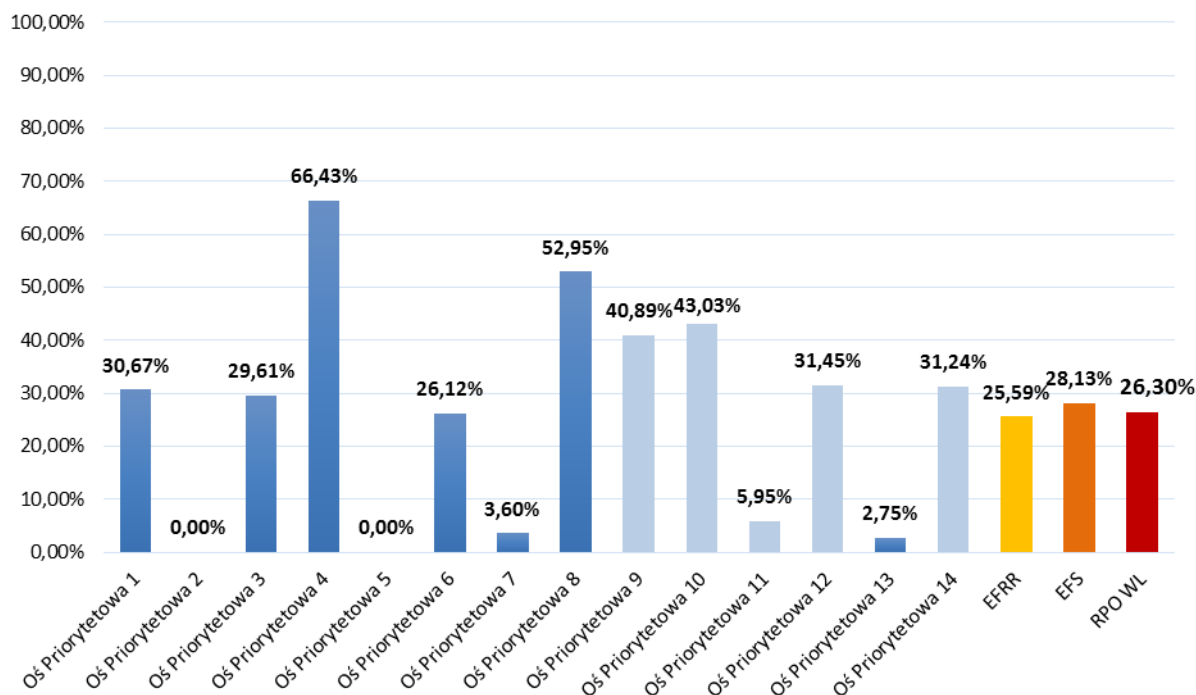
Od początku uruchomienia Programu do realizacji zatwierdzono 797 wniosków o dofinansowanie na całkowitą wartość wynoszącą 3 017 mln , przy dofinansowaniu z UE wynoszącym 2 331 mln, co stanowi 26,30% środków z UE w ramach RPO WL na lata 2014-2020, w tym:

- w ramach Priorytetów współfinansowanych z EFRR do realizacji zatwierdzono 336 wniosków o dofinansowanie o łącznej wartości dofinansowania z EFRR wynoszącej 1 mld 629 mln, co stanowi 25,59% alokacji na Program z EFRR;

- w ramach Priorytetów współfinansowanych z EFS do realizacji zatwierdzono 461 wniosków o dofinansowanie o łącznej wartości dofinansowania z EFS wynoszącej 701 mln, co stanowi 28,13% alokacji na Program z EFS.

Informacje na temat przeprowadzonych naborów obrazuje wykres nr 19.

Wykres 19. Wnioskowana wartość dofinansowania z UE we wnioskach o dofinansowanie zatwierdzonych do realizacji jako % alokacji na Oś Priorytetową i Program

Źródło: Oprac. na podstawie „Stanu wykorzystania środków w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020, na dzień 31 marca 2017r.

Od początku uruchomienia Programu podpisano 588 umów o dofinansowanie na całkowitą wartość projektów wynoszącą 2 620 mln, przy dofinansowaniu z UE wynoszącym ponad 2 038 mln, co stanowi 23,00% środków z UE w ramach RPO WL na lata 2014-2020.

- **Projekty pozakonkursowe**

W ramach Programu zidentyfikowano 338 projektów pozakonkursowych o łącznej szacowanej wartości całkowitej wynoszącej 4 017 mln, przy szacowanej wartości dofinansowania z UE wynoszącej 2 877 mln, co stanowi 32,47% alokacji na Program.

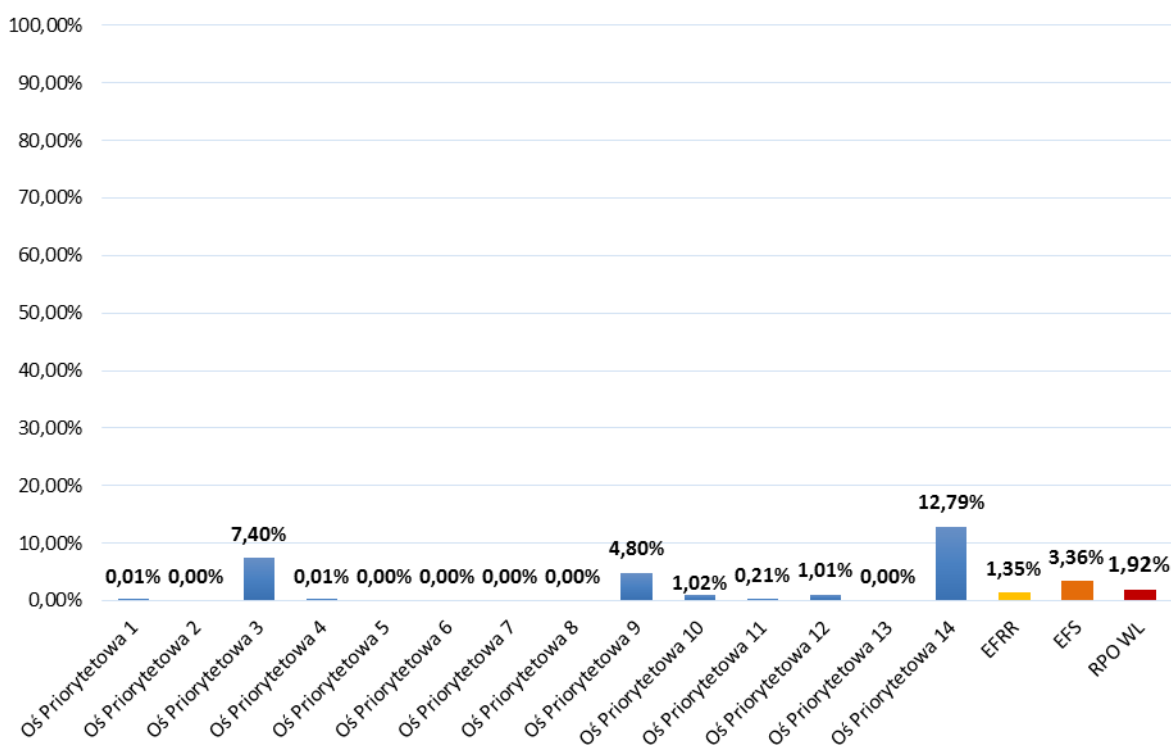
Do dnia 31 marca 2017 r. podpisano 83 umowy o dofinansowanie projektów pozakonkursowych o wartości ogółem wynoszącej 1 mld 308 mln, przy dofinansowaniu z UE

wynoszącym ponad 1 088 mln. Stanowi to 37,84% szacowanej wartości UE oraz 12,28% alokacji na Program.

- **Wnioski o płatność**

Od początku uruchomienia Programu zatwierdzono wnioski o płatność o łącznej wartości 169 mln, dofinansowania z UE, co stanowi 1,92% środków z UE w ramach RPO WL na lata 2014-2020.

Wykres 20. Wartość dofinansowania z UE w zatwierdzonych wnioskach o płatność jako % alokacji na Oś Priorytetową i Program

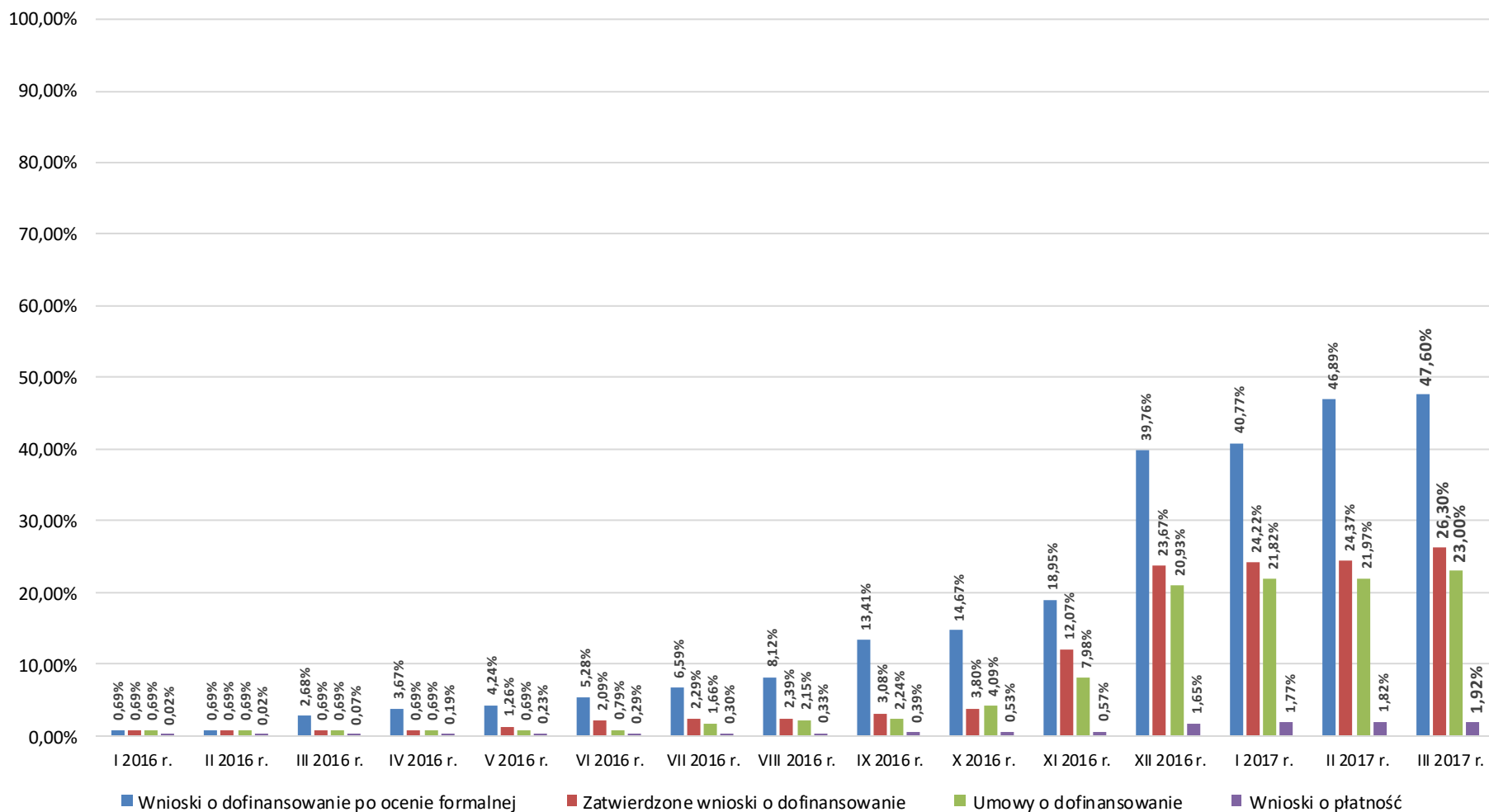

Źródło: Oprac. na podstawie „Stanu wykorzystania środków w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020, na dzień 31 marca 2017r.

- **Certyfikacja do KE**

Od początku uruchomienia Programu Instytucja Zarządzająca RPO WL przekazała do Komisji Europejskiej wnioski o płatność okresową na łączną kwotę wydatków kwalifikowalnych wynoszącą 164 mln, przy dofinansowaniu wynoszącym 154 mln , co stanowi 1,74% alokacji na Programy.

Wykres 21. Postęp w realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 jako % alokacji na Program

Źródło: Oprac. na podstawie „Stanu wykorzystania środków w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020, na dzień 31 marca 2017r.

8.2. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko

Według stanu na koniec 2016 roku, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 w województwie lubelskim realizowano 24 projekty o łącznej wartości 3,2 mld zł i wartości dofinansowania z UE na poziomie 2 mld zł.

Tabela 20. Liczba, wartość umów i wartość dofinansowania w ramach POIiŚ 2014-2020

Powiat	Liczba zrealizowanych projektów	Wartość ogółem (mln PLN)	Wartość dofinansowania UE (mln PLN)	Wartość dofinansowania per capita (PLN)
Miasto Biała Podlaska	2	6,6	5,3	92
Miasto Chełm	2	202,2	171,9	2 674
Miasto Lublin	4	25,2	16,5	48
Miasto Zamość	1	3,6	3,0	47
białski	2	0,3	0,3	2
biłgorajski	2	9,9	4,8	47
chełmski	1	0,1	0,1	2
hrubieszowski	1	0,1	0,1	2
janowski	1	5,2	3,6	76
krasnostawski	2	39,2	20,3	310
kraśnicki	1	1,7	1,4	15
lubartowski	2	66,6	34,5	386
lubelski	5	1 359,9	781,5	5 169
łęczyński	1	0,1	0,1	2
łukowski	2	0,3	0,3	2
opolski	2	3,9	2,7	45
parczewski	3	30,1	17,0	478
puławski	2	709,5	486,9	4 226
radzyński	2	0,3	0,3	4
rycki	2	709,5	486,9	8 484
świdnicki	1	0,1	0,1	2
tomaszowski	1	0,1	0,1	1
włodawski	1	0,1	0,1	3
zamojski	2	3,2	2,2	20
Ogółem ²²	24	3 178,5	2 040,3	954

Źródło: Oprac. własne DPR UMWL na podstawie danych wygenerowanych z SL2014, wg stanu na dzień 31.12.2016r.

²² Kategoria „ogółem”, zawiera sumę wartości projektów zrealizowanych na terenie wszystkich powiatów za wyjątkiem kategorii „puste”, obejmującą projekty realizowane na terenie całego województwa

W ramach POIS, najwięcej projektów realizowanych było na terenie powiatu lubelskiego (5) i Miasta Lublin (4).

Pod względem wydatkowania środków w ramach POIS najwięcej funduszy zostało wykorzystanych na terenie powiatu lubelskiego (wartość dofinansowania z UE wyniosła tutaj 781,5 mln zł), powiatu puławskiego i ryckiego (po 486,9 mln zł) (Tab. 20).

Najwyższą wartość dofinansowania dla realizowanych projektów w przeliczeniu na mieszkańca zanotowano na terenie powiatu ryckiego (wartość dofinansowania w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła 8,5 tys. zł) oraz lubelskiego (5,2 tys. zł).

8.3. Program Operacyjny Inteligentny Rozwój

Według stanu na koniec 2016 roku, w ramach Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój 2014-2020 w województwie lubelskim realizowano 48 projektów o łącznej wartości 598,4 mln zł i wartości dofinansowania z UE na poziomie 313,9 mln zł.

Tabela 21. Liczba, wartość umów i wartość dofinansowania w ramach POIR 2014-2020

Powiat	Liczba zrealizowanych projektów	Wartość ogółem (mln PLN)	Wartość dofinansowania UE (mln PLN)	Wartość dofinansowania per capita (PLN)
Miasto Biała Podlaska	1	1,0	0,5	9
Miasto Chełm	2	23,3	13,2	205
Miasto Lublin	18	233,2	126,5	371
Miasto Zamość	1	1,0	0,5	8
białski	1	9,1	5,8	52
biłgorajski	1	1,0	0,5	5
chełmski	1	8,6	6,0	76
hrubieszowski	0	0,0	0,0	0
janowski	0	0,0	0,0	0
krasnostawski	0	0,0	0,0	0
kraśnicki	3	15,8	8,2	84
lubartowski	1	33,0	18,9	212
lubelski	6	50,7	29,9	198
łęczyński	1	0,1	0,0	1
łukowski	3	36,5	20,2	186
opolski	0	0,0	0,0	0

parczewski	2	48,0	24,5	687
puławski	3	4,3	2,5	21
radzyński	0	0,0	0,0	0
rycki	4	42,7	20,2	353
świdnicki	3	23,0	10,7	148
tomaszowski	2	1,2	0,6	7
włodawski	0	0,0	0,0	0
zamojski	1	2,6	1,8	17
Ogółem ²³	48	598,4	313,9	147

Źródło: Oprac. własne DPR UMWL na podstawie danych wygenerowanych z SL2014, wg stanu na dzień 31.12.2016r.

W ramach POIR, najwięcej projektów realizowanych było na terenie Miasta Lublin (18), przy czym na terenie niektórych powiatów nie realizowano jeszcze żadnych projektów z tego programu.

Pod względem wydatkowania środków w ramach POIR najwięcej funduszy zostało wykorzystanych również na terenie Miasta Lublin (wartość dofinansowania z UE wyniosła tutaj 126,5 mln zł) (Tab. 21).

Najwyższą wartość dofinansowania dla realizowanych projektów w przeliczeniu na mieszkańca zanotowano na terenie powiatu parczewskiego (wartość dofinansowania w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła 686,6 zł), a w dalszej kolejności na terenie Miasta Lublin (371,1 zł) i powiatu ryckiego (352,6 zł).

8.4. Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój

Według stanu na koniec 2016 roku, w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 w województwie lubelskim realizowano 109 projektów o łącznej wartości 194,5 mln zł i wartości dofinansowania z UE na poziomie 177 mln zł.

²³ Kategoria „ogółem„ zawiera sumę wartości projektów zrealizowanych na terenie wszystkich powiatów za wyjątkiem kategorii „puste„, obejmującą projekty realizowane na terenie całego województwa

Tabela 22. Liczba, wartość umów i wartość dofinansowania w ramach POWER 2014-2020

Powiat	Liczba zrealizowanych projektów	Wartość ogółem (mln PLN)	Wartość dofinansowania (mln PLN)	Wartość dofinansowania per capita (PLN)
Miasto Biała Podlaska	3	7,8	7,2	125
Miasto Chełm	3	5,1	4,7	73
Miasto Lublin	3	15,1	13,8	40
Miasto Zamość	3	6,1	5,6	86
bialski	7	5,8	5,2	46
biłgorajski	3	4,3	3,9	38
chełmski	6	6,3	5,8	73
hrubieszowski	4	6,0	5,5	83
janowski	3	3,6	3,3	71
krasnostawski	3	5,1	4,7	72
kraśnicki	5	7,0	6,4	66
lubartowski	4	9,0	8,3	93
lubelski	5	7,4	6,8	45
łęczyński	4	2,9	2,7	47
łukowski	4	5,2	4,8	44
opolski	4	4,2	3,8	63
parczewski	3	2,5	2,3	64
puławski	4	6,6	6,0	52
radzyński	4	4,1	3,8	62
rycki	4	3,5	3,2	57
świdnicki	4	6,2	5,7	79
tomaszowski	2	5,0	4,6	53
włodawski	5	5,3	4,8	122
zamojski	4	6,2	5,7	53
Ogółem²⁴	109	194,5	177,0	83

Źródło: Oprac. własne DPR UMWL na podstawie danych wygenerowanych z SL2014, wg stanu na dzień 31.12.2016r.

W ramach POWER średnio w powiatach realizowano 2-7 projektów, przy czym najwięcej projektów realizowanych było na terenie powiatu bialskiego (7) i powiatu chełmskiego (6).

²⁴ Kategoria „ogółem„ zawiera sumę wartości projektów zrealizowanych na terenie wszystkich powiatów za wyjątkiem kategorii „puste„, obejmującą projekty realizowane na terenie całego województwa

Pod względem wydatkowania środków w ramach POWER najwięcej funduszy zostało wykorzystanych na terenie Miasta Lublin (wartość dofinansowania z UE wyniosła tutaj 13,8 mln zł) (Tab. 22).

Najwyższą wartość dofinansowania dla realizowanych projektów w przeliczeniu na mieszkańca zanotowano na terenie Miasta Biała Podlaska (wartość dofinansowania w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła 125 zł) i powiatu włodawskiego (122 zł).

8.5. Program Operacyjny Polska Wschodnia

Według stanu na koniec 2016 roku, w ramach Programu Operacyjnego Polska Wschodnia 2014-2020 w województwie lubelskim realizowano 40 projektów o łącznej wartości 634,9 mln zł i wartości dofinansowania z UE na poziomie 460,5 mln zł.

Tabela 23. Liczba, wartość umów i wartość dofinansowania w ramach POPW 2014-2020

Powiat	Liczba zrealizowanych projektów	Wartość ogółem (mln PLN)	Wartość dofinansowania (mln PLN)	Wartość dofinansowania per capita (PLN)
Miasto Biała Podlaska	1	0,1	0,1	1
Miasto Chełm	1	0,1	0,0	1
Miasto Lublin	15	358,8	281,2	825
Miasto Zamość	1	0,1	0,1	1
bialski	2	7,5	3,9	34
biłgorajski	0	0,0	0,0	0
chełmski	0	0,0	0,0	0
hrubieszowski	0	0,0	0,0	0
janowski	1	0,1	0,0	1
krasnostawski	0	0,0	0,0	0
kraśnicki	5	111,0	74,9	767
lubartowski	1	0,1	0,1	1
lubelski	5	145,8	94,0	622
łęczyński	2	0,3	0,2	3
łukowski	2	0,1	0,0	0
opolski	1	2,4	1,4	22
parczewski	0	0,0	0,0	0
puławski	2	4,2	2,0	18

radzyński	0	0,0	0,0	0
rycki	0	0,0	0,0	0
świdnicki	2	1,6	1,1	15
tomaszowski	0	0,0	0,0	0
włodawski	0	0,0	0,0	0
zamojski	2	2,8	1,5	14
Ogółem ²⁵	40	634,9	460,5	430

Źródło: Oprac. własne DPR UMWL na podstawie danych wygenerowanych z SL2014, wg stanu na dzień 31.12.2016r.

W ramach POPW najwięcej projektów realizowanych było na terenie Miasta Lublin (15), przy czym na terenie niektórych powiatów nie realizowano jeszcze żadnych projektów z tego programu.

Pod względem wydatkowania środków w ramach POPW najwięcej funduszy zostało wykorzystanych również na terenie Miasta Lublin (wartość dofinansowania z UE wyniosła tutaj 282 mln zł) (Tab. 23).

Najwyższą wartość dofinansowania dla realizowanych projektów w przeliczeniu na mieszkańca zanotowano na terenie Miasta Lublin (wartość dofinansowania w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła 825 zł), powiatu kraśnickiego (767 zł) i powiatu lubelskiego (622 zł).

²⁵ Kategoria „ogółem”, zawiera sumę wartości projektów zrealizowanych na terenie wszystkich powiatów za wyjątkiem kategorii „puste”, obejmującą projekty realizowane na terenie całego województwa

Podsumowanie i konkluzje

1. Prezentowany Raport stanowi podsumowanie wykorzystania Funduszy Europejskich w perspektywie finansowej 2007-2013. Jest dokumentem całościowo bilansującym wartość wsparcia uzyskanego przez beneficjentów z terenu województwa lubelskiego w poprzedniej perspektywie finansowej ze wszystkich dostępnych programów Polityki Spójności i Wspólnej Polityki Rolnej UE, oraz prezentującym ocenę ważniejszych efektów rzeczowych w ramach programów regionalnych. Ocena stanu wdrażania programów oraz realizacji projektów współfinansowanych z funduszy strukturalnych obejmuje aspekty finansowe, a także wybrane elementy jakościowe realizowanych przedsięwzięć rozwojowych.
2. Według stanu na koniec 2016 roku, wartość dofinansowania z UE wszystkich analizowanych projektów realizowanych w ramach perspektywy 2007-2013 w województwie lubelskim osiągnęła kwotę prawie 17,3 mld zł.
3. W ujęciu terytorialnym, pod względem wartości projektów z wszystkich analizowanych programów z perspektywy 2007-2013, dominujący jest udział Lublina i powiatu lubelskiego oraz powiatu puławskiego. Dotyczy to zarówno wartości bezwzględnych, jak i wartości w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Wynika to w głównej mierze z koncentracji podmiotów i instytucji pełniących funkcje gospodarcze i badawczo-rozwojowe, a także realizacji dużych inwestycji infrastrukturalnych na terenie tych powiatów.
4. W strukturze realizowanych projektów z perspektywy 2007-2013, pod względem wartości dofinansowania z UE, dominują projekty w ramach PROW i RPO WL, które stanowią odpowiednio 29,6% i 27,2% dofinansowania wszystkich projektów realizowanych w województwie.
5. Największymi beneficjentami środków przyznanych w ramach perspektywy finansowej 2007 – 2013 były jednostki samorządu terytorialnego, które zrealizowały projekty o łącznej wartości 5,7 mld zł, co stanowi 51% wartości dofinansowania w ramach analizowanych Programów Operacyjnych²⁶. Ponadto do głównych beneficjentów Programów należały przedsiębiorstwa oraz uczelnie i jednostki naukowo-badawcze.

²⁶ Analiza według form prawnych beneficjentów nie dotyczy PROW, PO RYBY i PL-BY-UA.

6. Analizując wartość dofinansowania projektów z perspektywy 2007-2013 pod kątem obszarów tematycznych, zaobserwować można wyraźną przewagę projektów z zakresu *Rolnictwo*, dla których udział w wartości dofinansowania stanowi 30% wszystkich projektów realizowanych w regionie oraz z obszaru *Kapitał ludzki*, których udział stanowi 21%. Natomiast 16% stanowiły inwestycje w *Transport*, zaś 14% w *Badania, rozwój technologiczny, innowacje i przedsiębiorczość*.
Ukształtowana w tym okresie struktura wydatkowania jest kierunkowo zgodna zarówno z profilem społeczno-gospodarczym regionu, celami *Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (z perspektywą do 2030r.)* i głównymi potrzebami.
7. Wpływ polityki spójności na rozwój społeczno-gospodarczy województwa lubelskiego jest pozytywny. Fundusze europejskie przyczyniły się w znacznym stopniu do wzrostu gospodarczego, wzmocnienia zarysowanych pozytywnych tendencji zmian struktury gospodarczej regionu, aktywności inwestycyjnej i pozytywnych zmian na rynku pracy.
8. Według stanu na koniec 2016 roku, w ramach perspektywy finansowej 2014-2020 na terenie województwa lubelskiego podpisano 732 umowy o dofinansowanie projektów (wg danych z SL2014, tj. z programów: POIŚ, POIR, POPW, POWER, RPOWL). Wartość projektów realizowanych na terenie województwa lubelskiego wyniosła 6,95 mld zł, w tym wartość dofinansowania UE to 4,86 mld zł.
Wraz z początkiem 2017r. wykorzystanie środków unijnych na Lubelszczyźnie nabrało tempa, a działania podjęte przy wdrażaniu RPOWL stwarzają przesłanki braku zagrożeń w wykorzystaniu środków z perspektywy finansowej 2014-2020.
9. W miarę dostępu do danych i informacji (np. z badań ewaluacyjnych ex-post), prowadzone będą dalsze pogłębione analizy i badania wpływu wykorzystanych środków unijnych na rozwój regionu, także pod kątem ocen i formułowania wniosków dla nowej perspektywy finansowej 2014-2020.